

SBKP'nin 26. Kongresinin tarihsel önemi

Mihail Suslov

SBKP MK Politik Büro üyesi ve MK Sekreteri

SBKP'nin 26. Kongresinin çağdaş dünya olayları seyri üzerindeki etkisi, gerçekten büyük tarihsel önemi, günden güne büyüyor ve gözle görülür bir hal alıyor.

Kongre Sovyet ülkesinin yaşamında önemli bir kilometre taşı oldu. SBKP 26. Kongresinin aldığı kararların ve vardığı sonuçların temel anlamı, olgun sosyalizm toplumu için yeni perspektifler açmış olmasında toplanıyor. Kongre, olgun sosyalizmin tüm yapıcı güçlerini ve olanaklarını en geniş ölçüde ortaya çıkarmanın, onun gelişme nesnel yasalarını sözün tam anlamıyla yürürlüğe geçirmenin en etkin yollarını göstermiş bulunuyor. Partimiz, insanlığın komünist gelecek doğrultusundaki hareketinde öncülük ödevini yerine getirirken, Marksizm-Leninizm'in ölümsüz fikirlerini ardıcıl olarak yaşama geçiriyor.

SBKP'nin genel olarak gelişmiş sosyalizm dönemi kongreleri diyebileceğimiz 24., 25. ve 26. Kongrelerinin politik doğrultuları arasındaki birlik, iç ve dış politikanın temel sorunlarının çözümünde gözetilen yöntem, tümiyle, partimizin, ülkemizin ekonomik gücünü artırma, halkın yaşam düzeyini yükseltme, Sovyet yurttaşlarının yapıcı çalışmaları için barışçıl koşullar sağlama, barışı ve halkların güvenliğini sağlamlaştırma yolunu benimseydiğini ve bunu ardıcıl olarak izlediğini kanıtlıyor.

Bir yandan, toplumun gelişmesinde her evre, aynı zamanda yeni görevler, yeni sorunlar anlamına geliyor. Partimiz, 1980 yılları ekonomik ve sosyal yaşamına ilişkin eğilimler üzerinde derin bir bilimsel çözümlenmeye dayanarak, kongrede, ülkenin en yakın ve biraz daha uzak geleceğine ışık tuttu. Bu yaklaşım, partiye, 80'li yıllar perspektiflerini açıklıkla göster-

me, Onbirinci Beşyılık Plân döneminde partinin ve halkın temel ödevlerinin yerine getirilmesi yollarını derinlemesine ve ayrıntılı olarak belirleme olanağı verdi. Kongrenin karakteristik çizgisi, Sovyet toplumunun ekonomik ve sosyal gelişme sorunlarının çözümünde karşılıklı bağlantıların derinleştirilmesi oldu.

Kongre, uluslararası ilişkilerin sertleştiği, emperyalist çevrelerin tutumu yüzünden insanlığın başı üstünde tehlike bulutlarının yoğunlaştığı bir anda yapıldı. Militarizm ve saldırı güçlerinin meydan okumasını, kongre, Sovyetler Birliği komünistlerinin, savaş tehlikesine karşı savaşımı hızlandırma, silâhlanma yarışını dizginleme, yeryüzünde barışı güçlendirme amaçlı kararlı tutumu ve sarsılmaz azmiyle yanıtladı. Komünistlerin bu soylu amaçlar uğrunda dirençli savaşçılar oldukları ve olmaya devam edecekleri bütün dünya önünde bir kez daha gösterildi.

SBKP'nin 26. Kongresinde, Parti MK Genel Sekreteri L. İ. Brejnev yoldaşın sunduğu MK çalışma raporu, dikkate değer bir politik ve teorik düşünüyü belgesidir. Raporda, zamanımızın yaşamsal önem taşıyan en çetin sorunları etrafılı biçimde derinlemesine ele alınıyor. Bu rapor, SSCB'nin çağdaş gelişme aşaması ve tüm dünya durumu üzerinde yaratıcı Marksist-Leninist çözümlemenin yetkin bir örneğidir.

Partimize özgü bir biçimde, ele alınan sorunlara ölçülü ve titiz yaklaşım, uzağı görüş, yetersizlikleri ilkesellik ve cesaretle eleştirme, bunların nedenlerini ortaya çıkarma ve her birini ortadan kaldırma yollarını sonuna kadar gösterme, tüm olarak, L. İ. Brejnev'in raporunda, kongrenin diğer belgelerinde ve delegelerin konuşmalarında sözün tam anlamıyla kendini gösterdi. Bütün sorunlar özüne inilerek ve eleştirel bir ruhla, enine boyuna görüldü.

Kongrede Sovyet toplumunun gelişmesiyle ilgili belirlenen muazzam perspektifler Sovyet komünistleri için, ülkemizin tüm emekçileri için esinlendirici eylem programı oldu.

1.

Partinin ekonomi politikası sorunları ve SSCB halk ekonomisinin daha öte gelişme yolları ve doğrultularının belirlenmesi, 26. Kongrenin dikkat merkezinde yer alıyordu. Kongre, toplumun bu temel yaşamsal eylem alanına ilişkin en önemli sorunlara derinlik ve önemi bakımından olağanüstü çözümler getirdi.

Bu sorunların böylesine büyük bir dikkatle ele alınması tamamen yasal bir olgudur. «Şimdi bizim başlıca politikamız ekonomik kuruluş olmalıdır ...» (1) Lenin'in bugün de geçerli olan bu düşüncesi, SBKP MK çalış-

(1) V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 41, s. 407.

ma raporunda geliştiriliyor, L. İ. Brejnev yoldaş şunları belirtti: «Sosyal sorunların çözümü için, ülkenin savunma gücünü artırmak için gerekli temeller, aktif dış politika temelleri asıl ekonomi alanında atılıyor. Sovyet toplumunun komünizme doğru başarıyla ilerlemesi için gerekli önkoşullar bu alanda yaratılıyor.»

Şu var ki, Ekim Devrimi'nin etkisinden sonra, sosyalizm düşmanlarının Sovyet erkinin ekonomik başarısızlığa uğruyacağı yollu kehanetlerde bulunmadıkları, «çıkılmaz sokak»tan, halk ekonomimizin gelişmesinde «bunalımlar»dan söz etmedikleri bir dönem yok gibidir. Böyle kehanetlerde bulunanlar bugün de eksik değildir. Ama bu gibiler, bir yandan da *Sovyetler Birliği'nin gitgide güçlendiğinden söz ediyorlar. Ayık görüş ve düşünceli herkes bilmektedir ki, ülkemizin uluslararası ağırlığı, savunma potansiyeli, dünya güçler dengesinde sosyalizm yararına oluşan değişiklikler, sosyalist ekonominin kapitalist ekonomiye ilkesel üstünlükleri gibi, Sovyetler Birliği halk ekonomisinin düzara büyüüp güçlenmesi gibi köklü ve sağlam bir temele dayanıyor.*

SSCB'de ekonomik istikrarsızlıktan söz edenlere en iyi yanıtı oluşturan gerçekler ve kanıtlar ortadadır: 1980 yılında, 1970'lere oranla, toplam toplumsal ürün 1,7 kat arttı; tüketim ve birikim gereksinimini karşılayan ulusal gelir 1,5 kat çoğaldı. Son on yılda SSCB'nin yalnız endüstri üretimi kesin artışı, İngiltere ve Fransa'nın şimdiki endüstri üretimi hacmi toplamına yaklaşıyor.

Geçtiğimiz yılların deneyimi, partinin ekonomik kuruluşa ilişkin stratejik tasarımlarının ne denli edimsel olduğunu kanıtıyor. Bu tasarımların yeni tarihsel dönem koşullarındaki yaratıcı gelişmesi 26. Kongrenin kararlarında canlı deyimini buluyor.

Kongre yeni beşyillik dönemde ulaşılmaması gereken düzey doruklarını saptadı; halk ekonomisinin bütün alanlarında nitel ve nicel yükselişi sağlama yöntemlerini açıkça belirledi.

Kongre, Onbirinci Beşyillik Plânın ana sorununu belirlerken, bunun «halk ekonomisini biteviye ve hızla geliştirme, bilimsel-teknik ilerlemeyi çabuklaştırma ve ekonomiyi entansif gelişme yolundan ilerletme, ülkenin üretim potansiyelini daha rasyonel kullanma, hertürlü kaynak ve yedeklerden gayet tutumlu yararlanma ve tüm çalışmalarını nitelikçe iyileştirme temeli üzerinde Sovyet yurttaşlarının yaşam düzeyini daha fazla yükseltmeyi sağlamaktan ibaret olduğu»na işaret etti. Bu hükümleri gerçekleştirmenin somut yolları «SSCB'nin 1981–1985 yılları ve 1990 yılına kadarki dönem ekonomik ve sosyal gelişme ana doğrultuları»nda formüle edilmiş bulunuyor. Öyle ki onbirinci beşyillik dönem:

– Ekonomide, halkın gönencini, mutluluğunu artırmaya yönelik yeni bir yükseliş dönemi;

– Rasyonelleşme, edinilen serveti – doğal kaynaklar ve yedekler, ham-maddeler, makineler, enerji ve donatım, Sovyet insanların emeğiyle yaratılan her şeyi tutumlu kullanma, harcama ve kayıpları azaltma dönemi;

– Toplumsal üretimi daha çabuk entansifleştirme, halk ekonomisinde sermaye yatırımlarının etkinliğini artırma dönemi olacaktır.

Gerçekte, SBKP'nin 24. ve 25. Kongrelerinin artık belirlemiş bulunduğu doğrultu, ekonomide öncelikle entansif faktörlere dayanan bir gelişmeye geçilmesi, onbirinci beşyillik dönemin bütün bu nitelik çizgilerinde deyinini buluyor.

Bugün ülkemiz çok büyük bir üretimsel ve bilimsel potansiyele, yakıt-enerji ve hammadde olanaklarına sahiptir. Ne yazık ki, bütün bunların yeterince etkinlikle kullanılmadığı haller az değildir. L. İ. Brejnev yoldaşın kongrede belirttiği gibi, «şimdi ... bizler, en büyük ve karmaşık sorunları çözebilecek durumdayız. Ama görünüşte günlük basit ve olağan işlerden sayılan bir sorun, tüm toplumsal zenginlikleri büyük bir titizlikle kullanma, sahip olduğumuz her şeyden tam ve amaca uygun bir biçimde yararlanma hüneri tüm ekonomi politikamızın kaldıracağı oluyor. Öyle ki, ekonomi, ekonomik olmalıdır; zamanın istemi budur.»

Entansifleşme sorununun çözümü, ekonomide bu 80'li yıllarda gelişmemizi zorlaştırıcı etkenlerin kendini hissettirecek olmasından ötürü de önemlidir. Bu cümleden ve özellikle Büyük Anayurt Savaşı'nın sonuçlarıyla bağlı olarak, yeni emek yedeklerinin hizmet alanına girmesi nispeten daha sınırlı oluyor. Hammadde çıkarımında harcamalar büyüyor; gitgide daha çok miktarda hammaddenin ulaştırma ve çalışmanın zor olduğu kuzey ve doğu kesimlerinden çıkarılması gerekiyor. Doğayı inceleme ve tanıma çalışmaları günden güne daha fazla harcama gerektiriyor. Bunlara bir de uluslararası durum ekleniyor. Ve bu durum, ne yazık ki, savunma harcamalarını azaltma olanağı vermiyor.

Entansifleştirme yolunun gerçekleştirilmesi, sosyalist ekonomi yönetiminde plânlama yöntemlerini yetkinleştirilmesini gerektiriyor. Uzun süreli kompleks programlar artık plânlamada yeni bir olgu haline, halk ekonomisi yönetimini gitgide artan boyutları ve karmaşıklığı bakımından önemli bir iyileştirme aracı haline gelmiş bulunuyor. Yakıt-enerji, ulaştırma, tüketim malları üretimi vb. gibi yaşamsal önemli kollarında bu türden programlar hazırlanıyor.

Kongre, 80'li yıllarda, ülkenin yirmi birinci yüzyıla gireceği halk ekonomisi yapısı temellerinin atılacağını belirtti. Her şeyden önce ülkenin doğu kesimlerinde yaratılmakta olan büyük bölgesel-üretimsel kompleksler, bu yapılaşın karakteristik ve önemli çizgilerinden biridir. Bu kesimlerin gelişmesi için ardıcıl çabalarla olağanüstü büyük sermaye yatırımları yapıldı. Ve şimdi bu çabaların hissedilir sonuçlar verdiği görülüyor. Ülkemizin ge-

reksindiği petrolün, gazın, kömürün gitgide daha önemli bir bölümü doğu kesimlerinde elde ediliyor. Vakitlice öngörülen ve gerçekleştirilen bu önlemler sayesinde, ülkemiz, dünyayı saran enerji bunalımından yeterince korunabilmiş bulunuyor.

Yine bu yolda, Sibiry'a'nın kompleks gelişmesi, Baykal-Amur demiryolu yapımı, ekonomimizin mineral-hammadde temelinin zenginleşmesine olanak veriyor.

Bu edinimler daha şimdiden büyük bir rol oynuyor. Ama ileride, hammadde kaynakları gereksinimlerinin hızla artacağı koşullarda bunların çok daha büyük bir önem kazanacağı söz götürmez.

Kongre, üretimi entansifleştirmenin, bilim alanındaki en yeni ulaşımlar benimsenip yerleştirilmeden mümkün olamayacağını dikkate alarak, bilimsel-teknik ilerlemeyi hızlandırmaya yönelik büyük önlemler belirledi. SSCB Bilimler Akademisi Başkanı A. P. Aleksandro, kongre kürsüsünden, birçok temel ve pratik sorun üzerindeki çalışmalarda Sovyet biliminin aldığı ileri konumlara ilişkin nice inandırıcı örnekler verdi. Kongre, bilimin üretim alanındaki ulaşımlarını yerleştirmenin hangi yollardan çabuklaştırılacağına işaret etti. Ülkemizin sahip olduğu büyük bilimsel potansiyel, çok daha büyük ölçüde, tüm toplumsal üretimin etkinliğini artırma sorununu çözmeye hizmetine koşuyor.

Kongrede, ağır endüstrinin ana kollarını (demir çelik üretimi, makine yapımı, enerji üretimi, kimya) geliştirmenin tüm halk ekonomisi ödevlerini yerine getirme, bilimsel-teknik ilerlemeyi hızlandırma bakımından önkoşul olduğu da belirtildi. Bundan ötürü, parti, gelecekte de, bu kollara birinci derecede dikkat ve özen gösterecektir.

Üretimi daha da etkinleştirmek demek, *emek üretkenliğinde* artış sağlamak demektir. Ülkemizde emek üretkenliği 70'li yıllarda yaklaşık 1,5 kez arttı. Kongre, emek üretkenliğini daha fazla artırma önlemleri belirledi. Onbirinci beşyılıktaki emek üretkenliği yükselişinin 10, 17-20'yi bulması öngörülüyor.

Kongre, emek üretkenliğinin, emeğin teknik donatımı düzeyine ve örgüt niteliğine kesinlikle bağlı olduğunu dikkate alarak, emekte makineleşme ve otomasyona, rasyonel üretimsel süreçleri yerleştirmeye ilişkin önlemler belirledi. Parti, insanın emeğini yalnız daha verimli değil aynı zamanda daha içerikli ve daha ilginç hale getirmek için büyük çabalar harcıyor. Bu olgu, sosyalist düzenin insancıl özünü, sermaye dünyası üzerindeki tarihsel üstünlüğünü en açık bir biçimde ortaya koyuyor. Ülkemizde emek üretkenliği sorunları, işsiz bırakma korkutmacasıyla, yıpratıcı çalışma ritmiyle değil, emeği daha iyi örgütlemekle, teknik donatımla, emeğin yaratıcı özünü iyileştirme ve meydana çıkarmaya elverecek koşulları sağ-

lamakla çözüyor. Biz bu yolda belirli başarılar elde etmiş ve emek üretkenliği artış hızı bakımından ABD'ni geçmiş bulunuyoruz.

Yeni beşyillik plân döneminde üretimi artırma sorunları, herkesin emeğini nitel ve nicel göstergelere bakarak nesnellik ve hakça değerlendirme gibi, çalışma ve yaşam koşullarını iyileştirme, toplumsal üretime katılmaktan her emekçinin daha büyük bir moral hoşnutluk duymasını sağlama gibi sosyal sorunlarla sınıksız bağlıdır. Böyle bir yaklaşım, yığınlarda daha yüksek düzeyde çalışma aktifliği doğuruyor, daha verimli çalışma, girişkenlik ve tüm devlet çıkarlarını düşünme isteği uyandırıyor.

Parti, bütün ekonomimizin gücünü artırmaya devam ederek, *emekçilerin yaşam düzeyini durmadan yükseltmek üzere, edinmiş olduğumuz üretim potansiyelinin daha büyük ölçüde kullanılması ödevini ortaya koyuyor. Kongrece kabul edilen ve Sovyet insanların yaşam düzeyini yükseltmeyi amaçlayan geniş program, emekçilerin iş ücretlerinin artırılmasını, toplumsal tüketim fonlarının çoğaltılmasını, halka geniş ölçüdeki gereksinimler için tüketim ve sanayi malları sağlama çalışmalarının iyileştirilmesini, annelerin ve emeklilerin maddesel durumlarının iyileştirilmesini içeren bir önlemler kompleksini gerçekleştirme öngörüyor. Yeni beşyillikte, ulusal gelirin, önceki beşyillikte olduğundan çok daha büyük bir bölümünün tüketim fonlarına ayrılmakta olması, tüm ekonominin organik olarak bu sorunların çözümüne yöneltildiğini kanıtıyor. Kongre, onbirinci beşyillik döneminde geniş tüketim malları üretimi artış tempolarının üretim araçları üretimi artış tempolarını geçeceğini belirledi.*

Parti, Sovyet yurttaşlarının yaşamını her yanı ile iyileştirmenin, her şeyden önce de halka sürekli, düzenli olarak besin maddeleri sağlamanın birincil bir önem taşıdığını belirtti. Bunun için, kongre, ayrıntılı bir program hazırlanmasını kararlaştırdı.

Bu program, tarımsal besin maddeleri üretimini artırmanın yanısıra, bunların depolanma, korunma, taşınma ve işlenmesi işlerinin de önemli derecede iyileştirilmesini öngörüyor. Kongre, halka yeterli miktarda ve yüksek kaliteli besin maddeleri sağlanması için, bu maddeleri üretme, endüstriyel yöntemlerle işleme ve pazarlama işlerinin bir bütün halinde birleştirilmesi ödevlerini ortaya koydu.

Bu amaçla gerekli koşullar da yaratılıyor. Son yıllarda, tarımda teknik temel ve kimya maddeler temeli iyice pekiştirildi. Tarım, böylece, daha üretken hale getirildi. Ve hava koşulları pek de yüz güldürmediği halde, geçtiğimiz beşyillik döneminde hububat üretimi yıllık ortalaması 205 milyon tonu buldu. Diğer tarımsal bitkiler üretimi de arttı.

Ülkede konut yapıcılığı büyük ölçüde ve hızla devam ediyor. 1970'lerde 21,7 milyon apartman yapıldı; yani pratik olarak her üç aileden biri yeni bir apartmana kavuştu. Ve bilindiği gibi, Sovyetler Birliği'nde konut kira-

ları dünyanın her ülkesindekinden daha düşüktür. Sovyet toplum sistemi, kapitalist ülkelerde görülenin haddinden fazla pahalı kiralari halkın büyük çoğunluğuna ağır gelen gayret elverişsiz yapılar ve evlerde barınma gibi yoksunluk ve mutsuzluklardan uzaktır ve uzak kalacaktır.

Kongrece hazırlanan ve Sovyet yurttaşlarının genliğini artırmayı öngören programı, aynı zamanda eğitim ve sağlık alanlarında daha ileri gelişme, beden eğitimi ve sporda ilerleme, insanın çok çeşitli tinsel gereksinimlerini karşılama sorunlarını içeriyor. Bu sorunları çözüme kavuşturma ödenekleri, geöen beşyılılıkta 527 milyar ruble gibi büyük bir yeküna ulaşan ve şimdiki beşyılılıkta daha bir hayli artacak olan toplumsal tüketim fonlarından sağlanıyor. Bir başka deyişle, biz, program hedefimizi, yani komünist geleceğin insanında her bakımdan gelişkin kişiliği oluşturma hedefine ardıcıl biçimde yakınlamaya çalışıyoruz.

2.

26. Kongrenin büyük önemi, aldığı kararların, *gelişmiş sosyalizm koşullarında partinin bilimsel temele dayalı, geniş kapsamlı ve uzun süreli sosyal politika programını* oluşturmasından ileri geliyor.

Bu programda, en önemli yeri, *işçi sınıfının, kolhoz üyesi köylülerin ve halk aydınlarının sosyal çehresinde ve karşılıklı ilişkilerinde değişiklikler sağlanması* sorunu alıyor. Bu sorunlar Komünist Partisi için birincil önem taşıyor. V. İ. Lenin'e göre, sosyal yapıdaki değişmeler incelenmeden, «toplumsal eylemin her hangi bir alanında bir tek adım bile atılamaz; perspektifler sorunu bu değişimlerin açıklığa kavuşturulmasına bağlıdır . . .»⁽²⁾

Kongre, her şeyden önce, Sovyet işçi sınıfındaki derin değişiklikleri belirtti. Bunlar, işçi sınıfını sayıca, ideolojik-politik olgunluk, öğrenim düzeyi ve mesleki vasıflar bakımından yükselmesinde toplanıyor. İşçi sınıfının toplumsal ve politik etkinliği artmış, toplumun öteki katmanları üzerindeki etkisi güçlenmiş bulunuyor. Komünist Partisinin yönetmenliği altındaki Sovyet işçi sınıfı, üretimin ve toplumsal yaşamın bütün alanlarındaki rolünü daha fazla artırdı.

Tarı malanında üretim ne kadar endüstriyel raylara oturtuluyorsa, sosyalist iyeliğin her iki biçimi ne kadar birbirine yaklaştırılıyorsa, köyde kültürel-töresel koşullar ne kadar iyileştiriliyorsa, kolhoz üyesi köylülerin sosyal durumunda o oranda büyük değişiklikler oluyor. Sayıca hızla büyüyen halk aydınları, yalnız bilimde, eğitim ve kültürde değil, aynı zamanda maddesel üretimde gitgide artan dolaysız bir rol oynuyorlar.

Kongre, bu nitel değişimleri Marksist-Leninist konumlardan hareketle derinden derine anlamlandırarak, ilkesel teorik ve politik önemi olan sonuçlara vardı. Bunların en başında, Sovyet toplumunun sosyal-sınıfsal

(2) V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 20, s. 186.

yapısında ana gelişme eğiliminin, bu toplumun bütün sınıf ve sosyal zümrelerinin birbirine yaklaştırılmasında, sınıfsız toplumun yaratılması yolunda güvenle ilerlemelerinde toplandığı çıkarımı geliyor. Kongrede, toplumumuzun sınıfsız bir toplum yapısını sağlamlaştırmanın, başlıca ve temelli olarak gelişmiş sosyalizm tarihsel çerçevesi içinde olacağı tezi ileri sürüldü. Deneyimimiz, bizi, bu sürecin özünün, Sovyet toplumunu oluşturan tüm sınıf ve grupların yeni tipten emekçiler toplumuna doğru evrilmesinde, bu yasal evrimde toplandığına inandırıyor. Bu sürecin yönetici gücü çağdaş işçi sınıfıdır. L. İ. Brejnev yoldaş şu noktayı belirtti: «Bu sınıfın devrimci ideolojisi ve morali, kolektivizm psikolojisi, çıkarları ve idealleri, şimdi Sovyet toplumun bütün katmanlarının ortak edinimi oluyor.»

Kongre, toplumsal yaşamın en karmaşık alanlarından biri olan *ulusal ilişkilerde SBKP'nin izlediği politikanın* daha öte işlenmesine önemli bir katkıda bulundu. Merkez Rusya ile ulusal yöreler arasında geçmişin kalıtı olan gelişme düzeyindeki büyük farkların tamamen giderilmiş olmasını, kongre, tarihsel bir ulaşım olarak niteledi. Bütün cumhuriyetlerimiz istikrarlı ve dinamik biçimde genişliyor. Bu sonuçlar, SBKP'nin Leninci ulusal politikasının, dayandığı ilkelerin, zamanın sınavından geçmiş olan eşitlik, kardeşçe işbirliği ve gönüllülük ilkelerinin ne denli verimli olduğunun en inandırıcı kanıtlarıdır.

Parti, her insanın ulusal onur ve duygularına saygılı olmaya büyük bir dikkat gösteriyor, emekçileri Sovyet yurtseverliği ve sosyalist enternasyonalizm ruhunda eğitiyor. L. İ. Brejnev yoldaş bu konuda şunları belirtti: «SBKP, sosyalizmin özüne yabancı olan şovenizm ve milliyetçilik gibi belirtele karşı, örneğin anti-sovyetizm veya siyonizm gibi hertürlü milliyetçi çarpıklık ve tahriflere karşı öteden beri uzlaşmaz bir savaşım yürüttü ve bundan böyle de kesinlikle savaşım yürütecektir . . .»

Olgun sosyalizm evresinde çokuluslu Sovyetler Birliği'nin tüm halkları arasında kardeşçe dostluğu durmadan güçlendirme konusunda kongrenin yaptığı genelleme, çıkardığı sonuç birincil bir teorik ve pratik önem taşıyor. Bu eğilim ve yönelim, ülkemiz uluslararası ve halk grupları arasında gitgide artan kardeşçe yakınlaşmada, yeni bir sosyal ve enternasyonal topluluk olarak Sovyet halkının gelişmesinde ifadesini buluyor.

SBKP; izlediği politikada, sosyalist toplumun bir emekçiler toplumundan başka bir şey olamayacağı düşüncesinden yola çıkıyor. Bundan ötürü, kongre, emek konusunda yeni tavır alınmasının bütün Sovyet insanların kafalarında ve yüreklerinde yer etmesi, maddesel ve moral ilgilendirme, isteklendirme sisteminin geliştirilmesi, emeğin niceliği ve tüketim üzerinde kontrolün kesinlikle artırılması sorunlarına büyük bir dikkatle eğildi. Asalaklığa, emek karşılığı olmayan gelirlere, spekülasyona, rüşvetçiliğe ve sosyalist iyeliğe el uzatmalara olanak veren bütün kapıcıların kesinlikle kapatılması sorunu açıkça ortaya konuldu. Bu gibi olgular, sosyalizmin

emeğe dayalı iç niteliğine, Sovyet toplumunun tüm yaşam tarzındaki hakça örgütlemeye taban tabana zıttır.

Sosyalist toplumun başarıyla gelişmesi, ideolojik ve politik bakımdan olgun yurttaşlar, ruhça zengin, yaratıcı çalışmayı seven ve becerabilen insanlar gerekliliğini gitgide daha belirgin hale getiriyor. Bu, her bakımdan gelişkin kişi olarak yeni insanı oluşturmanın, artık uzak geleceğe bağlı bir ideal olmaktan çıkarak, yavaş yavaş partinin pratik çalışma sorunu haline gelmekte olması demektir. Yiğınların komünist eğitimi teori ve pratiğine kongrenin büyük katkısı, Sovyet toplumunun maddesel ve tinsel olanaklarını, kişinin daha dolgun gelişmesini sağlamak için, K. Marks'ın deyişiyle «insanın yaratıcı yetenek ve erdemlerini»⁽³⁾ bulup ortaya çıkarmak için kullanmanın yollarını belirlemiş olmasında toplanıyor. Burada asıl sorun, eğitimde ve sosyal-ekonomik politikada kişinin gereksinim ve çıkarlarını aktif ve amaca yönelik biçimde oluşturmada birlik sağlanmasıdır.

Kongrenin Sovyet politik sistemini geliştirme sorunlarına ilişkin kararları, yeni SSCB Anayasası'nı yaşamda ardıcıl olarak uygulama özeniyle doludur. Sovyet düzeninin SSCB Anayasası'nca belirlenen büyük demokratik olanaklarının sözün tam anlamıyla kullanılması gerekliliği düşüncesi L. İ. Brejnev'in raporunda büyük bir güçle yankılandı. Sovyet demokrasisinin, eylemde, gerçek demokrasiinin özü, kongrede belirtildiği gibi, ortak dâvaya bağlılıkta, düşünce ve kanıları karşılaştırmada, ilkesel eleştiri ve özeleştiri, her yurttaşın toplumsal-politik etkinliğini artırmada toplanıyor. «SSCB'nin Ekonomik ve Sosyal Gelişme Ana Doğrultuları» tasarısının sözün tam anlamıyla tüm halkça görüşülmesi, 121 milyonu aşkın kişinin, yani bütün emekçilerin beşte dördünün katıldığı bu geniş ve edimsel görüşme, Sovyet demokrasisinin, eylemde demokrasiinin parlak bir belirtisi oldu.

Kongre, zamanımız koşullarında Sovyet toplumunun politik sistemini yetkinleştirmenin, tüm halk kapsamlı Sovyet devletini sağlamlaştırma, temsili ve dolaysız demokrasiyi geliştirme, her düzeyde halkvekilleri sovyetlerinin, meslek birliklerinin, Komsomol'un ve diğer toplumsal örgütlerin rolünü daha fazla artırma, sosyalist yasallığı ve hukuk düzenini güçlendirme gibi sorunların çözümüne bağlı olduğuna işaret etti.

Kongre, yaşamın ortaya koyduğu istemleri, durmadan büyüyen bu istemleri, partinin yönetmenlik rolüne ilişkin komünist kuruluş pratiğini dikkate alarak, SBKP'nin gelişmesi, politik, örgütsel ve ideolojik çalışmalar sorunlarını büyük bir dikkatle ele aldı. Toplumda partinin yönetmenlik rolünü gerçekleştirmenin başlıca koşulları, onun Marksizm-Leninizm ilkelerine bağlılığıdır, saffarının sarsılmaz birliği ve halk yiğınlarıyla kopmaz bağlarıdır. Kongrede, toplumun yönetici gücü olma rolünün kendiliğinden gel-

(3) K. Marks ve F. Engels, Yapıtlar, c. 46, s. 476.

mediği belirtildi. Bu rol, emekçilerin çıkarları uğrunda sürekli ve kesintisiz bir savaşım ile elde edilir. Parti bu sorunu başarıyla çözüyor. Maden işçisi A. Y. Kolesnikov, kongre kürsüsünden şunları söyledi: «Partinin davası bizim davamızdır; partinin plânları bizim plânlarımızdır! Biz, Lenin'in yolundan, partinin yolundan yürüye geldik ve yürüyeceğiz. Ve bizi bu yoldan hiç kimse, hiç bir zaman ayıramaz!» SBKP Sovyet halkının ayrılmaz bir parçası, politik önderidir. Parti, toplumun yönetici gücü olma rolünü en yaraşık biçimde yerine getiriyor, yığınları komünizm yolunda güvenle peşinden götürüyor.

Sovyet komünistlerinin temeltaşı değerindeki Leninci *parti-içi yaşam* ilkesi, yani demokratik santralizm ilkesi daha fazla geliştirilmiş bulunuyor. Kongre, merkezin taşra örgütleriyle, parti yönetim organlarının partili yığınlarla ilişkilerini güçlendirme yollarını belirledi. Bu konuda, ilkönce, emekçilerle çokyanlı ilişkilerin daha fazla güçlendirilmesi, onların mektupları ve önerileri üzerindeki çalışmaların iyileştirilmesi, parti-içi enformasyonu yetkinleştirilmesi, parti organlarının eyleminde açıklığın genişletilmesi öngörülüyor. Kongre, Merkez Komitesi'nin, tüm parti örgütlerini eylemsellik, özleştirisellik, yetersizliklerle uzlaşmazlık ruhunda geliştirme yolundan yürüme tutumunu tamamen destekledi.

Yönetmenlik rolünü gerçekleştirmede partinin başarılı olması, *ideolojik, politik-egitimsel çalışmalarının* düzeyine çok bağlıdır. Bu çalışmalar kongrede enine boyuna ve eleştirisel olarak gözden geçirildi. Bu çalışmaların, Sovyet yurttaşlarının yaşadıkları ve çalıştıkları iç ve dış koşullara uygun olması düşüncesiyle, birçok alanda ve kesimde yeniden ayarlanması, gerektiği sonucuna varıldı. Kongre, parti komitelerini, ideolojik alanda çalışanları, tüm partiyi, ideolojik-egitimsel çalışmaların ve propaganda işlerinin daha güncel olması ve bu çalışma biçimlerinin emekçilerin istek ve gereksinimlerine göre yürütülmesi için dirençli bir savaşım vermekle görevlendirdi.

Kongre çalışmalarının seyri ve sonuçları, bilimsel komünizm partisi olarak SBKP'nin Marksist-Leninist teoriyi yaratıcı bir biçimde geliştirme işine canlı bir dikkat gösterdiğini bir kez daha doğruladı. Teori alanında yapılmış olanlar arasında, kongre, özellikle gelişmiş sosyalizm görüşünün işlenmesini vurguladı. Parti, bu görüşe dayanarak, program hedeflerini gerçekleştirme yollarını ve sürelerini saptayıp somutlandırmakta, sürekli bir tarihsel dönem içinde uygulanacak strateji ve taktiği belirlemektedir.

Kongre, L. İ. Brejnev yoldaşın SBKP MK çalışma raporunda formüle ettiği öneriyi, yani Parti Programı'nın yenide kaleme alınması önerisini destekledi. Yürürlükteki program, bir bütün olarak, toplumsal gelişme yasalıklarını doğru yansıtıyor. Ama programın kabulünden buyana geçen yirmi yıl içinde, sosyalizm ve komünizm kuruluşunda büyük bir deneyim birikimi sağlandı, uluslararası alanda büyük değişiklikler oldu, Marksist-

Leninist düşünüyü hazinesi yeni çıkarım ve hükümlerle zenginleştirdi. Kongre, Sovyet toplumunun yaşamında ve dünya toplumsal gelişmesindeki olağanüstü önemli değişmelerin programda bilimsellikle yansıtılması gerekliliğine, programda bütün ayrıntıları öngörmenin olanaksız ve yersiz olduğuna işaret etti. Ve bütün bunları dikkate alarak, Parti Merkez Komitesi'ne gelecek SBKP kongresine kadar, programda gereken tamamlama ve düzeltmeleri yapma ödevini verdi.

26. Kongre, partiyi, sosyal-ekonomik politikada gerekli yönelimlerle silahlandırarak, yığınlar arasında çalışma biçim ve yöntemlerini derinleştirerek, komünizm kuruluşunun önümüzdeki yeni evresinde de yönetmenlik rolünü başarıyla yerine getirmesinin sağlam güvencelerini yaratmış bulunuyor.

3.

SBKP'nin 26. Kongresi, savaş tehlikesine karşı barışı ve güvenliğini sağlamlaştırmak için, halklara açık ve ardıcıl bir savaşım programı öneren bir barış forumu olarak tarihe geçecektir. Bu program, en saldırgan emperyalist çevrelerin sosyalizm dünyasına ve kurtuluş hareketine karşı, «Sovyet tehlikesi» uydurması ardına gizlenerek askersel cepheleşmeye ağırlık verdikleri, silâhlânma yarışında tırmanmaya geçtikleri günümüzde özellikle önemli ve güncel bir nitelik taşıyor.

Söz konusu çevreler, yumuşamayı durdurmak, «soğuk savaş» havasını yenilemek, «sosyalizmi zayıflatmak» doktrinini hortlatmak için etkin denemelere girişiyorlar. Dünya jandarması üniformasını yeniden giyen ABD emperyalizmi, yeryüzünün çeşitli bölgelerinde sert çatışmalı durumların çözüme kavuşturulmasına engel oluyor; Basra Körfezi'nde, Hint Okyanusu'nda ve Karayip Bölgesi'nde yeni yeni gerilim ocakları yaratıyor. Emperyalizm, gezegenimizde gitgide yoğunlaşan savaş üsleri ağını örmeye devam ediyor. ABD, «erken müdahale güçleri» adı altında açıktan açığa saldırı birlikleri, egemen devletlerin işlerine kabaca karışmak ve dikta politikasını güven altına almakla görevli güçler meydana getiriyor.

Yığınsal insan kırımında kullanılacak yeni tür silâhlar üretimine hız verme ve bunları yerleştirme plânları, nükleer savaş olası gösteren birtakım «doktrin» ve «direktif»ler propagandasıyla insanları psikolojik bakımdan hazırlama çabaları özellikle büyük bir tehlike oluşturuyor.

Böylesine tedirgin ve endişeler doğuran bir uluslararası durumda, yeryüzünün her bucağındaki insanlar, SBKP'nin 26. Kongresinin, tüm insanlığı alabildiğine ilgilendiren sorunları nasıl yanıtlıyacağını heyecanla bekliyorlardı. Silâhlânma yarışının dizginlenmesine, devletler arasında barışçıl işbirliğinin geliştirilmesine yönelik yeni girişim ve öneriler bekleyenlerin ümitleri bu yanıtla bağlıydı. Ve kongre, halkların bu bekleliğini boşa

çıkarmadı. SBKP MK Genel Sekreteri L. İ. Brejnev yoldaş, kongre kürsüsünden şu önemli noktayı vurguladı: «... şimdi, hiç bir halk için, barışın korunmasından, her insanın en birinci hakkı olan yaşama hakkının garantilenmesinden daha temelli ve daha önemli bir sorun yoktur.» Kongrenin bu sesi, bu yanıtı, dünyanın her köşesinden duyuldu ve hararetle yankılandı.

Kongre, dünya toplumsal gelişmesini çözümlenmede Leninci yaratıcı yaklaşımı uygulayarak, nesnel ve sözün tam anlamıyla bilimsel değerlendirme ve çıkarımları formüle etti; SBKP'nin 24. ve 25. Kongrelerinin Barış Programını doğrudan doğruya sürdüren ve somutlaştıran parti hareket hattını belirledi. Dünya kamuoyu, tüm yeryüzünde gerçekçi düşünen eylem adamları, ortadaki iki dış politika hattını gözleriyle görerek karşılaştırma olanağı buldular: *Biri, SBKP'nin 26. Kongresinin gösterdiği barış ve işbirliği hattı; öteki de emperyalist çevrelerin uyguladığı savaş çılgınlığına dayalı serüvencilik, dikta, nükleer şantaj hattı ... İnsanların büyük çoğunluğu için, bu karşılaştırmanın söz götürmez sonucu şudur: Gerçekçi düşünceli insanların sempatipleri Barış Programı'ndan, yumuşamanın sürdürülmesinden, devletler ve halklar arasında barış içinde yanyana yaşama ve işbirliğinden yanadır, ve onlar bu hareket hattını gitgide artan bir içtenlikle destekliyorlar.*

Partimizin 26. Kongresi, barış politikasına SBKP'nin kesin bağlılığını yalnızca gerçekleemekle kalmadı. Uluslararası gerginliğin şiddetlendiği koşullarda, SBKP, yapıcı bir diyaloga, 70'li yılların yumuşama süreci olumlu sonuçlarını pekiştirecek, uluslararası iklimi iyileştirme yolunda yeni adımlar atılmasına olanak verecek bir küme somut önlemler üzerinde işbirliğine hazır olduğunu yeniden dile getirdi.

Sovyetler Birliği'nin daha önceki önerilerine ek olarak, kongrede, gayet önemli yeni girişimler ileri sürüldü. Dünya kamuoyu, Sovyetler Birliği'nin yeni askersel çatışma odakları meydana gelmesini önlemek, güvence önlemlerinin uygulandığı bölgeler sınırlarını genişletmek üzere uyumlu önlemler alınması, Uzak Doğu'da karşılıklı önlemleri konusunda görüşmeler yapılması önerilerini, Basra Körfezi'nde güvenlik sorunuyla sıkı ilişkileri gözetilerek Afganistan sorununun uluslararası açıdan görüşülmesi, Avrupa'ya orta menzilli yeni nükleer-roket araçları yerleştirilmesi üzerinde moratoryum uygulanması, bir nükleer savaşın ne gibi sonuçlar vereceğini incelemek üzere bir uluslararası komite kurulması, savaş tehlikesini giderme yolları bulmak üzere üye devletlerin en yüksek düzeydeki yöneticilerinin katılacağı bir Güvenlik Konseyi özel oturumu yapılması yolundaki önerilerini büyük bir onayla karşıladı.

Kongre, stratejik silâhlanmanın sınırlanması ve bu silâhların azaltılması isteğini olağanüstü önemli bir sorun olarak vurguladı. Bu sorunun çözümüne ciddi pratik yaklaşım, yeni denizaltılar üslendirmenin sınırlandırıl-

masına, bu denizaltıların taşıdığı roketleri modernleştirmenin ve yenilerini üretmenin yasaklanmasına ilişkin somut önerilerle pekiştirildi.

Değişik görüşlere sahip nice politik eylemciler, Sovyet-Amerikan ilişkileri durumuna ve perspektiflerine ilişkin değerlemeye kongrenin gayet sakin ve ölçülü yaklaşımını, Washington politikacılarının yukarıdan atma çağrı ve demeçlerinden büsbütün farklı olan bu yaklaşımı takdirle belirttiler. Kongre kürsüsünden, *Sovyetler Birliği'nin askersel alanda Amerika Birleşik Devletleri'nden üstünlük peşinde olmadığı, ama kendisi üzerinde böyle bir üstünlük sağlanmasına da göz yummayacağı kesinlikle belirtildi.* Kongre, uluslararası durumun SSCB ve ABD'nin politikasına büyük ölçüde bağlı olduğunu dikkate alarak, her iki ülke halklarının, tüm insanlığın çıkarlarını öngörerek, ABD ile normal ilişkiler kurulması ve sürdürülmesi için, en yüksek düzeyde görüşme de içinde olmak üzere, etkin bir Sovyet-Amerikan diyalogu isteğini belirtti ve destekledi. Uluslararası çetin sorunlara bu yaklaşım, bütün dünyada yüksek bir devletsel bilgelik olarak karşılanıyor.

Sovyetler Birliği, diğer kapitalist devletlerle ilişkiler konusunda, barış içiçinde yan yana yaşama ve karşılıklı yarara dayalı işbirliği konularından kalkarak tavır alıyor. Bu tutumun değişmezliği kongre tarafından bir kez daha belirtilmiş bulunuyor.

Kapitalist devletlerde yönetici çevreler, SBKP'nin 26. Kongresinin ileri sürdüğü girişimleri başka türlü değerlendiriyor. Burjuva propogandası bunların anlam ve önemini küçültmeye çalışıyor. Ne var ki, ciddi politikacılar bunların önemini kavlıyor, her birinin dikkatle incelenmesini ve yapıcı bir yanıt hazırlanmasını salık veriyorlar. Bununla birlikte, birçokları, SSCB ile ABD arasında, Varşova Antlaşması ile NATO arasında kurulmuş olan askersel-stratejik dengenin, nesnel olarak barışın korunmasına hizmet etmekte olduğunu da anlıyorlar. Sovyetler Birliği'nin yeni barışçı girişimleri, ideolojik görüşmeler ve yapıcı kararlar alanını genişletiyor. Şimdi söz ABD hükümetine ve diğer NATO ülkelerine düşüyor.

Kongre, dünya sosyalist sistemini geliştirme sorunları üzerinde büyük bir dikkatle durdu. Sosyalist ülkeler, bu ülkelerin toplam potansiyeli, uyumlu barışsever politikaları, bugüne kadar barışı koruma ve güçlendirmenin güvenilir garantisiydi ve bundan sonra da garantisi olacaktır. İnsanlık için, halklar arasında gerçek adalet ve hak eşitliğine dayalı ilişkiler kurulması yolunu, başkaları değil, bu ülkeler açmaktadır.

Sosyalizmin her alanda güvenli adımlarla ilerlemekte olduğunu geniş bir tablo halinde gözler önüne seren kongre, sosyalist ülkelerce edinilen zengin ve çeşitli deneyimin daha derinlemesine incelemesi, aralarındaki politik ve ekonomik işbirliğinin genişletilmesi gerektiğini belirtti.

SBKP, kardeş devletlerin birlik ve sıkı topluluğunu sağlamlaştırma dâva-

sına daima olağanüstü bir önem vermiş bulunuyor. Kongre delegeleri ve yabancı konuklar, L. İ. Brejnev yoldaşın, geçen yıl Aralık ayında, Moskova'da, Varşova Antlaşması'na üye devletler yöneticilerinin katılımıyla yapılan toplantı ve görüşmelerin sosyalist Polonya için önemli bir destek oluşturduğu hakkındaki sözlerini onayla karşıladılar. L. İ. Brejnev yoldaş bu konuda şunları söyledi: «Bu görüşmeler açıkça gösterdi ki, Polonya komünistleri, Polonya işçi sınıfı, bu ülkenin emekçileri, dostlarına ve bağlaşıklarına kesinlikle güvenebilirler; biz sosyalist Polonya'yı, kardeş Polonya'yı zorluklar içinde, desteksiz bırakmayacağız!»

Kongrede, Sovyet-Çin ilişkileri sorununda SBKP'nin aldığı konum da belirtildi. Biz, Çin yöneticilerinin uluslararası durumu sertleştirmeye yönelik ve emperyalizmin politikasıyla birleşen tehlikeli politikasını suçluyoruz. Bununla beraber, Sovyetler Birliği ÇHC ile cepheleşmek istemiyor. Biz Çin'le iyi komşuluk temeli üzerinde ilişkilerimizi normalleştirme isteğimizde ısrarcı davranıyoruz.

Kongrenin ortaya koyduğu ve Sovyet halkının ulaşımlarını sergileyen parlak tablo, kapitalist ülkelerde hüküm süren ekonomik sarsıntılar, sosyal-politik istikrarsızlık ve ekonomik durgunluk perspektifleri fonu üzerinde özellikle dikkatleri çekti. Kapitalizmin boğuşmakta olduğu güçlükler, içinde bulunduğu genel bunalımın daha öte sertleşmesinin sonuçlarıdır. Pahalılığın alıp yürümesi, 17 milyondan fazla işsiz, üretimde düşüş, emperyalist çelişkilerin keskinleşmesi, enerji ve ekoloji bunalımının şiddetlenmesi, tüm olarak, kapitalist sistemin kendi illetlerinin sonuçlarıdır.

Kapitalist ekonomiyi devlet eliyle düzenleme yöntemleri, sınıfsal çelişkileri parçabuçuk sosyal reformlarla yumuşatma denemeleri istenen sonuçları vermiyor. Bugün artık «genel refah toplumu», «halk kapitalizmi» efsanelerinin iflâs ettiği resmen tanınıyor. Ve artık açıktan açığa, pervasızca, emekçilerin yaşamsal çıkarlarına dolaysız hücumları içeren halk düşmanı politikaya geçiliyor. Yoksa, ABD Başkanı R. Reagan'ın demeci, yani tekellerin vergileri zaten emekçilerin sırtına sardıkları ve genellikle vergiden bağışık tutulmaları gerektiği yollu sözleri başka türlü nasıl değerlendirilebilir? Öte yandan, «zenginlerin daha da palazlanması, yoksulların daha da yıpranması» ilkesini gözeterek ekonomiyi «sağlığa kavuşturma» yolundan yürüyen İngiltere tutucu yöneticileri de Washingtonlu bağlaşıklarından daha az kaba davranmıyorlar. Ve bu olgu da, burjuva devletinin izlediği politikanın bir sınıfsal politika, sömürü politikası olduğunun kanıtı değil de nedir? Kongrede komünist ve işçi partileri temsilcilerinin yaptıkları konuşmaların gösterdiği gibi, kapitalist ülkelerde işçi sınıfı bu politikaya proletaryanın çıkarlarına uygun bir davranışla yanıt veriyor, hak ve çıkarlarını savunmak için dirençli bir savaşım yürütüyor.

Kongre, kapitalist ülkeler işçi sınıfının, bütün halkların ulusal kurtuluş ve sosyal ilerleme amaçlı savaşımı ile *enternasyonal dayanışması fikrine*

ve pratiğine SBKP'nin bağlılığını, bu değişmez tutumu bir kez daha kanıtladı. Emperyalizmin hiç bir şantajı bu konumda sallantı yaratabilecek durumda değildir. Sovyetler Birliği, gelecekte de, sömürgesel bağımlılıktan kurtulmuş ülkelerle işbirliğini geliştirecek, egemen devletler olarak dünya politikasında ciddi bir rol oynadıkları sürece onlara yardımda bulunacaktır. Kongrenin belgelerinde, sosyalist yönelimli ülkelerin gelişmesi üzerinde derinlemesine bir çözümleme yer almakta, bağlantısız ülkeler hareketinin önemi belirtilmekte, Yakın ve Ortadoğuda, Güneydoğu Asya'da, Basra Körfezi kesiminde, Güney Afrika'da çatışmalı durumların hakça politik çözüme kavuşturulması yolları açıkça çizilmektedir. Kongrecek formüle edilen, genellikle dindarların ve özel olarak islâm topluluğunun dinsel duygularına SBKP'nin beslediği saygıyı gösteren konum bütün dünyada geniş yankılar uyandırdı.

Kongre, emperyalizm tarafından «uluslararası terörizm»le savaşım sahate sloganı altında körüklenen karalama kampanyasına kesin bir direniş gösterdi. «Uluslararası terörizm» teranesine dayalı düşünce ve yargılar, çetin savaşım ve büyük kurbanlar pahasına kendi yazgılarına buyruk olma hakkını kendileri elde etmiş, kurtuluşlarına kavuşmuş birçok genç devlete hakarettten başka bir şey değildir.

SBKP MK eylem raporunda, komünist partilerinin saygınlık ve etkinin ne denli büyüdüğünü, aralarındaki temasların önemini belirten düşünce ve yargıların, komünist hareketinde daha öte enternasyonal dayanışma ve birlik bakımından önemli bir rol oynayacağı kuşkusuzdur. Çeşitli ülkeler komünistleri, raporun tezlerini, yani genel yasallıklar ile devrimci dönüşümler ve sosyalist kuruluşun spesifik yolları arasındaki bağıntıyı ortaya çıkaran, çözüm getirdikleri sorunların çokyanlı niteliğini gösteren, komünist partileri arasında görüş ve düşünce ayrımlarını giderme yöntemlerine ışık tutan tezleri büyük bir ilgiyle karşıladılar. Kongreye katılanlar, tümüyle, L. I. Brejnev yoldaşın, baskılara uğrayan, kovuşturulan komünistlere SBKP'nin gösterdiği hararetle dayanışmaya ilişkin sözlerini heyecanla alkışladılar. Kongre, partimizin, faşizme ve gericiliğe karşı, savaşı önleme ve barışı sağlama amaçlı savaşımında, tüm demokratik güçlerle, aynı zamanda sosyal-demokratlarla işbirliğini öngören ilkesel hareket hattını pekiştirdi ve geliştirdi.

Kongremizin çalışmalarına, yabancı ülkelere, şimdiye kadar görülmedik sayıda delegasyonun katılması, SBKP'nin devrimci kurtuluş hareketi içindeki saygınlığının inandırıcı bir kanıtı oldu. Partimizin 26. Kongresinde, dünyanın 109 ülkesinden 123 delegasyon-sosyalist ülkeler komünist ve işçi partilerinden 12; dünyanın sosyalist olmayan kesimi komünist partilerinden 74; devrimci-demokratik partilerden ve Şili Sosyalist Partisi'nden 36 delegasyon-katıldı. 123 delegasyondan 70'inin başında parti genel (birinci) sekreterleri ve başkanları bulunuyordu.

Kongrenin çalışmaları seyrinde, sayısız görüşmeler ve parti militanları toplantıları sırasında, emek kolektifleriyle yapılan mitinglerde, konuk delegasyonlar, enternasyonalizmin, diğer ülkeler halkları ile dostluk ve kardeşlik duygularının Sovyet insanlarına organik biçimde bağlı bir karakter çizgisi olduğuna bir kez daha inandılar. SSCB emekçileri, özverili emekleriyle anayurtlarının güvenliğini ve kalkınmasını garantilemekle kalmayıp, aynı zamanda SBKP'nin ve Sovyet devletinin izledikleri, gezegenimizin bütün halklarının yaşamsal çıkarlarına uygun ardıcıl barışsever ve enternasyonalist dış politikaya dayanak olan maddesel temeli yarattıklarını gayet iyi anlıyorlar.

Yabancı konuklar, kongrenin çalışmalarına, barış için, emperyalizme ve gericiliğe karşı savaşım temel sorunlarına ilişkin aldığı kararlara ve çıkardığı sonuçlara oybirliğiyle yüksek bir değer biçtiler, komünist hareketinin ve tüm devrimci hareketinin birliğini güçlendirme yolunda ilerlemeye kongrenin yeni bir atılım kazandıracığı kanısında olduklarını belirttiler; Kongrenin çalışmalarına, gerçekte dünya kurtuluş hareketinin bütün birliklerinden temsilcilerin katılmış olmasının, zamanımızın temel sorunları üzerinde kongrece ileri sürülen fikirlerin görüşülmesine etkinlikle katılmalarının, yabancı heyetler arasındaki yaratıcı temasların kongrece gerçek bir enternasyonal boyut ve önem kazandırdığını vurguladılar.

Kongre, Sovyet toplumunun durmadan güçlenen sosyal-politik ve ideolojik birliğini, ülkemizin uluslararası ve halk grupları arasındaki kardeşçe sarsılmaz dostluğu, parti ile halkın kopmaz birliğini en parlak biçimde gözler önüne serdi. Partinin belirlediği plânların pratikte yaşama geçireceğinin başlıca garantisi de bunda gizleniyor.

Bütün dünyanın iyiniyetli insanları, Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin sosyal ilerleme ve tüm dünyada barışı güçlendirme savaşımının öncüsü olduğuna ve olmakta devam ettiğine böylece bir kez daha inanmış bulunuyorlar.

Bizim yolumuz ve çıkardığımız dersler

Gustav Husak

ÇKP MK Genel Sekreteri ve ÇSSC Cumhurbaşkanı

1981 yılı ülkemiz için ÇKP'nin 16. Kongresi yapıldığı yıl ve aynı zamanda ÇKP'nin kuruluşunun 60. yıldönümüdür. Bu dikkate değer iki olayın aynı zamana rastlamasında, partimizin tarihine bakarak heyecanla anımsadığımız olaylarla dolu başlangıç evresinin yaşadığımız bu günlerle, 16. Kongrece belirlenen plânlar üzerinden de Çekoslovakya'nın yakın geleceği ile bağlantısı beliriyor, öne çıkıyor.

1921 yılından başlayarak bugünkü sosyalist gerçekliklere kadar, ÇKP, emekçi halkın sosyal ve ulusal kurtuluşu için, hakça bir sosyal düzen kurulması için, uluslararası alanda sağlam bir duruma gelmek için, Çekoslovak devletinin erkinlik ve bağımsızlığı için 60 yıllık bir savaşım yolu geçti. Bu yıllar boyunca, partinin yönetmenliği altında, işçi sınıfı, emekçi halk, burjuvazinin egemenliğine son verdi, kendi erkini oluşturdu ve sosyalist kuruluş yoluna koyuldu. Bu taban üzerinde, ülkemiz halkları ve halk gruplarının, bir ortak devlet çerçevesi içinde etraflı ve henüz eşî görülmelik gelişmesi sağlandı. ÇKP, tarihsel misyonunu, kuruluş gününde yükümlendiği ödevleri onurla yerine getirdi ve getiriyor.

1980 yılları başlangıcında Çekoslovakya, güçlü ekonomik ve tinsel potansiyeli ile gelişkin bir çağdaş sosyalist devlettir. Dinamik toplumsal gelişme, olgun bir ekonomi ve yüksek yaşam düzeyi, parti ile halk arasında sıkı bağ, derin bir demokratizm, SSCB ile içtenlikli dostluk, bağlaşma ve çokyanlı işbirliği, sosyalist topluluk ailesinde yaraşık ve sağlam bir yer bu devletin başlıca karakteristik çizgileridir. Bütün bunlar, günümüze derin bir güvenle bakmanın temelini, geleceğimizin sağlam güvencesini oluşturuyor.

Biz, halklarımızın tarihinde en ilerici ve devrimci güç olarak beliren ÇKP'nin 60 yıllık varoluş ve savaşım yolunu haklı bir gururla gözden geçiriyoruz. Parti, işçi sınıfının, tüm emekçilerin, ülkemiz halklarının ve halk gruplarının dâvasına sadakatle hizmet etti ve ediyor. ÇKP'nin politikası, onların gerçek yaşamsal çıkarlarını dile getirdi ve getiriyor. Tüm Çekoslovak toplumunda partinin kazandığı büyük saygınlık ve güvencenin başlıca kaynağı da budur.

Çekoslovakya Komünist Partisi'nin 60. kuruluş yıldönümünü kutlarken, onun doğru doğuşu şafağından yola çıkan, onu Leninci tipten bir parti olarak oluşturan ve çelikleştiren, belirli amaçlar uğrunda hiç ikircim gös-termeden ölümü göze alan devrimcilerin adlarını ve örnek yararlıklarını

saygıyla anımsıyoruz. Değerli devrimci önderimiz ve uluslararası komünist ve işçi hareketinin seçkin militanlarından Kliment Gottwald'ın siması belleklerimizden hiç bir zaman silinmeyecektir. Gottwald yoldaş, yaklaşık olarak çeyrek yüzyıl, ÇKP'nin başında bulundu, çözümleyici sınıfsal ve ulusal savaşımelerde partiyeye önderlik etti. Ülkemizde emekçi halk erkinin kurulmasında ve sosyalizm kuruluşunda Gottwald'ın büyük bir hizmet payı vardır.

Ülkemizde işçi hareketinin en bilinçli temsilcilerinin Çekoslovakya Komünist Partisi'ni meydana getirmekle attıkları tarihsel adım, altmış yıl sonra, bugün, daha da parlak biçimde beliriyor. Bu öncüler, çetin sınıf savaşımeleri içinde, bize nice pahalıya malolan öz deneyimize ve diğer halkların devrimci savaşım deneyimine dayanarak, sömürüye son vermek ve yeni toplumu kurmak için, Marks, Engels ve Lenin'in yapıtlarında belirttikleri devrim yolundan, Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi'yle ilkönce Sovyet ülkesinin girdiği çığırdan başka yol olmadığına inandılar.

Lenin'in Partisinin – Sovyetler Birliğı Komünist Partisi – kurulması, dünya işçi hareketinin bütün daha öte gelişmesi ve hareketin Çekoslovakya'da girdiğı çığırın seçimi üzerinde etki yapan tarihsel bir olaydı. Bu olay, yeni tipten devrimci partilerin oluşturulmasına örnek oldu. Böyle partiler yaratılmadan, burjuvaziye karşı başarılı bir savaşım yürütmenin olanağı yoktu.

Birinci Dünya Savaşı arifesinde, ülkemizde ulusal belirtiye göre ikiye ayrılan sosyal-demokratik hareket, İkinci Enternasyonal'in diğer partilerinin birçoğı gibi, reformizmin, revizyonizmin ve milliyetçiliğinin etkisi altında kaldı. Sosyal-demokrasi önderleri, Marksizm ve proletarya enternasyonalizmi konumlarından ayak çektiler, gerilediler, gerçekte partilerini politikada burjuvazinin hizmetine koştular.

Bu ihanet, 1918–1920 yıllarında, yani Avusturya-Macaristan imparatorluğunun çökmesinden sonra doğan genç Çekoslovak devletinin ne gibi bir karakter alacağıının savaşım boyunca kararlaştırıldığı sıralarda, ülkemizde devrimci güçlerin uğradıkları yenilginin başlıca nedeni oldu. Ama o yılların, hele 1920 Aralık ayındaki genel grevin başarısızlığı uğramasının acı deneyimi boşa gitmedi. Bu deneyim, ülkemiz devrimci proletaryasına, burjuvazi ile savaşımında üstün gelebilmek için, sosyal-demokrasinin oportünizmiyle politik, ideolojik ve örgütsel hertürlü ilişkisi büsbütün kesmesi ve Rus Bolşeviklerinin örneğince, yeni, gerçekten devrimci partiyi kurması gerektiğini öğretti.

Çekoslovakya'da, bu tarihsel sorunu çözme işini sol Marksist güçler, yeni oluşma ve gövdelenmesinde Komünist Enternasyonal'in olağanüstü zengin devrimci deneyimleriyle Sovyet komünistlerinin ve şahsan V. İ. Lenin'in büyük yardımları olan güçler üstlendiler. Sol Marksist hareketimiz,

akağını Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi'nin genişlettiği taşkın selin içinde oluşuyor ve güçleniyordu. Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi ve getirdiği değerler konusunda, ilk işçi-köylü devleti konusunda tavır alma tarzı, bizim ülkemizde de, bu güçlerin inanmışlığını yoklamanın denektaşıydı.

Çekoslovakya'da savaştan sonra kabaran devrim dalgası üzerinde, Lenin'in teorik düşünce ve yargılarının etkisi yaygınlaşıyordu. Bu düşünce ve yargılar, Marksizm'i yaratıcı bir biçimde geliştirme anlamına geliyor, sol güçlerin politik ve ideolojik bakımdan gelişmesini çabuklaştırıyordu. Aralık ayındaki genel grevden, özellikle bu grevden öteye ÇKP'nin oluşturulmasına kadar, partinin kurucu ve daha sonra birleştirici kongresine kadar, artık dosdoğru bir yol geçildi.

Bu savaşım boyunca, politik bakımdan aktif sosyal-demokratların büyük çoğunluğu Marksizm-Leninizm'den yana kazanıldı. Böylece, ÇKP, açıkça belirli işçi hareketiyle bir yığın partisi olarak ortaya çıktı. Parti, her şeyden önce, benimsediği program ilişkiliğini, yani bilimsel komünizmi benimsediğini açıkladı; burjuvaziyle uzlaşma fikirlerine, toplumu devrimci yoldan değiştirmeyi, yeniden kurmayı amaçlayan sınıf savaşımı belgisiyle karşı koydu; dar, sınırlı milliyetçiliğe karşı da proletarya enter-nasyonalizmi bayrağını yükseltti. Çokuluslu devlet koşullarında, ÇKP, tüm ülke devrimci proletaryasının birleşik örgütü ve uluslararası komünist hareketinin ayrılmaz bir parçası olarak oluştu.

1921 yılında ÇKP'nin meydana getirilmesi, ülkemizde reformizmin sürekliliği egemenlik dönemini sona erdirdi ve ülkemizin öz devrimci işçi hareketinin başlangıcı oldu. Sınıfsal ve siyasal kavgalar alanına, Çekoslovakya toplumunda burjuvazinin egemeliğine son verme, işçi sınıfını ülkemiz halkları ve halk gruplarının yönetmeni düzeyine yükseltme tarihsel öz-göreviyle yükümlü yeni bir güç çıktı.

ÇKP hemen Leninci tipten gerçek bir parti oluvermedi. Onu önce nice sınıf kavgaları ve çarpışmalarının yoklamaları, komünist ilkelerini tanı-maktan başlayarak, bunları somut bir içerikle doldurmaya kadar çetin bir yol bekliyordu. Onun işçi yığınlarını ve toplumun öteki katmanlarını kendi politikasından yana kazanması gerekiyordu. Lenin'in o yıllardaki sö-zü, ÇKP için de gayet haklı olarak söylenebilirdi. Lenin şöyle diyordu: «Proletaryanın öncülüğü ideolojik plânda gerçekleştirildi. Bu işin temeli-dir. Bu olmadan, utku yolunda ilk adım da atılamaz. Ama utku daha epey uzaktır. Yalnızca öncü ile utku elde edilemez.» (1)

ÇKP, kurulduğundan beri karmaşık bir yol, Marksizm-Leninizm'i teori ve pratikte kavrama yolundan geçti. Partinin politik ve ideolojik geliş-mesi için, onu ardıcıl devrimcilik yoluna yönelten güçler, oportünizme ve

(1) V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 41, s. 77.

revizyonizme karşı sürekli bir savaşım yürüttüler. Partinin niteliği konusunda, her şeyden önce, 20'li yıllar boyunca politik harekette, yani kapitalizmin geçici olarak ve bir yere kadar istikrar bulması koşullarında devrimci perspektifi yitirmeyi simgeliyen hareket içinde örgütlenen sağcı oportünizmle kesin bir savaşım gerekiyordu.

Partinin gelişmesi, Marksist-Leninist niteliğinin oluşmasında zorunlu bir evre olan ve uzun süren bolşevikleşme süreci içinde gerçekleştiriliyordu. K. Gotwald'ın yönetiminde, özünü bir grup genç parti militanının oluşturduğu devrimci çekirdek, bütün varlığı ve gücüyle bu sorunun çözümü için çalıştı.

Partiye Marksist-Leninist nitelik kazandırma savaşımı, ÇKP'nin tarihinde dönüm noktası olan Beşinci Kongre'de (Şubat 1929) doruğuna ulaştı. K. Gottwald'ın parti yönetiminde başa getirilmesi ve kongrenin aldığı kararlar, özellikle kapitalizme karşı savaşım genel siyaset hattını saptaması, ÇKP'nin, gerek örgütsel, gerekse ideolojik-politik bakımdan Leninci tipten partiye dönüştürülmesi koşullarını yarattı. Beşinci Kongre, Çekoslovakya işçi hareketinde Leninizm'in etkisiyle tarihe geçti ve ülkemizde proletaryaya devriminin gelecek etkusunun muştucusu oldu.

Beşinci Kongrenin, partinin yaşamında ve eyleminde ne gibi önemli değişimlere yol açtığı, diğer kapitalist ülkelerin yanısıra Çekoslovakya'yı da kapsamına alan ağır ekonomik bunalımdan çıkışın proletaryaya seçeneği yönünde gerçekleştirilmesi yolundaki savaşımın başına ÇKP'nin geçmesiyle anlaşıldı. Parti, sanayi ve tarım proletaryasının, işsizlerin, topraksız ve aztopraklı köylülerin ve diğer sömürülenlerin, özellikle genç kuşaktan olan sömürü kurbanlarının çıkarlarını savunmayı yükümlenerek yığınlarla ilişkilerini derinleştirdi ve genişletti. Böylece, henüz politik bakımdan örgütlenmemiş veya başka partilere bağlı olan emekçiler arasında da sempati kazandı.

ÇKP'nin yığınlar arasında gitgide artan etkisi, faşizm tehlikesine ve savaşa karşı demokrasiyi ve cumhuriyeti savunma savaşımı döneminde daha gözle görülür bir nitelik aldı. Yeni koşullarda, iç faşizme karşı direniş ve gittikçe büyüyen Hitlerci Almanya tehlikesinden ülkenin korunması ve bu güncel eylemlerin perspektif hedeflere ulaşma savaşımıyla kaynaşmasını gözetme sorunu birincil bir önem kazandı. Parti, bu yolda, daha önceki savaşımın, proletaryanın eylembirliğini sağlama savaşımının deneyimine, yani yalnız sosyal-ekonomik istekler hareketinin değil, aynı zamanda demokrasi, barış ve ulusal bağımsızlık hareketinin başına geçtiği takdirde, geniş emekçi yığınlarını işçi sınıfının bağlaşıklar olarak kazanabileceğini kanıtlayan deneyime dayanıyordu. Dolayısıyla, ÇKP'nin deneyimi, Komintern'in yeni strateji ve taktiğinin, uluslararası komünist ve işçi hareketi için büyük önemi olan 7. Kongresi tarafından işlenen strateji ve taktiğin oluşturulmasına bir katkı hizmeti gördü.

Partimiz, Komintern'in 7. Kongresi'nin ileri sürdüğü halk cephesi fikrini Çekoslovakya koşullarında yaratımla uyguladı. Faşist tehlikesine karşı demokrasiyi ve cumhuriyeti savunma döneminde, çekirdeği tek işçi cephesi olmak üzere tüm anti-faşist güçleri bir halk cephesinde toplama yolu, bu hareket hattı, partinin politikasının temeli oldu.

Halkımızın gayet tedirgin olduğu o karmaşık zamanlarda, ÇKP, ardıcıl yurtsever ve aynı zamanda enternasyonalist bir güç olarak, anti-faşist hareketin (özellikle kritik bir yıl olan 1938'de) Çekoslovakya Cumhuriyeti tarihinde emekçi halkın en önemli çıkışı halinde belirip yaygınlaşmasına büyük ölçüde yardım etti. Burjuvazi ve reformistler, yurtseverlik sloganlarıyla demagojiler yaparak, daha sonra teslim olmak ve çoğu ihanete kadar sürüklenmek üzere faşizme ödünler verir ve gerilerken, Çekoslovakya komünistleri en ardıcıl yurtseverler olarak, demokrasinin ve cumhuriyetin en dirençli savunucuları olarak kendilerini gösterdiler.

Bilindiği gibi, Batılı büyük devletler ve Çekoslovakya burjuvazisi, 1938'de Münih'te ve 1939 Martında (?) uğranılan saldırı karşısında Sovyetler Birliği'nin elbirliğiyle hareket önerilerini, Çekoslovakya'ya yardım önerilerini hiçe sayarak, halkımızı ve ülkemizi Alman emperyalizminin pençesine attılar. Partimiz bu yüzkızartıcı ihanete karşı halk yığınlarını seferber etti. ÇKP, faşizmin ülkemize dalmasının ilk gününden itibaren, devletin esir edildiği koşullarda, yığınları, faşist kölecilere ve onların Çekoslovak yardakçalarına karşı savaşıma kaldırıyor ve örgütliyordu. Halkımızın ve Komünist Partisinin uzun ve ağır sınavlarla dolu tarihinde, anti-faşist ulusal kurtuluş savaşımı nice kahramanlık destanlarının yaratıldığı en çetin zamanların sayfalarını oluşturuyor.

Komünistlerin, gerek ülkemiz içinde, gerekse dışında, gösterdikleri ateşli yurtseverlik, verdikleri savaşım, kurbanlar ve ortaya koydukları parlak örnek, faşizme karşı geniş cepheli uluslararası savaşımın önemli bir bileşen bölümünü oluşturan direniş hareketimizi tümüyle esinliyordu. Halklarımızın varolup olmyacağıının sözkonusu olduğu yazgısal kavşakta, ÇKP, kendisine düşen sınıfsal ve ulusal sorumluluğu onurla yerine getiriyordu.

Başlıca evreleri Sovyetler Birliği'nin Hitlerici işgalcilere karşı verdiği kahramanlıklarla dolu savaşın alevleriyle aydınlanan ulusal kurtuluş savaşımında, komünistler, halk yığınları tarafından geniş ölçüde destekleniyordu. ÇKP'nin yönetmenliği altında harekete geçen proletarya, Ulusal Cephe'de birleşen tüm kurtuluş güçlerinin öncüsü oldu. Parti, işçi sınıfı ve tüm emekçi halk, yalnız ulusal özgürlük ve devlet egemenliğini canlandırmak için savaşım yürütmekle kalmadılar. Komünistler ve geniş

(?) 15 Mart 1939'da Hitler Ordusu Münih'te belirlenen sınırı geçerek ülkeyi işgal etti. – Redaktörün notu.

emekçi katmanları için, bu aynı zamanda yeni, halkçı ve demokratik Çekoslovakya'yı; erkin emekçi halka ait olacağı, ilk durumun ve uluslararası yönelimin Münih pazarlığı ve 15 Mart 1939 olayı gibi faciaların artık hiç bir zaman tekrarlanmayacağını garantiyeceği Çekoslovakya'yı yaratma savaşımıydı. Partimizin devrimci siyaset hattı üstün geldi; burjuvazinin Münih'ten önceki zamanların düzenini canlandırma niyet ve plânları suya düşürüldü; ve bu durum, Çekoslovakya halkının ulusal kurtuluş savaşımının son evresinin karakteri üzerinde kesin bir etki yaptı.

Ulusal-demokratik devrimin başlangıcı olan Slovak Ulusal Ayaklanması (Ağustos 1944) ve daha sonra 1945 Mayısında Çek halkının ayaklanması, ulusal ve sosyal bukağıları kırma savaşımı, emekçilerimizin kalplerinde özgür devletin yazgısını kendi ellerine alma ve artık burjuva egemenliğinin diriltilmesi yolunu kesme azmini tutuşturdu.

Ulusal ve devletsel özgürlüğümüzün güneşi, orta ve güneydoğu Avrupa halklarının kurtuluşunda başlıca rolü oynayan Sovyet Ordusu'nun kahramanlıkları dolu savaşımı sayesinde doğdu. Bu ordu, Avrupa'yı kaplayan savaş harekâtı sahnesinde Çekoslovakya'yı da kurtararak Büyük Anayurt Savaşı'nı tamamladı. Çekoslovakya'da böylece yeni demokratik halk düzeni kuruldu. Çağdaş tarihimizin en büyük bayramını oluşturan 9 Mayıs 1945, Çekoslovakya halkının ulusal kurtuluş savaşımının ve Sovyet Ordusu'nun büyük yararlığının doruğu, yeni yaşamın kaynağı oldu.

Çekoslovakya'da demokratik halk düzeninin kurulması, köklü politik, ekonomik, sosyal ve kültürel değişiklik ve dönüşümlere yol açtı. Komünistler, bir Ulusal Cephe hükümetinin kurulmasına önyak oldular ve ülkemizin tarihinde ilk defa olarak bu hükümet kadrosunda geniş ölçüde yer aldılar. Parti, ulusal-demokratik devrimi ardıcıl biçimde gerçekleştirmeye ve geliştirmeye ve kerte kerte sosyalist devrime yükselmesini sağlamaya yöneldi. Kosice hükümet programının (1) eksiksiz uygulanması için savaşım bu stratejiye temel oldu. Bu program komünistlerin girişimiyle hazırlanmış olup, yeni Çekoslovakya'nın kurulması için kompleks program niteliğini taşıyordu.

Bu politika, teorik açıdan, Lenin'in demokratik devrimin sosyalist devrime yükselmesi öğretisine ve SBKP'nin Rusya'da üç devrim boyunca

(1) Ulusal Cephe hükümeti 4 Nisan 1945'te Koşice kentinde çalışmaya başladı, ve burada hazırladığı programın metni yayımlandı. Programda, SSCB ile sağlam bir bağlaşma ve işbirliği ve tüm demokratik devletlerle dostluk ilişkileri kurulması dış politika ana ilkesi olarak saptanıyordu. İç politika bölümünde, ulusal komitelerin ülkede halk erkini oluşturduğu bildiriliyor; genel ve eşit seçim hakkı uygulanması öngörülüyor, yurttaşlara bütün demokratik özgürlükler tanınıyor, Çek'ler ve Slovaklar arasında tam hak eşitliği ilan ediliyor, birincil önemli sosyal ekonomik dönüşümlere gidilmesi gerekliliği saptanıyordu. — Not. red.

edindiği deneyime dayanıyordu. KP bütün bunlardan yararlandı, hep-sini Çekoslovakya koşullarında yaratımla uyguladı. Partimizin 1944–1948 yıllarında bu politikayı uygulama deneyimi, sosyalist devrime geçişi ve bu devrimin çeşitli ülkelerde ve bu arada ekonomik bakımdan görece gelişmiş ülkelerde gerçekleştirilmesini belirliyen yasallıkların genel karakterini doğruladı.

Ulusal-demokratik devrimin sorunlarını çözme yolunda komünistlerin yürüttükleri savaşım, burjuvazinin, savaş sırasında anti-hitler koalisyonuna giren ve kurtuluştan sonra henüz hükümet kadrosuna katılmakta olan bölümün (bu bölümün sözcüsü her Şeyden önce o zamanki cumhurbaşkanı Benes idi) ikiyüzlülüğünü meydana çıkardı. Burjuvazinin bu bölümü, söz plnında, Ulusal Cephe ortak programını, yeni Çekoslovakya'nın kuruluşu programını kabul ediyordu. Ama gerçekte, Münih'te önceki zamanın düzenine dönme plnlarından vazgeçmiş değildi. Yapıcı nitelikten yoksun olan bu politikası yüzünden, burjuvazinin bu bölümü, politik bakımdan gitgide daha büyük ölçüde izole oluyordu. Nitekim, çok geçmeden, ilkbaharda yapılması öngörülen seçimlerde kaybetme korkusuyla, 1948 Őubatı günlerinde bir karşı-devrim darbesi denemesine kalkışacak kadar ileri gitti.

Şubat olayları, halklarımızın ve Çekoslovak devletinin yazgısında, daha sonraki ilerici gelişmesinde çözümleyici, belirleyici sözü söyliyen dönüm noktası değerinde bir sınıfsal ve siyasal çarpışma oldu. Bu olaylar, sınıfsal bakımdan ikiye bölünen dünyada Çekoslovakya'nın yerini; insanlığın ilerleme, demokrasi, barış ve sosyalizm uğrundaki savaşımına halkımızın katkısını belirledi.

1948 Őubatında emekçi halkın kazandığı utku, büyük önemi olan sonuçlar getirdi. Yalnız Çekoslovakya burjuvazisi değil, aynı zamanda onu kışkırtan, esinliyen ve gdmliyen emperyalist güçler yenilgiye uğratıldı. Politik erk büsbütün işçi sınıfının ve bağlaşıklarının ellerine geçti. Biz ulusal kurtuluş savaşımının ilerici hedeflerini gerçekleştirdik; lkemizin SSCB ile bağlaşmasını güçlendirdik ve pekiştirdik.

Partinin 1944–1948 yıllarında edindiği tarihsel deneyim, uluslararası komünist ve işçi hareketi hazinesine önemli bir katkı oldu. Bütün bu dönem boyunca ve özellikle doğrudan doğruya 1948 Őubatı günlerinde partinin gösterdiği tüm eylem, Leninci tipten bir parti olarak ulaştığı olgunluğu kanıtladı, strateji ve taktik sorunlarındaki ustalığını da gösterdi. KP, ilkesel ve yaratıcı politikası sayesinde, demokrasi savaşımı ile sosyalizm savaşımı arasındaki kopmaz bağlantıya ilişkin Leninci dşny yaşamda doğruladı; kendi devrimci pratiğiyle yığınları eğitmeyi ve onları devrimci girişimlere yöneltmeyi başardı. Bu başarı, komünistlerin büyük etkinlik, enerji ve zverilerinden, sağladıkları Marksist-Leninist birlikten ileri geliyordu. Böylece, sosyalist devrim, ekonomik bakımdan gelişkin bir

ülkede, iç savaş ve kan dökümü olmadan, barışçıl ve ardıcıl devrimci yoldan başarılar ulaşıldı.

Çekoslovakya Komünist Partisi, Şubat utkusundan sonra, tarihinin en dikkate değer döneminin eşiğine ayak bastı. Kendisine güvence besleyen geniş emekçi yığınlarının desteğinden yararlanarak, toplumun herkesçe kabul edilen öncü politik gücü haline geldi. Ve partinin yönetmenlik rolünün güçlenmesi, sosyalizm ve komünizm yüce ideallerini ülkemizde gerçekleştirilmesinin garantisini oluşturdu.

ÇKP, Çekoslovakya'da sosyalizm kuruluşunu öngören ve 1949'da Doku-zuncu Kongre'de kabul edilen genel siyaset hattını saptayıp benimserken, sosyalizm kuruluşu genel yasallıklarına, yani kardeş SBKP'nin ve Sovyet halkının deneyiminde yoğun deyimini bulan, bilimsel komünizm öğretisinde genellenmiş olan yasallıklara dayanıyordu. Bunun, o zaman, bizim için, dana sonraki devrimci savaşım aşamasını gerçekleştirme bakımından paha biçilmez bir önemi vardı. Parti, ileri doğru hareketin yollarını belirlerken, ülkenin koşullarını ve geleneklerini, ortadaki sınıf güçleri oranını, halk yığınlarının deneyimini ve uluslararası ilişkilerin gelişmesini dikkate alıyordu.

Güvenle söyleyebiliriz ki, sosyalizm kuruluşunda, genel yasallıklar ile her ülkenin kendine özgü özelliklerinin diyalektiğine ilişkin Leninci görüş, Çekoslovakya'da sosyalist dönüşümleri gerçekleştirme pratiğinde tamamen doğrulandı. SBKP'nin 26. Kongresi'nde L. İ. Brejnev yoldaş bunu tekrar anımsattı. «Bütün uluslar sosyalizme varacaklar, bu kaçınılmazdır, ama hepsi de sosyalizme aynı biçimde gelecek değildir, her biri demokrasiye şu veya bu biçimde kendine özgü bir şey, proletarya diktatörlüğüne şu veya bu tür bir özellik, toplumsal yaşamın çeşitli alanlarında sosyalist dönüşümlere kendine göre şu veya bu tempoyu getirecektir», (4) diyen Leninci düşünce ÇKP'nin politikasında da canlı ifadesini buldu. Çekoslovakya halkının ve partimizin, ülkemizde sosyalist toplumu kurma ve geliştirmedeki en büyük başarıları, bu Leninci yaklaşımın ardıcıl biçimde gerçekleştirilmesine bağlıdır.

Kısa bir tarihsel süre içinde çözülmesi gereken sorunların yeni, büyük ve karmaşık olmasına karşın, uluslararası durumun karmaşıklığına ve dünya emperyalizminin açtığı «soğuk savaş»a karşın, işçi sınıfımızın ve emekçilerimizin yönetme sanatını henüz kavramakta oldukları dönemde yer verilen yetersizlik ve hatalara bakılmaksızın, ülkemizde sosyalist dönüşümler gerçekleştirildi. Emekçi halk kendi yurdunun gerçek efendisi oldu. Parti, geniş yığınları sosyalizm kuruluşuna seferber edebildi ve onların etkin desteğiyle sosyal ve ulusal adalet ideallerini yaşama geçir-

(4) V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 30, s. 123.

meyi, sosyalist demokrasiyi geliştirmeyi, yeni insanı eğitip yetiştirmeyi ve yeni toplumsal değerlerin yaratılıp yerleşmesini sağlamayı başardı.

Ülkemizde, halk ekonomisinin bütün alanlarında sosyalist üretim ilişkilerinin tam utkusuna ulaşıldı. Yeni düzen için güçlü bir maddesel-teknik altyapı yarattık. Endüstrimizi nitel ve nicel karakter çizgileriyle yüksek bir düzeye çıkardık. Bu endüstri şimdi eski burjuva düzeni zamanında bir yılda üretileni sadece bir ay içinde üretebiliyor. Tarımın büyük kapsamlı kooperatif üretimi temeli üzerinde sosyalist yöntemlerle yeniden kurulması en değerli ulaşımlarımızdan biri oldu. Köyde sosyalizmin üstün gelmesi, kooperatif üyesi köylüler sınıfının oluşması, tarımda endüstriyel yöntemlerin yavaş yavaş benimsenip yerleştirilmesi, tarımla uğraşanların yaşam ve çalışma koşullarının kökten değişmesi için ve köy ile kent arasında tarihsel olarak meydana gelen ayrımların giderilmesi için gereken temeli yarattı. Bütün bunlar, Çekoslovakya halkının olanca gücü ve iyiniyetiyle çalışmasının sonucudur; Ekonomik Yardımlaşma Konseyi çerçevesinde uluslararası işbölümünün ve özellikle Sovyetler Birliği'yle çökyanlı işbirliğinin gelişmesinin ürünüdür.

Ülkemizde, anayasayla garantili çalışma hakkı ve tam iş alanı bulma olanağı, emekçilere ve emeklilere gelişkin bir sistem içinde yapılan sosyal yardımlar, yüksek kaliteli ve parasız sağlık yardımları, reel iş ücretleri ve gelirlerin yeterli ve istikrarlı bir düzeye çıkarılmış olması, kişisel ve toplumsal tüketimin durmadan çoğalması, gerçek hak eşitliği, herkese açık ve yüksek düzeyli kültür ve eğitim-öğretim, mutluluk koşullarında çocuklarımızın büyümekte olduğu ailelere, genç kuşağa ve yaşlılara geniş ölçüde gösterilen özen, nüfusça çoğalmayı özendirme önlemleri, büyük ölçülere varan konut yapımı, mağazalar, okullar, hastaneler, kültür ve spor tesisleri yapıcılığı ve diğer donatımlar, tümü birden, partimizin ve sosyalist devletimizin izledikleri politikada, halkın iyiliği düşüncesinin, halkta sosyal güven duygusu yaratma düşüncesinin, çalışan insanın haklarını, çıkarlarını ve gereksinimlerini saygıllama ve gerçekten sağlama düşüncesinin ön plânda yer aldığını en inandırıcı biçimde kanıtıyor.

Ulusal sorunun çözümü de Çekoslovakya'da sosyalizmin temelli ulaşımlarından biridir. Bu cümleden olarak, ülkede, çeşitli bölgelerin ekonomik, sosyal ve kültürel gelişme düzeyinde tarihsel olarak oluşan ayrımlar giderildi, Çek'ler, Slovak'lar ve diğer halk grupları arasında eşitlik, kardeşlik ve sağlam birlik ilişkileri reel bir edinim oldu, ve bu edinim ÇSSC'nin federatif devlet kuruluşunda ifadesini buldu.

Toplumumuzun sosyal yapısında temelli değişimler oldu. Toplumda haklı olarak öncü yeri tutan işçi sınıfımız, sosyalizmin gelişmesi için gerekli ana gücü, dayanağı ve güvenceyi oluşturuyor. Kooperatif üyesi köylüler sınıfı onun güvenilir bağlaşığdır. Aydınların, ülkemizde, maddesel ve tinsel değerlerin artırılmasında, bilimsel-teknik ilerlemede önemli bir

katkısı vardır. Toplumumuz, sınıfların ve sosyal zümrelerin yakınlaştırılması doğrultusunda, Çekoslovakya halkının moral-politik birliğinin güçlendirilmesi doğrultusunda yolun önemli bir kesimini geçmiş bulunuyor.

Çekoslovakya, sosyalist topluluğun sağlam bir bileşen bölümüdür. Biz, SSCB'yle ve Varşova Antlaşması'na üye diğer ülkelerle birlikte, halklarımızın özgürlük, bağımsızlık ve uluslararası güvenliğini sağlama sorununu, yüzyılların özlemi olan bu yaşamsal önemli sorunu artık dönüşsüz olarak çözüme kavuşturmuş bulunuyoruz.

Sosyalizm kuruluşu ve gelişmesinin getirdiği köklü değişikliklerin, kaçınılmaz nice engeller aşılarak, karşılaşılan sorunlara yaratıcı bir yaklaşımla çözüm bulunarak sağlandığına, geçtiğimiz onyılların deneyimiyle inandık. Çekoslovakya Komünist Partisi, reel durumu eleştirel açıdan çözümlenmek, doğru yolu bulmak ve halkı doğru yoldan, Leninci yoldan ileri götürmek için kendisinde daima gereken gücü, enerjiyi ve cesareti buldu ve buluyor. Bu onun olgunluğunun kanıtıdır.

Toplumun devrimci yoldan sosyalistçe dönüştürülmesi, partiye, araştırma eyleminde, programsal, politik, örgütsel ve ideolojik eyleminde git-gide daha büyük istemler yöneltiyor. Özcesi, toplumsal gelişme stratejisinin doğru biçimde işlenmesi, sosyalist kuruluşa tek tek evrelerin ve bunların özelliklerinin isabetle belirlenmesi, politikada kuşaktan kuşağa uzun perspektifli geçişliliğin gözden kaçırılmaması, reel olanak ve gereksinimlerin dikkate alınması, sübjektivizme ve iradeciliğe yol verilmesi gerekiyor.

1960'larda – ülkemizde sosyalizmin temelleri atıldıktan sonra –, partinin o zamanki yöneticileri, bu istemleri ardıcıl biçimde dikkate alma konusunda kalmadılar, gerilediler. Toplum ve ekonomik gelişme gereksinimlerinin karşılanmasında yetersizlikler ve kusurlar, ideolojik çalışmada – özellikle sağcı oportünizme karşı savaşımında – yapılan hatalar, işi ciddi bir bunalıma kadar götürdü.

ÇKP o dönemin zararlı sonuçlarını ve gereken çıkarımları «Çekoslovakya Komünist Partisi'nde ve toplumunda ÇKP'nin 13. Kongresinden sonraki bunalımlı gelişmeden çıkarılan ibret dersleri» başlıklı belgede, aynı zamanda «Partinin birliği güncel sorunları» başlıklı kararda genelledi. Bu belgelerde, parti, bunalım deneyiminden çıkarılan sonucu şu yargıyla saptadı: Parti, sosyalizmin kazanımlarını savunma ve geliştirme ödevini, ancak tüm eyleminde Marksizm-Leninizm'e ve proletarya enternasyonalizmine dayandığı, revizyonizme ve oportünizme karşı ardıcıl bir savaşım yürüttüğü, halkla sınıksız bağlı olduğu, sağlam, tekvücut ve azimli bir yönetime sahip bulunduğu taktirde yerine getirebilir.

Sağcı, anti-sosyalist güçlerin politik yenilgisi, toplumun yeniden sağ-

liğa kavuşturulması, ÇKP'nin 14. Kongresinin, ülkemizde gelişmiş sosyalist toplum kuruluşu genel siyaset hattını çözmesine olanak verdi. Bu hattı ve gerektirdiği uygulamayı 15. Kongre açındırdı ve geçenlerde yapılan 16. Kongre daha öte perspektifleri çizdi. Bu genel hat, teorik temel olarak, Lenin'in, komünizme götüren yolda gelişmenin bir hayli sürekli olduğu düşüncesine dayanıyor.

Yalnız Çekoslovakya deneyimi değil, aynı zamanda diğer sosyalist ülkeler kardeş partilerinin deneyimi de gösteriyor ki, halen içinde bulunduğumuz evre, komünizme doğru, gerekli, yasal ve görece olarak sürekli bir tarihsel geçiş dönemidir, gelişmiş sosyalist toplum kuruluşu dönemidir. Çekoslovakya'da bu evrenin ana içeriği, diğer kardeş ülkelerde olduğu gibi, sosyalist toplum düzeninin – gerek bütün olarak, gerekse tek tek ögelerde – etraflı biçimde olgunlaşmasında, sosyalizmin yasalıklarının gitgide daha derin ve dolgun biçimde belirmesinde ve olanaklarının değerlendirilmesinde ifadesini buluyor.

Son onyılın deneyimi, partinin, bunalımlı gelişmenin zararlı sonuçlarını giderme yolundaki tutum ve eyleminin doğruluğunu kanıtlıyor, gelişmiş sosyalist toplum kuruluşu genel siyaset hattının Çekoslovakya halkının ulusal ve enternasyonal çıkarlarına hizmet ettiğini ve daha öte ileri hareketin gereksinimlerine bilimsel temele dayalı yanıtlar verdiğini gösteriyor.

Biz, sosyalizmi kurmakta olan her ülkenin çıkarlarının, aralarında karşılıklı işbirliğini, uluslararası sosyalist entegrasyonu, devletlerimizin yakınlaşmasını enerjik olarak artırmayı gerektirdiğini anlamış bulunuyoruz. Sosyalizm kuruluşunda çağdaş evrenin olağanüstü önemli bir yanı olan bu süreç, ortak dâvamız adına gücümüzü artırıyor. Ve bir yandan, nesnel temel üzerinde gelişiyor ve sosyalizmin çizgileri ve üstünlükleri arasında karşılıklı diyalektik bağıntıyı yansıtıyor, öte yandan da ulusal özgünlüğü, tek tek sosyalist ülkelerin ve halkların tarihsel özelliklerini belirginleştiriyor. Bununla ilgili olarak SBKP'nin 26. Kongresinde L. İ. Brejnev'in ileri sürdüğü fikirler, bu sürece ilişkin anlayışı zenginleştiren çok değerli bir teorik katkı oluşturuyor. Partimiz bundan böyle de tüm eylemiyle bu gelişmeye yardım edecektir.

Sosyalist topluluk ülkelerinin 70'li yıllarda sağladıkları başarılar, var-dıkları genel sonuçlar, sosyalizmin bütün temel değerlerinin gerçekleştiğini ve derinleştiğini ortaya koyuyor. Geçtiğimiz on yıl, ÇKP'nin yaşamında ve yurdumuzda tüm sosyalizm kuruluşu tarihinde en dikkate değer dönemlerden birini oluşturuyor.

Çekoslovakya Komünist Partisi'nin 60 yıllık savaşım boyunca elde ettiği başarılar, Çekoslovak toplumu karşısında, ülkemizin halkları ve halk grupları karşısında, uluslararası devrimci hareket karşısında yükümlen-

diği tarihsel sorumluluğu bilinçle kavradığını ve kavramakta olduğunu gösteriyor. Partimiz bu tarihsel sorumlulukta en yüksek ödevini ve aynı zamanda şanlı tarihinin sonsuza dek canlı kalıtımını görüyor. Ve partimiz, bu tarihe, sınıfsal ve ulusal savaşımin olaylarına, varlığının en iyi geleneklerine, her şeyden önce ibret dersleri çıkarmak için, ÇKP'nin 16. Kongresinin Çekoslovak komünistlerine verdiği 80'li yıllara ilişkin karmaşık ödevleri yerine getirmek üzere esin ve güç almak için yöneliyor.

TÜSTAV

Portekiz devrimi gericilerin saldırılarına karşı direniyor

Alvaro Cunhal

Portekiz Komünist Partisi Genel Sekreteri

Portekiz Devrimi'nin başlangıcı olan askersel ayaklanma günü üzerinden yedi yıl geçti. O günden beri, ilk gelişme aşamasında devrim güçleri büyük utkular elde ettiler; günümüze kadarki ikinci aşamada, karşı-devrim, yitirdiği konumları yeniden kazanmak ve demokratik kazanımları yoketmek üzere saldırıya geçti. Yani, karakter çizgisi olarak, geçtiğimiz yedi yıl düzensiz bir gelişme gösterdi.

Gericiliğin saldırısına karşı Portekiz halkının gösterdiği kahramanca direniş ve durmadan değişen politik durum, devrimin yazgısının henüz kararlaşmamış olduğuna tanıklık ediyor. Savaşım devam ediyor. Portekiz emekçileri ve diğer ilerici güçleri gericiliğin yenileceğine ve Nisan Devriminin üstün geleceğine inanıyorlar.

Ülkenin yeni görünümü

Diktatörlüğün yaklaşık yarım yüzyıl süren egemenliğinden sonra patlak veren anti-faşist devrim sonucunda, Portekiz toplumunda, köklü değişiklikler oldu. Diktatörlüğün devrilmesi, bazılarının istedikleri gibi, emperyalizmle bağlı tekелci çevrelere ve faşist Portekiz'de egemen ve yönetici sınıf durumundaki lâtifundistlere (çiftlikçiler) ait olan politik erk biçimini değiştirmekle sınırlı kalmadı. Devrim, daha ilk gününden itibaren, bunların politik erkine son verdi. Bundan sonra da, gelişmesi boyunca, söz-konusu çevrelerin ve sınıfın ekonomik egemenliğini de ortadan kaldırdı, tekелci birlikleri yoketti, lâtifundistler sistemine ağır darbeler indirdi.

Portekiz Komünist Partisi, faşist diktatörlüğün devrilmesinden dokuz yıl önce, illegal kongrelerinin sonucusu olan Altıncı Kongre'sinde, Portekiz koşullarında demokratik özgürlükleri elde etme, savunma ve pekiştirmenin, tekeller ve lâtifundistler egemenliğine son verme dâvasından, ekonominin ana kollarını millileştirme ve toprak reformunu gerçekleştirme dâvasından ayrılamıyacağını belirtmişti. Devrim komünistlerin bu görüş ve düşüncesini tamamen doğruladı.

25 Nisan 1974'te ordu mensuplarının ayaklanması ve arkasından da halkın ayaklanması sonucu olarak faşist hükümetin alaşağı edilmesinden hemen sonra, büyük sermayeciler ve büyük toprak sahipleri, genç Porte-

kiz demokrasisine karşı savaş açtılar. Başvurmadıkları kurnazlık kalmadı. En çeşitli biçimlerde dışarıya sermaye kaçırmaya giriştiler ve yurt dışına milyonlar çıkardılar. Üretimi kısıtladılar. Dış satımı azalttılar, dışalımını çoğalttılar. Böylece, yalnız ekonomik sabotajla yetinmeyip, 1974 ve 1975 yıllarında nice komployu ve hükümet darbesi denemesini örgütlediler, desteklediler ve finanse ettiler.

Tekelci birliklerin ve lâtifundiya'ların (çiftliklerin) ortadan kaldırılması, yalnız ekonomik yıkımdan kurtulma ve halkın çıkarlarına hizmet edecek bir halk ekonomisi yaratmanın zorunlu koşulu değil, aynı zamanda karşı-devrimi bozguna uğratma ve elde edilen demokratik kazanımları savunma bakımından gerekli koşul oldu. Her şeyden önce, 24 banka, 36 sigorta kumpanyası, 16 elektrik enerjisi üretimi şirketi, 5 petrol ve 8 büyük balıkçılık kumpanyası, endüstrinin demir-çelik üretimi, gemi yapımı, kimyasal gübreler, çimento, cam, tütün yapıları, selüloz ve bira üretimi, demiryolları, denizyolları, havayolları ve oto ulaştırması gibi kolları kamulaştırıldı. Bu işkolları ve kuruluşlardan başka, bunların diğer yüzlerce kuruluştaki hisseleri de kamulaştırıldı. Ve bunun sonucunda, ek olarak 200 kadar büyük işletmenin kamulaştırıldığı görüldü. Böylelikle, devlet, yaklaşık 330 kuruluşu kontrolü altına aldı, diğer 1.000 kadar kuruluş üzerinde de emekçiler bir özyönetim denetim sistemi kurdular.

Bu önlemlerin yanısıra toprak reformu da gerçekleştiriliyordu. Yığınların devrimci eylemleriyle başlayan bu reform boyunca, 1.140.000 hektar toprağa el konuldu (!) ve 50.000 kişiyi biraraya getiren 500'den fazla kolektif üretim işletmesi (KÜİ) meydana getirildi.

Sosyalist Partisi (SP) yöneticileri ve yabancı ülkelerdeki diğer bazı demokratik çevreler, bunları ve diğer birçok devrimci ulaşımı «hata» olarak nitelediler. PKP'yi «evreleri atlamak»la suçladılar. Giderek, bazıları, kamulaştırmanın ve toprak reformunun nerdeyse politik demokrasiyi zedeleyip tehlikeye düşürdüğünü savladılar. Ama haklı değildiler. Demokratik özgürlükler, buna göre bir sosyal-ekonomik yapılaş değişikliği olmadan, çoktan ortadan kaldırılmış olacak, Portekiz halkı da tekellerin ve lâtifundistlerin kıyıcı diktası altında yine intiyecek, tekelciler ve çiftlikçiler öç alma dürtüleriyle hareket ederek çok daha korkunç cinayetler işleyeceklerdi.

Demek ki, yeni bir gerçeklik olarak, faşizmin politik ezgisinden ve tekellerle lâtifundiyaların ekonomik egemenliğinden kurtulan, Nisan Devrimi sonrası Portekiz, özgürlük ve devrimci dönüşümler ülkesi Portekiz böylece doğdu. Bu yeni gerçeklik, ekonomik ve sosyal gelişme özel koşullarına ve gereksinimlerine, ulusal bağımsızlığın en önemli gereksinimlerine, emekçi yığınlarının en içten emellerine uygun düşüyor. Ve demok-

(!) Portekiz'in yüzölçümü 920.000 hektar.

ratik kazanımlarını savunmakta olan Portekiz halkının sürekli kahramanlık dolu savaşımlarını bununla açıklık kazanıyor.

Gericiliğin saldırısı ve devrimci güçlerin direnişi

Daha Nisan'ın ilk günlerinde, devrimci güçlerin, faşist hükümeti devirmenin sosyal sisteme dokunmadan sadece bir politik düzen değişimi ile sınırlı kalmasına yol vermiyecek durumda oldukları anlaşıldı. Sosyalist yönelim geniş yığınların desteğini kazandı ve devrimin stratejik sorunu oldu, daha sonra anayasaya da geçirildi.

Ve işte bu yüzden, daha diktatörlüğün alaşağı edildiği gün, gerici ve tutucu elemanlar, devrimi olağan bir «liberalleşme»ye indirgemeye karar verdiler, kendi plânlarının olası bir başarısızlığı halinde, devrimci coşku içindeki halk yığınlarının ve silâhli güçlerin artık kurulmasına giriştikleri genç demokrasiyi ortadan kaldırmayı düşünmeye başladılar. Faşizmi yeniden canlandırma ve yeni bir diktatörlük kurma plânları, büyük sermaye ve toprak sahiplerinin konumlarını ve ayrıcalıklarını koruma, savunma ve canlandırma denemeleriyle sıkı sıkıya bağlıydı. Öte yandan, köklü ekonomik ve sosyal dönüşümler plânları ve aynı zamanda bunları gerçekleştirme savaşımlarını, artık elde edilmiş bulunan demokratik kazanımların savunulmasıyla bağlıydı.

Gericiler ve tutucu güçler, yabancı yardımı olmadan, devrimci dönüşümleri engelliyemezlerdi. Ne var ki, emperyalizmin güçlü desteği ve teşvikleri, aynı zamanda sözde devrimci aşırı «sol» güçlerin omuz vermeleri sayesinde, demokrasi kampında ciddi bir bölünme yaratmayı ve devrimci süreci durdurmayı başardılar. Kapsamı aşırı sağcılardan Sosyalist Partisi'ne kadar uzanan bir politik güçler «kutsal bağlaşma»sı, bir yandan da aşırı sağcılardan Silâhli Güçler Hareketi (SGH) içindeki «Dokuzlar grubu»na kadar bir askersel çevreler «kutsal bağlaşma»sı oluşturarak, politik ve sosyal çelişkileri alabildiğine keskinleştirdiler, komünistlere karşı teröre giriştiler, nice anlaşmazlık ve çatışmalar kışkırtarak silâhli güçlerin durumunu sarstılar. Bütün bunlar, 25 Kasım 1975'te silâhli güçler devrimci kanadının yenilgisiyle ve arkasından da Silâhli Güçler Hareketi'nin dağılmasıyla sonuçlandı.

O andan itibaren, gerici ve tutucu çevreler, 1976'da Kurucu Meclis tarafından kabul edilen anayasaya şu veya bu biçimde geçirilmiş bulunan devrimci kazanımlara karşı saldırıya başladılar. Birbirini izleyen hükümetler, sermayecilerin ve çiftlikçilerin egemenliğini canlandırmayı başlıca ödev edindiler. Böylece, Portekiz halkının devrimci kazanımlarına karşı girişilen hücumlar durmaksızın devam ediyor ve halkımız beş yıldır bunları dirençle ve kahramanca savunuyor. Bu yolda, çeşitli savaşım ve

halkçı-demokratik müdahale biçimlerinden yararlanılıyor. Bunları şöyle sıralıyabiliriz:

Birincisi, mitingler, sokak gösterileri ve grevler gibi geleneksel protesto biçimlerinde beliren *yığınsal savaşım*.

İkincisi, *ülkeyi ve halkı ilgilendiren sorunların kararlaştırılmasına dolaysız müdahale*. Bu müdahale, daha çok, yerel özyönetim organları, tarım kooperatifleri eliyle, millileştirilmiş ve özyönetimli kuruluşların desteğiyle ve aynı zamanda ulusal sorunları derinden derine inceleme ve yapıcı kararlar önerme yoluyla gerçekleştiriliyor. Sorunlara çözüm getirilmesinde, 50 kadar büyük yerel özyönetim organında daha çok yer ve yönetim görevleri alan, diğer birçoklarında güçlü konumları, toprak reformu kesiminde ve sanayi semtlerinde bir hayli etkileri olan komünistler dolaysız bir rol oynuyorlar.

Üçüncüsü, *erk organlarıyla ve bu organların içinde*, özellikle Cumhuriyet Meclisi'nde (PKP'nin Meclis'te büyük bir grubu var) *ortak eylemler*, aynı zamanda Cumhurbaşkanı ve Devrim Konseyi ile temaslar.

Bütün bu savaşım ve baskı biçimleri son derece gerekli ve birbirini bütünler bir nitelik taşıyor. Ama yığın hareketi, devrimci sürecin daha öte başarısına, karşıdevrimin hücumuna karşı direnişe destek ve yardımcı olan başlıca savaşım biçimi olarak kalıyor.

İşçi ve halk hareketinin örgütlü gücü, hükümet içinde yuvalanan gerici elemanlara karşı kesin bir direniş gösteriyor, devrimin kazanımlarını ardıcıl biçimde savunuyorlar. Bu nedenle, gericiğin saldırılarının Portekiz halkının demokratik kazanımlarına ağır darbeler, indirdiğini itiraf etsek bile, karşı-devrimin yine da hedeflerine ulaşmaktan uzak olduğunu kesinlikle söyleyebiliriz. Şimdi bu yargıyı ayrıntılara inerek daha açık belirtelim.

Kamulaştırmaya ve devlet denetimine karşı saldırıya geçenler, en önemli kuruluşları tekrar sahiplerine verilmesini, devrimin ortadan kaldırdığı büyük tekeli birliklerin egemenliğinin bir an önce canlandırılmasını amaçlıyorlar.

Birbiri ardısına değişen hükümetler, bankaların ve kamulaştırılan diğer kuruluşların önemli bir kısmının başına, tekellerin canlandırılması plânlarını destekleyen adamları getirebildiler. Devletin geçici denetimi altına alınmış olan 300 kadar kuruluş eski sahiplerine geri verildi. Gericiler ve Sosyalist Partisi'nin desteğiyle, «devlet sektörünü özel kapitalist sektörden ayırma»yı öngören bir yasa kabul edildi. Bu yasa gereğince, ekonominin kamulaştırılmış kesimleri içinde özel kapitalist üretim kuruluşları oluşturuldu ve bunlar «dolaylı biçimde kamulaştırılan kuruluşlar» kesimindeki devlet payına karşılık olarak büyük sermayecilere devre-

dildi. Hükümetler, buna göre uyarladıkları fiyatlar, krediler, sermaye yatırımları politikasıyla, kamulaştırılmış kuruluş ve işkollarına ayırmalı işlemlerle, bunların durumunu bir hayli ağırlaştırdılar. Yetkililer, kamulaştırılmış kesimde yaratılan artı-değeri kapitalist kuruluşların hesabına aktardılar ve böylelikle kapitalist birikimin çoğalmasına her bakımdan yardımcı oldular. Ve yine de, gericiliğin çabalarına karşın, tekelci birlikler canlandırılmadı ve temelde kamulaştırma genel hatlarıyla korunabildi. Şu ana kadar da, kamulaştırılmış kesimden bir tek kuruluş eski sahiplerine geri verilmedi.

*Toprak reformuna karşı hücum*a geçilmekle, kooperatifleri dağıtıp ortadan kaldırma, lâtifundiyaları (çiftlikleri) yeniden meydana getirme amacı güdüyor.

Gelip geçen hükümetler, el konulan 1.140.000 hektar arazinin 500.000 hektarını kooperatiflerden geri aldılar. Ayrıca, kooperatiflerin 200.000 büyükbaş hayvanı, 7.000'den fazla tarım makinesi ve aracı, yüzlerce sulama ve diğer arazi ıslah donatımı ellerinden alındı, nice işlenmiş araziye ve ekili ürüne el konuldu. Yetkililer, birçok kooperatifin eylemini durdurabildiler veya felce uğrattılar. 100'den fazla lâtifundiya yeniden oluşturuldu, kooperatif üyesi olarak çalışmaya koyulmuş bulunan binlerce emekçi işsiz kaldı. Bu böyle olsa da, emekçilerin savaştıkları mâneviyatı kırılmadı ve toprak reformu geriletilmedi. Bugün 400'ü aşkın kooperatif üretim işletmesi, tam bağımsızlık ve özerlik koşullarında 600 bin hektar araziyi işliyerek varlığını sürdürüyor. Bu kooperatifleri oluşturan emekçiler, nice yasa-dışı işlemlerin bir gün elbette sona ereceği, çarçur edilen arazinin geri verileceği ve toprak reformunun büsbütün gerçekleşinceye kadar gelişeceği ümidiyle yaşıyor ve çalışıyorlar.

Özgürlüğe karşı girişilen saldırıyla, özgürlüğü elden geldiğince sınırlama amacı güdüyor.

Hükümetler, demokratik yasaları kabaca çiğniyor, sık sık kıyıcı baskı önlemlerine başvuruyor, çeşitli yolsuzluklardan, seçimlerde ayırmalı işlemlerden geri durmuyor, devletin yığınsal iletişim araçlarını tekelleri altına alıyorlardı. Ama yetkililer, grev hakkı, politik partilerin ve sendikal örgütlerin çalışma hakkı konusunda kendilerine göre bir «düzenleme» yapmakta, yani devrimle elde edilen özgürlüklere ciddi bir darbe indirebilecek olan bu plânlarında başarılı olmadılar.

Emekçilerin haklarına karşı girişilen saldırıyla, faşizm zamanının acımasızca sömürü yöntemlerini canlandırmak istiyorlar.

Hükümetler yığınların yaşam ve çalışma koşulların ellerinden geldiğince ağırlaştırdılar. Birçok fabrika ve işletmede, korkutma ve yıldırma sistemi yeniden canlandırıldı. Ama emekçilerin dirençli savaşımı sonucu olarak, yetkililer, toplu sözleşmeleri «dondurma» niyetlerinden vazgeçmek,

iş ücretlerinin artırılması sorununun görüşülmesine ve şu veya bu kuruluşu «ağır ekonomik durumda» gösterme pratiğinden kaçınılmasına razı olmak zorunda kaldılar. Öyle ki, bugün, emekçilerimiz, devrim sayesinde elde edilen sosyal hak ve ayrıcalıkların birçoğundan yararlanabiliyorlar.

Kısacası, ülkede demokratik rejimin korunması koşullarında, gericiiliğin, yığınlarca gösterilen direnişi kırabilecek ve Portekiz halkını demokratik kazanımlarından büsbütün yoksun edebilecek durumda olmadığı ve olamayacağı anlaşılmış bulunuyor.

Demokratik rejimi yoketme plânı

1976–1978 yıllarında, hükümetler, gericiiliğin saldırısını hâlâ yasallık paravanı arkasında gizleme çabalarına devam ediyorlardı. Ama çok geçmeden, anayasayı ve demokratik yasaları açıktan açığa çiğneme yoluna koyuldular, bir darbe denemesine kadar varan baltalama eylemlerine başladılar.

Cumhuriyet Meclisi'nin dağıtılması ve 1979'da yapılan ara seçimler⁽²⁾, gericiiliğin hücumunun durdurulmasına ve demokrasiye yönelme koşulları yaratılmasına olanak verdi. Ama Sosyalist Partisi'nin uyguladığı politikanın gözden düşmesi, gericilikle ilişkileri ve PKP ile bağlaşmayı reddetmesi dolayısıyla etkisini iyice yitirmesi, «Demokratik Birlik» (DB) çerçevesinde birleşen karşı-devrimci güçlere milletvekilliği yerlerinin çoğunu kazanma olanağı verdi. 1976 seçimlerinde 1.886.932 (% 35) oy almış olan sosyalistler, 1979 seçimlerinde sadece 1.625.479 (% 27,5) kazandılar, yani 261.543 oy kaybettiler.

PKP'nin seçimlerde bir hayli başarılı olduğunu söyleyebiliriz. 1976'da PKP 785.594 oy kazanmışken, 1979 seçimlerinde, kadrosunda partinin öncü rol oynadığı Halk Birliği Bağlaşması (HBB) 1.122.231 oy aldı. Parlâmentoda PKP-HBB milletvekilleri sayısı 40'tan 47'ye çıktı (44'ü PKP'li). Ne var ki, komünistlerin bu büyük politik başarısı, Sosyalist Partisi'nin saygınlık yitirmesini karşılamadı, gideremedi.

Meclis'te ilk defa olarak çoğunluk oluşturacak sayıda milletvekilliği kazanan gerici partiler bloku, Sa Carneiro-Freitas du Amaral hükümetini kurdu⁽³⁾, bu hükümete ve Cumhuriyet Meclisi'ne dayanarak, daha yoğun

(2) Cumhuriyet Meclisi'nin dağılmasında, Portekiz Anayasası, yeni seçilen milletvekillerinin, önceki Meclis seçimleri günü üzerinden dört yıl geçinceye kadar görev yapmalarını öngörüyor. Örneğin, 1979 ara seçimlerinden sonra, 1980'de, yani 1976 seçimleri üzerinden dört yıl geçince, Cumhuriyet Meclisi olağan seçimleri yapıldı.

(3) Sa Carneiro, Sosyal-Demokrat Partisi Başkanı; Freitas do Amaral Sosyal-Demokratik Merkez Başkanı.

ve geniş bir hücumla geçti. Politik erki büsbütün ele geçirmek, emperyalizmle ilişkili tekellerin ve lâtifundiyaların egemenliğini canlandırmak, demokratik rejimi ortadan kaldırmak ve diktatörlüğü kurmak bu hücumun açık amacı oldu.

1980 yılı yeni Cumhuriyet Meclisi ve cumhurbaşkanlığı seçimleri günlerinde, gerici partiler, plânlarında madde madde şu işleri sıraladılar: a) Seçimlerin sonuçlarına bakılmaksızın, kendilerine büyük çoğunluğu kazandıracak bir seçim yasası çıkarılması; b) Önemli kararların alınmasında, kendi baltalama eylemlerini engelleyen anayasa çerçevesini aşmaya olanak verecek demokratik görünüşlü bir davranış biçimi olarak referandum yapılması; c) Anayasanın yasa-dışı bir çabayla gözden geçirilmesi; ç) Gericiliğin açıktan açığa bir hükümet darbesi hazırlıklarına elverecek bir çıkmazlık durumu yaratmak üzere, Cumhurbaşkanı ve Devrim Konseyi ile cepheleşme yolu tutulması . . .

Demokratik rejimin savunulması düşüncesi, Sa Carneiro – Freitas da Amaral hükümetinin bir an önce çekilmesini gerektiriyordu. Ülkede «Kahrolsun Sa Carneiro»; belgisi altında bir yığın hareketi alıp yürüdü; büyük grevler ve gösteriler örgütlendi.

Portekiz Komünist Partisi, hükümetin çekilmesinde ısrar ediyordu, çünkü bu hükümet, anayasaya geçirilmiş demokratik kazanımlara karşı saldırıda başı çekiyor, yasalara aykırı hareket ediyor, bir hükümet darbesini hedef tutarak açıktan açığa baltalama eylemleri yürütüyordu. Kaldı ki, yasaları çiğnemekten çekinmeyen, yolsuzluklar yapan ve dalaveralar peşinde olan böyle bir hükümetle seçimlerin demokratik karakterini korumanın olanağı yoktu.

O zamanki koşullarda PKP ile SP'nin ortak eylemleri hükümetin düşürülmesine yol açabilirdi. Cumhurbaşkanı'nın çekilmesi de olasıydı. Ama sosyalistler komünistlerin önerisine yanaşmadılar. Bazı SP liderleri, gerici partiler hükümetinin korunmasında ısrar ediyor, bu hükümetin «yıprayıp gideceği»ni ve seçimlerde kaybedeceğini düşünüyorlardı.

Bu durumda, hükümet partilerinin ve hükümetin ağır hücumlarından göze açamayan cumhurbaşkanı da, komplocu elemanların azıtmalarına yanıt olabilecek biricik doğru kararı almaktan kaçındı, Sa Carneiro'nun ve hükümetin işten el çekmelerini istiyemedi. 5 Kasım 1980 yasama organları seçimlerinin yapıldığı durum ve koşullar, aynı zamanda oylamanın sonuçları, komünistlerin belirttikleri endişenin haklı olduğunu gösterdi. Öyle ki, devletin yığınsal iletişim araçlarını tekeline alan, televizyonu, radyoyu ve başlıca gazeteleri istediği gibi kullanan gerici «Demokratik Birlik», geniş bir demagoji kampanyası açtı, korkutmaca ve baskı politikasında çok daha ilerilere gitti. Tek sözle, devlet aygıtı gericiliğin hizmetine koşuldu. Seçim hazırlıkları döneminde ve seçimler sırasında, yasa-dışı davranış ve yolsuzluklar daha da gözle görülür bir hal aldı.

Bu koşullar altında, gerici partiler, Cumhuriyet Meclisi'nde sahip oldukları çoğunluğu daha dört yıl için korumayı başardılar. Bu anti-demokratik işlem ve koşullara karşın, PKP ve HBB 1.000.000'den fazla oy alarak ve Cumhuriyet Meclisi'ne 41 milletvekiliyle girerek görece bir başarı kazandılar.

Parlamento seçimlerinin böylece sonuçlanmasından sonra, demokratik rejimi yoketmeyi hedef tutan baltalama plânları yeni bir dayanak ve yeni olanaklar kazandı. Portekiz demokrasisi daha ciddi bir tehlikeyle karşı karşıya geldi.

Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde demokratik güçlerin utkusunu

Gericilik, Ekim ayında yapılan yasama organları seçimlerindeki sonuçları 7 Aralık cumhurbaşkanlığı seçimlerinde de elde edebileceği düşüncesi ve güveniyle, tüm politik erki ele geçirme niyetlerini gizlemiyordu. Cumhurbaşkanının değiştirilmesi, yerine gericiliğin bir temsilcisinin getirilmesi, demokratik rejimi yoketmeye yeminli gerici partilerin baltalama plânlarında yer alan sorunların başında geliyordu.

Bundan ötürü, cumhurbaşkanı seçimi çözücü bir önem kazandı. Gericiliğin plânlarına set çekebilmek için, «Demokratik Birlik»in adayı faşist general Soares Carneiro'nun yenilgiye uğratılması gerekiyordu. Bu iş ise demokratik güçlerin birliği olmadan yapılamazdı.

Cumhuriyet Meclisi seçimlerinden önce, Sosyalist Partisi, general Ramalho Eanes'in cumhurbaşkanlığına aday gösterilmesi çabalarına etkin biçimde katılıyordu. Ama yasama organları seçimlerinden ve SP'nin büyük yenilgisinden sonra, parti lideri Mario Soares, beklenmedik bir kararla, R. Eanes'in adaylığını desteklemeyeceğini açıkladı ve partisinin de bu karara uymasını istedi. Onun bu açıklaması Eanes'in cumhurbaşkanlığı adaylığına büyük bir darbeydi ve doğrudan doğruya gerici güçlerin adayını destekleme anlamına geliyordu.

Soares'in bu tutumu sağcı güçler tarafından takdirle karşılandı. Faşist yönelimli bir gazete olan «Tempo», gerici adayın kazanacağına güvenle, «Eanes'in yenilgisine ve Soares Carneiro'nun utkusuna kesin katkı»sından ötürü M. Soares'i övmeye başladı. (4)

Ne var ki, SP, bütün varlığı boyunca ilk defa olarak kendi genel sekreterinin arkasına takılmadı, Eanes'in adaylığını desteklemekten vazgeçmeyi kabul etmedi.

PKP'ne gelince, partimiz, 28 Ekim 1980 günü yapılan ulusal konferans-

(4) «Tempo», 6 Kasım 1980.

ta binlerce komünistin katıldığı geniş tartışmalardan sonra, şu sonuçlara vardı:

Birincisi, Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde, PKP'nin ve diğer bütün demokratik güçlerin başlıca ödevi, gericiliğin adayı general Soares Carneiro'nun yenilgiye uğramasını sağlamak için çalışmak olacaktır.

İkincisi, Soares Carneiro'ya üstün gelebilecek biricik aday Cumhurbaşkanı general Ramalho Eanes'tir. (PKP Ulusal Konferansı sırasında, Ramalho Eanes'in eyleminin olumsuz yanları eleştirilmiş olsa da, Cumhurbaşkanı'nın bütünüyle olumlu rol oynadığı, demokratik rejimin ve anayasanın korunmasına hizmet ettiği sonucuna varıldı.)

Üçüncüsü, Gerçekleri açıklama kampanyasına ve gericiliğin yenilgiye uğratılması için seçmenlerin seferber edilmesine büyük bir önem verilecektir. (PKP, bu bakımdan, Parti MK Politik Komisyonu üyesi ve Parlamento Grubu Başkanı Carlos Brito'yu kendi adayı olarak göstermeyi kararlaştırdı.)

Tüm gericilik, hükümet, parlamento çoğunluğu, M. Soares ve SP'nin bir bölümü, Otelo Saraiva de Carvalho ve aşırı solun bütün temsilcileri, Eanes'e kesinlikle karşı çıktılar ve kendisini «1 numaralı düşman» ilân ettiler. Eanes'e karşı girişilen savaşta anti-komünist kişilerden ve önyargılarla hareket edenlerden yararlanmak için, gericilik, onun «PKP'nin adayı olduğu söylentisini yaydı. Seçimlerden beş gün önce, başbakan Sa Carneiro (2) ve yardımcısı Freitas do Amaral, «PKP tarafından general Eanes'in desteklenmesini önemi ve verebileceği sonuçlar» konulu bir basın toplantısı yaptılar. Ve bu toplantıda generali «komünist partisi ile gizli bir anlaşma imzaladığı»nı savlıyarak suçladılar. Onlara göre, Eanes'in seçimi kazanması, hükümetin çekilmesine, Cumhuriyet Meclisi'nin dağılmasına yol açabilir, «Halk Cephesi hükümetinin oluşturulması için nesel koşullar» yaratabilirdi.

Gerici partiler Soares Carneiro'nun adaylığını, «Demokratik Birlik» hükümeti ile, parlamento çoğunluğu ile, aynı zamanda «Birlik»in kendisiyle bir tutuyor, eş anlamda kabul ediyorlardı. Onlara göre Eanes'in üstün gelmesi yalnız kendi cumhurbaşkanı adaylarının kaybı olmakla kalmaz, aynı zamanda «Birlik»in kendisinin ve hükümetinin yenilgisi demek olurdu.

Geniş ölçüdeki açıklama kampanyasından sonra, 1 Aralık günü, PKP MK, Carlos Brato'nun adaylığını geri alarak, Eanes'e oy verilmesi çağrısında bulundu.

Cumhurbaşkanlığı seçimlerinin sonuçları, *gerici güçlere, onların «De-*

(2) Birkac gün sonra Sa Carneiro bir uçak kazasında öldü.

mokratik Birlik»ine, hükümetine ağır bir darbe ve aynı zamanda demokratik güçlerin büyük bir utkusu oldu.

Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde, Ramalho Eanes 3.248.831 (% 56) oy, gericiliğin adayı ise 2.317.140 oy, yani «Birlik»in 5 Ekim'de yapılan parlamento seçimlerinde kazandığından 474.000 daha az oy aldı. Aşırı sol elemanlar da tam bir yenilgiye uğradılar. 1976 Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde 300 bin oy alan ve bu kez de ikinci geleceğini ümit eden Otelo Saraiva de Carvalho ancak 80 bin oy alabildi. Aşırı solun diğer adayı sadece 12.612 seçmenin desteğini kazanabildi.

Ülkenin toprak reformu kesiminde ve sanayi bölgelerindeki oylama işçi sınıfının ve geniş halk yığınlarının ortadaki politik durumu ve demokrasiyi tehdit eden tehlikeyi gerektiği gibi kavradıklarını gösterdi. Ve Eanes, işte bu bölgelerde en çok oy aldı. Eanes, toprak reformu kesiminde, Portalegra seçmenlerinin % 69,9'u, Evora'da % 70'i, Beja'da % 74,5'i, Porto, Lizbon ve Setubal gibi sanayi bölgelerinde ise sırasıyla % 53,3'ü, % 60,9'u ve % 74,3'ü tarafından desteklendi.

«Demokratik Birlik» adayının yenilgisi ve seçimi Eanes'in kazanması, ülkenin politik durumunda demokratik güçler yararına önemli bir değişmeye yol açtı. Özgürlüğe ve emekçilerin haklarına karşı, toprak reformuna ve kamulaştırmaya karşı girişilen hücum böylece zayıflamaya başladı. «Demokratik Birlik»in baltalama plânları suya düşürüldü; kendisine bütün erk organlarını ele geçirme olanağı verilmedi. Gericiliğin, yasadışı olarak Anayasayı değiştirme niyetini gerçekleştirmesi de bir hayli zorlaştı.

Böylelikle, demokratik rejimi tehdit eden tehlike, hiç olmazsa bir süre için giderildi. Demokratik güçler ve tüm Portekiz halkı, yürüttükleri savaşım yolunda yeni ve daha elverişli koşullar elde ettiler.

İşçi ve Halk Hareketinin Gücü

Portekiz devrimi, halk yığınlarının sahip olduğu devrimci enerjinin ve sosyal dönüşümleri gerçekleştirme yeteneğinin canlı örneğidir.

Bizim devrimimizin özelliklerinden biri, *devrimci güçlerin, henüz politik erke, devlet aygıtına sahip olmadıkları halde, köklü demokratik dönüşüm ve reformları (tekelci birliklerin ortadan kaldırılması ve ekonomide başlıca kolların kamulaştırılması, toprak reformu ve lâtifundiyaların varlığına son verilmesi) başarabilmiş olmalarıdır.*

Bu devrimci güçler – halk hareketi ve ordu mensuplarının hareketi

(SGH) – Őu veya bu erk organlarında – Devrim Konseyi ve hűkűmet – belirli konumlara sahiptirler ve kimi kısa sűreler içinde ağır basan bir etki yapabiliyorlardı. Ama unutulmaması gereken bir nokta olarak belirtmeliyiz ki, politik ve askersel erk daima birbirinden ayrıdır.

Ordu mensuplarının sol kanadının 25 Kasım 1975'te uęratıldıęı yenilgiden ve arkasından da SGH'nın daęılmasından sonra, herŐeyden önce halk yıęınlarının savařımı ve devrimci dűřűnceli subayların desteęi sayesinde gerçekleřtirilen dnűřűmler ile bu dnűřűmlere dűřman olan politik erk arkasındaki çeliřkiler bűsbűtűn sertleřti. Birbiri ardından bűtűn hűkűmetler, devrimin en bűyűk ulařımlarını ortadan kaldırmaya yönelik bir politika izlediler. İřçi sınıfının ve halk yıęınlarının temelde, bunları savunabilecek durumda olmaları ve savunabilmeleri, bu kazanımların űlkemizin gerçek gereksinimlerine, Portekiz halkının çıkarlarına ve emellerine uygun olduęunu gösteriyor ve aynı zamanda iřçi ve halk hareketinin sahip olduęu bűyűk gűcűn, bu gűcűn yűksek rgűt, savařkanlık dűzeyinin, hedef ve eylembirlięinin göstergesini oluřturuyor.

İřçi ve halk hareketi, emekçilerin çıkarlarını ve devrimci kazanımlarını savunan *gűlű sendikalara* dayanıyor. Bu hareket aynı zamanda emekçiler tarafından fabrika ve iřletmelerde kurulan iřçi koműyonlarına; Tarım Ulusal Konfederasyonu tarafından yönetilen kylű hareketine; kűk ve orta tűccarlar ve űreticiler hareketine; emekliler, sakatlar vb., topluluklarına dayanıyor. Geniř Halk Cephesi'ne, toprak reformu sırasında rgűtlenen kolektif iřletmeler űreticileri de, yűzlerce kooperatif ve ekonomik eylemi sosyal-politik eylemlerle baęlı olan zyonetimli kuruluřlar da katılıyorlar.

İřçi sınıfı ve halk yıęınlarının savařımında Koműnist Partisi zűcű bir rol oynuyor. Parti, kuřkusuz, onların politik ve ideolojik ncűsű, itici gűcűdűr. Portekiz devrimi yılları boyunca partimizin devrimci hareket hattını eleřtirenler elbette az deęildi ve bugűn de az deęildir. Bu, herŐeyden önce, Portekiz halkına bűyűk devrimci kazanımlar getiren savařıma etkinlikle katılımı öngören ve bu kazanımları sűrekli olarak savunan ilkesel ve sınıfsal bir hareket hattıdır. Bűtűn demokratik gűerlerle, temel sorunlarda gerilemeksizin sűrdűrűlen baęlařmayı, iřçi sınıfı ile deęiřmez, saęlam iliřkileri yařatmayı, dűřmanların ve dűřmanlardan yana çıkanların ideolojik baskısına direniř göstermeyi öngören hareket hattıdır. Enternasyonalizm ve dűnyanın tűm devrimci gűleriyle, Sovyetler Birlięi ve dięer sosyalist űlkelerle, kapitalist űlkelerdeki iřçi hareketiyle, ulusal kurtuluř hareketiyle daimi ve edimsel bir dayanıřma hattıdır. Bizi eleřtirenler, bu hareket hattının, PKP'ni devrimci yűkseliř döneminin sona ermesiyle saflarının ve etkisinin çabucak azalmasına hűkűmledięi yollu kehanetler savuruyorlardı. Ama gerçek bunun tersini gösterdi. Eleřtiri-

cilere göre, partinin saflarının ve etkisinin azalmasına götürecektir olan şey, gerçekte parti saflarının daha da güçlenmesinin çözünü etkeni oldu.

PKP'nin yığınlar arasındaki örgütleyici gücü ve saygınlığı durmadan artıyordu. 1974 yılında faşizmin alaşağı edilmesinden iki ay sonra partimizin 15.000 üyesi varken, bu sayı 1975'te, devrimci yükseliş sırasında 100.000'e; 1976'da yapılan 7. Kongre sırasında 115.000'e; 1979'da 9. Kongre sırasında yaklaşık olarak 165.000'e, 1980 yılında ise 187.000 kişiye çıktı (ayrıca «Portekiz Komünist Gençlik Örgütü»ne 36.000 genç üyeydi). Yaşam, Portekiz koşullarında, Komünist Partisi'nin işçi ve halk hareketiyle birlikte, demokratik rejimi savunma, güçlendirme ve geliştirmede başlıca rolü oynamakla yükümlü olduğunu gösterdi.

Ülkemizde devrimci kazanımların yazgısını, demokratik rejimin geleceğini belirleyecek olan savaşım devam ediyor. Bu, Nisan sonrası Portekiz'in selâmeti için savaşım vermekte olan güçlü halk hareketi ile ülkede parlamento çoğunluğunu elinde tutan ve tekellerle latifundiyaların yalnız politik değil, aynı zamanda ekonomik egemenliğini canlandırmaya, yeni diktatörlüğü oluşturmaya çalışan gerici hükümet arasındaki çatışmanın özüdür.

PKP 9. Kongresinde belirtildiği gibi, bu durum sürgit devam edemez. Ya işçi ve halk hareketi, tüm demokratik güçlerle birlikte, erkten gericiyi uzaklaştıracak ve devrimci kazanımları güvence altına almayı sağlayacaklar, ya da gerici tüm erki eline geçirecek, devrimci kazanımları ve demokratik rejimi yok edecektir. Ülkede anayasanın yeniden gözden geçirilmesi sorunu etrafındaki savaşım iyice sertleşmiş bulunuyor. Portekizliler kendi devrimci kazanımlarını pekiştiren anayasayı savunuyorlar. Geçen yıl, sözkonusu çatışmalı durumun gerici koalisyon yararına çözüme bağlanması gibi büyük bir tehlike belirmişti. Cumhurbaşkanlığı seçimlerinin sonuçları bu tehlikeyi bir süre için erteledi. Sorunun demokratik güçler yararına çözüme kavuşturulması için yeni olanaklar ortaya çıkmış bulunuyor.

Portekiz'de demokrasi hâlâ istikrar bulmuş ve sağlamlaşmış değildir. Gerici yeni darbeler plânlıyor. Halkımız, kendi yönünden, bu olası darbelerle karşı direnişe hazırlanıyor. Bu yıl 60 yaşına giren Portekiz Komünist Partisi, halkımızı bekleyen savaşımarda yükümlenmiş bulunduğu şanlı tarihsel misyonun gerektirdiği düzeyde olabilmesi için elinden gelen herşeyi yapacaktır.

Yeni sömürgeciğin stratejisinde askersel-politik eğilimler

Yusuf Dadoo

Güney Afrika Komünist Partisi Başkanı

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Asya, Afrika ve Latin Amerika ülkelerinde tanık olduğumuz tarihsel değişimler, kapitalizmin bugünkü genel bunalımının keskinleşmesinde başlıca etmenleri oluşturmaktadır. Bilindiği gibi, bu bunalım hammadde, enerji ve döviz – finans alanlarında, emperyalizmin dış politikasında ve durmadan değişen askersel-stratejik doktrinlerin iflâsında kendini göstermekte ve devlet tekelciliği sisteminin yeni yeni kesimlerini kapsamına almaktadır. Emperyalizmin yeni-sömürgeciliği dayatmaya çalıştığı gelişme halindeki ülkelerle ilişkiler alanında da bunalım işaretleri artmaktadır.

Afrika ve Latin Amerika ülkelerinde artık kazanılmış olan ulusal egemenliğin emperyalizmin zorbalığının ve sömürüsünün otomatik olarak ortadan kaldırılmasına hiç de olanak sağlamadığı, barışı ve toplumsal ilerlemeyi kendiliğinden güvence altına almadığı gerçeği, devlet çapında da, geniş ölçüde kabul edilmektedir. Her ülkenin doğal zenginliklerinden yararlanma hakkının savunulması, endüstrileşmenin gerçekleştirilmesi, uluslararası emek bölüşümünün sömürgecilik döneminden kalma karakterinin değiştirilmesi için eylemler yürütülmesi gereklidir.

Kırkı aşkın gelişme halindeki ülkede emperyalistlerin elindeki petrol ve diğer hammadde şirketlerinin birçoğunun kamulaştırılması doğal kaynaklar üzerinde denetimin sağlanmasında yardımcı oldu. Emperyalist sömürüye ve diktaya, hammadde dışsatımı yapan ülkeler de karşı koymaktadır ki, bu faaliyet Batılı tekellerin konumlarını sarsmaktadır. Kurtuluş ülkelerin emperyalist dünya ile uluslararası ekonomik ilişkilerin kökten değiştirilmesi, eşitlik ilkelerinin sağlanlaştırılması («yeni uluslararası ekonomik düzen» programı) gibi kararlı eylemler, tarihsel bir anlam kazanmıştır.

Ulusal kurtuluş hareketindeki anti-emperyalist yöneliş gitgide daha kesin bir biçim almaktadır. Başlangıçta, somut bir sömürgeciden kurtulma amacına yönelik olan sömürgeciliğe karşı hareket, şimdi, eski ve yeni biçimleriyle, tüm emperyalist köleleştirme sistemine karşı yöneltilmiştir. Ortak kurtuluş idealleri adına kolektif dayanışma temelinde yürütülen eylemler, hareketin geniş ölçüde kabul edilen ilkesi olmuştur ve buna bağlantısızlık politikası tanıklık etmektedir.

Yeryüzünde kurtuluş savaşlarının büyümesi için, anti-emperyalist ödev-

lerin çözüme bağlanması için yeni olanaklar yaratılmaktadır. Böyle olsa da, bu duruma ters düşen bir olguyu da görmezlikten gelemeyiz. Bu da, emperyalizmin, kendi varlığı için bir meydan okuma ve tehdit saydığı ulusal ve sosyal kurtuluş savaşlarına karşı tepkisidir. Bu tepki son zamanlarda daha da açık bir saldırgan nitelik kazanmıştır. Uluslararası yumuşamanın düşmanları daha aktif hale gelmekte, kapitalist devletlerin dış politikalarıyla ilgili temel sorunları etrafındaki savaşım artmaktadır.

Gerginliğin tehlikeli bir biçimde artışı sürüyor. Şimdi artık «nükleer yumruk» ile sadece Moskova değil, diğer ülkelerde, örneğin Tahran, sosyalist topluluk ülkeleri ve kurtulmuş devletler de tehdit edilmektedir. Buna, bundan bir süre önce ABD'nin Hint Okyanusu'ndaki en büyük savaş üssü olan Diego Garcia'ya gizlice atom silâhları yerleştirilmesi tanıklık etmektedir. ABD'nin bugünkü yöneticileri, eski Carter yönetimiyle aynı çizgide yürüyerek dünyaya «sınırlı» bir nükleer savaş fikrini dayatmaya çalışmaktadırlar. Günye Afrika'lı ırkçılar da son zamanlarda bu tehdide sık sık başvuruyorlar. Pretorya rejimi, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Kurt Waldheima gönderdiği bir mesajda, silâhlı güçlerinin bundan böyle de «teröristlere» karşı yani güneydeki kurtuluş hareketine ve cephe boyundaki devletlere karşı cezalandırma operasyonlarını sürdüreceğini bildirmiştir. Ve bu mesajın gönderilmesinden hemen sonra, Güney Afrika Cumhuriyeti savunma bakanı yardımcısı sözkonusu hareketle dayanışma halinde bulunan komşu ülkelere karşı nükleer silâh kullanma «hakından» söz etmiştir.

Bütün bunlar, kurtuluş için savaşan halklara karşı düzenlenmiş suikastlar zincirinin halkalarıdır. Olaylar, emperyalizm ile onun beslemesi olan ırkçılığın, ulusal ve toplumsal kurtuluş hareketleriyle savaşımında zora başvurma ve başka halklarla ilişkilerde egemenlik kurma ve kuvvet kullanma yöntemlerinden vazgeçmediklerini yadsınmaz bir biçimde kanıtlamaktadır. Emperyalistlerin uluslararası alandaki bu tutumlarının neye dayandığını L. İ. Brejnev SBKP'nin 26. Kongresinde açık seçik olarak ortaya koydu: «Tekellere yabancı petrol, uranyum, renkli metaller gereklidir ve Yakın-doğu, Afrika ile Hint Okyanusu ABD'nin» yaşamsal çıkarları bölgesi ilân edilmiştir. ABD'nin savaş makinesi o tarafa doğru aktif olarak kaymakta ve oralarda uzun süre kalmaya niyetlenmektedir. Hint Okyanusu'ndaki Diego Garcia adası, Umman, Kenya, Somali, Mısır ... sonra sıra hangisinde?».

Bu kötü niyetler karşısında belirtilmesi gereken bir nokta varsa, o da, son derece önem kazanan karşı koymadır. Emperyalizmin yeni-sömürgecilik eğilimlerinin incelenmesi de son derece günceldir.

Başlangıçta yeni-sömürgecilik stratejisinin temel yöntemlerini kısaca niteleyelim. Yeni-sömürgecilikte özellikle köleleştirmenin ekonomik kal-

dıraçlarına, ülkeleri ve halkları emir altına almaya önem verilmektedir. Emperyalist devletler, tekelleri yayılmaya özendirmek için gelişme halindeki ülkelerde koruma önlemleri sistemi yaratmışlardır ve bütçelerinde dünya ölçüsündeki kapitalist ekonomide egemenliklerini pekiştirmek için yardım adı altında büyük ödenekler ayırmaktadırlar. Zamanımızda bu «yardımlar», aslında kapitalist devletlerce denetlenen uluslararası finans örgütleri tarafından yapılmaktadır. Çünkü bu, dış görünümü bakımından emperyalizmle daha az bağlıdır. Çeşit çeşit «yardımlar»ın yanısıra, birçok kurtulmuş ülkelerde endüstrinin ve dış ticaretin hemen hemen tümünü denetimi altına almış olan transnasyonal korporasyonlar da birer yeni-sömürgecilik aleti rolünü oynamaktadır.

Ekonomik yeni-sömürgeciliği verilerle dile getirelim. 1970 ile 1977 yılları arasında endüstrice gelişmiş kapitalist ülkelerin gelişme halindeki ülkelere sermaye ihracatı 3,2 kez artmıştır. Bu oran, 1970 ile 1974 yılları arasında yılda ortalama 20 milyar dolar iken, 1975-1977 döneminde ortalama 43 milyar dolara yükselmiş, 1980'de ise, Dünya Bankası'nın hesaplarına göre, 74,6 milyara yükselecektir. (1) Bu dönemde yabancı tekellerin kârları, yatırılan sermayenin 3-10 katını bulmuş, yeni-sömürgecilik sömürsünün sonucu olarak gelişme halindeki ülkelere emperyalist ülkelere 100 milyar dolardan fazla hammadde gitmiştir. OESD'nin verilerine göre, 1971 ile 1979 yılları arasında Asya, Afrika ve Latin Amerika devletlerinin borçları 4 kat artarak 87 milyardan 391 milyar dolara yükselmiş, aynı dönem içinde çeşitli kredilerin yıllık artışı 7 katı bularak, 10,2 milyardan 72 milyar dolara ulaşmıştır. Yapılan hesaplar, 1980 yılı sonlarında borçların 450 milyara yükseleceğini, ödemelerin ise 88 milyar doları bulacağını gösteriyordu. Dünya Bankasının yaptığı hesaplara göre, 1990'lara doğru gelişmekte olan ülkeler yıllık kredilerin beşte dördünden yararlanacaklar ki, bu para 281 milyar doları bulacak ve borçların ödenmesine harcanacaktır. (2)

Yeni-sömürgeciliğin etkisini artırmada büyük sayıda danışman ve uzmanlar, yarı devletsel ve özel kapitalist kurumlar, burjuvazinin politik partileri ve yığınsal iletişim araçları, sendikalar, hayırsever dernekleri, sanayi odaları, propaganda ve kültür organları, din kurumları da rol oynamaktadır. Bütün bunlardan yararlanan emperyalistler gelişmekte olan ülkelerdeki belirli toplumsal katman ve grupların politika ve tutumlarına etkide bulunmaktadır.

Son olarak bugün de yeni-sömürgecilik politikasından ayrı düşünülmemeyen iki araç daha vardır ki, bunlardan biri, ordudan, ya da orduya başvurma tehdidinden yararlanmak, diğeri de, «uygun görülmemeyen» rejimlere karşı baltalama eylemleri düzenlemektir.

(1) «Financial Times», 18 Ağustos 1980.

(2) «Financial Times», 18 Ağustos 1980.

Acaba çeşitli yeni-sömürgecilik yöntemleri arasında karşılıklı ilişkiler nasıldır? Tarihsel gelişmenin şu veya bu aşamasında hangi ögeler üstün gelmektedir? Daha esnek, ekonomik ve politik yöntemler mi, yoksa askersel baskı, şantaj ve açık zorbalık yöntemleri mi? İşte barış ve uluslararası yumuşamayı ilgilendiren politik sorunlar ve emperyalizmin konularının zayıflaması ve her şeyden önce onun gelişmekte olan ülkelerdeki enerji ve hammadde kaynakları üzerindeki tekelinin sarsılması açısından olağanüstü güncel olan politik sorunlar bunlardır. Hammadde kaynaklarına yaklaşımın daha da sınırlandırılması, bu maddelerin fiyatlarının artırılması, Asya, Afrika ve Latin Amerika ülkelerinin doğal zenginliklerinden yararlanma hakkı uğrunda savaşımının başarı perspektiflerinin artması emperyalist çevrelerde büyük bir tedirginliğe neden olmaktadır.

Bu durumda, bize göre, iki temel eğilimin etkisi gözönüne alınmalıdır. Bir yandan emperyalist çevrelerde reel sosyalizme ve ulusal kurtuluş hareketine karşı «kuvvete dayanma politikasının» uygulanması ve hattâ zora başvurma eğilimi egemen olmakta; öte yandan ise, dünyanın genel durumunu gözönünde bulundurma, çeşitli toplumsal sistemlere bağlı devletler arasındaki güçler dengesinin ve yeni kurtulmuş ülkelerin uluslararası etkilerini gözönüne alma temeline dayanan gerçekçi görüş göze çarpmaktadır. Bu ise, askersel-politik, diplomatik, ekonomik ve ideolojik yöntemlerin daha esnek kombinezonlarına başvurulmasını, fakat aynı zamanda askersel etmenin ön plâna alınması zorunluluğunu ortaya koymaktadır.

Doğal olarak her iki eğilim de karşımıza yalın olarak çıkmıyor, aralarındaki ilişkiler belirli değildir, birbirinden stratejik olmaktan fazla taktik açıdan ayrılmaktadır. Bu da anlaşılır bir şeydir: Uluslararası tekelsel sermaye emperyalist sistemin desteklenmesine bağlı sınıfsal dayanışma, pazarlar ve arsız arasız hammaddeler sağlama temelinde birleşmektedir. «Esnek» yeni-sömürgecilik taktiğinden «sert» taktiğe geçiş, ya da tersi, genellikle dünyadaki duruma, gelişmekte olan ülkelerdeki süreçlere bağlıdır. Bunun yanısıra iki eğilimin ayrı ayrı emperyalist devletler ve tüm halinde emperyalist cephe çerçevesi içinde birbiriyle çatışması çeşitli politik ve ekonomik çıkarların etkisi altında oluşmaktadır. Örneğin «kuvvete dayanma» politikasından yana olanlar, başta ABD'lerindeki olmak üzere, askersel-endüstriyel komplekse ve etkili hammadde tekellerine sıkı sıkıya bağlılardır.

1980 yılı Haziranında ABD Kongresi temsilciler meclisi doğrudan doğruya askersel programların (3) gerçekleştirilmesi için Pentagon'un emrine 153,7 milyar dolar para verdi. Bu mali yıl içinde, ABD'nin genel askersel

(3) «International Herald Tribune», 14-15 Haziran, 1980.

harcamaları 172,7 milyar dolara yükselerek bir rekor oluşturdu. Ne var ki, iş burada da bitmedi. Mart ayında başkan Reagan'ın imzaladığı 1982 devlet bütçesi tasarısında, askersel harcamaların daha da artırılarak 226,3 milyar dolar gibi astronomik bir düzeye yükseltilmesi öngörüldü. (4)

Bu büyük çaptaki askersel hazırlıklar saldırgan hedeflere yöneliktir. Emperyalizm bunlardan yararlanarak sosyalist ülkelerde olduğu kadar, gelişme halindeki ülkelerde de halkları korkutmak istiyor. Bunun kanıtlarından biri, NATO'nun Avrupa dışında da askersel-politik etkisini güçlendirmeye yönelmesidir. Şimdi, emperyalist ülkelerle genç devletlerin katıldıkları yeni tip eksenler ve bloklar «yaratılması», Hint Okyanusu ile Karayipler Denizi'nde, Yakın ve Orta-Doğu'da Amerikan üsleri meydana getirilmesi ve silâhlı güçler bulundurulması politikası güdülmektedir. ABD'nin plânlarında Orta-Doğu bölgesi, Batı Avrupa ve Uzak-Doğu'daki Amerikan askersel varlığının bir devamı olarak gözönünde bulundurulmaktadır. Böylelikle Diego Garcia'daki muazzam üsse Umman, Kenya, Mısır ve Somali'de meydana getirilecek üslerin etkilenmesi düşünülmektedir.

Bu arada NATO'nun ırkçı Güney Afrika ile işbirliğini arttırma plânları büyük bir tehlike oluşturmaktadır. Güney Afrika Cumhuriyeti Dışişleri Bakanı Raelof Botha, geçen yılın sonlarında bu konuda NATO Genel Sekreteri Luns ile görüşmeler yaptı. Bu görüşmeler NATO'nun «sorumluluk çerçevesi» ile ilgili resmi dekeçlerinin çiğnenmesinin yeni bir kanıtını oluşturdu. Çünkü, Güney Atlantik bölgesiyle Afrika bu çerçevenin dışında bulunmaktadır. Böyle olduğu halde, Luns ile Botha tam da, ırkçı rejimin NATO'cu militaristlerin eylemlerine katılma olanakları üzerinde durdular. NATO bloku militaristleri Güney Afrika Cumhuriyeti'nin stratejik durumundan ve doğal kaynaklarından yararlanmaya büyük bir önem vermekte, ırkçı rejimin Güney Atlantik bölgesinin gözetim altında tutulmasına yönelik «Advocaat» iletişim sisteminden yararlanmaya heves ediyorlar. Bölgenizdeki halkların ne kadar büyük bir tehlike içinde olduklarını Pretorya ile Tel Aviv'in ortaklaşa olarak hazırladıkları nükleer silâhın denenmesi göstermiştir. Dünya ilerici kamuoyunun görevi, Güney Afrika Cumhuriyeti ile İsrail'in ölüm saçan potansiyele sahip olmalarını engellemektir. Afrika nükleer bir bölge haline gelmemelidir.

Geçmişte kalan Carter yönetimi gelişmekte olan ülkelerde meydana getirilen yeni askersel tesisler zinciriyle yetinmiyerek, kurtuluşu sırasında 110 bin askersel personelden oluşan ve görevi ABD'den uzak bulunan bölgelerde devrimci hareketleri ezmek olan «erken müdahale birlikleri» meydana getirdi. Federal Almanya'da çıkan «Stern» dergisi bu birliklerin niteliğini şöyle ortaya koydu: «Yeni ordu birkaç gün içinde «boyun eğ-

(4) Aynı gazete, 11 Mart 1981.

dirilmesi gerekli bölgede» egemen olmak ve 60 gün süreyle, ek işeyle ve takviyeye gerek duymadan dayanmakla görevlidir ... »⁽⁵⁾

Yeni-sömürgecilik Asya, Afrika ve Latin Amerika'daki gerici rejimlere silâh sağlamaya gitgide daha büyük bir önem vermektedir. Bu silâhlar karşılığında kendilerinden ya tam itaat göstermeleri, ya da politikalarını Washington'un global plânlarına bağlamaları istenmektedir. Amerika Birleşik Devletleri'nin sattığı toplam değeri 13,5 milyar dolar olan silâhların yüzde 80'i yeni kurtulmuş ulusal devletlere gönderilmektedir. Son iki yıl içinde Federal Almanya'nın sattığı silâhlar iki kat artarak 2 milyar markı buldu. Fransa'nın 1970–1977 döneminde gelişmekte olan ülkelere sattığı silâhlar altı kat, İngiltere'ninkiler ise 3,6 kat fazlalaştı. Doğal olarak silâh satışında «ayrıcılık» rejimi her şeyden önce gerici hükümetlere uygulanmaktadır. Bugünkü ABD yönetimi sözkonusu ülkelere silâh satışını daha da artırmayı plânlamaktadır.

Emperyalizm, uydularının eline «ölüm silâhları» vermekle «üçüncü dünyada» egemenlik ve etki ocakları meydana getirmeyi öngörmektedir. Bundan kısa bir süre öncesine kadar Yakın ve Orta Doğu'da Şah tarafından yönetilen İran'ın oynadığı rolü yükümlenmeleri için şimdi başka devletler aranmaktadır. Emperyalistler gerici güçleri harekete getirmek için Güney-Doğu Asya'da ve Uzak-Doğu'da da çabalar harcamakta, bu alanda Japonya'nın artış halindeki gücüne ve ASEAN üyesi devletlerin ABD'nin jeopolitik plânlarına dayanılmaktadır. Örneğin, Tayland'a yapılan askersel yardım artırılmıştır.⁽⁶⁾

Bu jeopolitik plânlarda Güney Afrika Cumhuriyeti'ne, Tropik ve Güney Afrika'da yeni-sömürgeciliğin başlıca dayanağı olma rolü verilmektedir. İrkçi rejim, başta Angoła olmak üzere komşu ülkelere karşı barbarca saldırılarını sürdürürken, aynı zamanda Güney Afrika'daki devletleri yeni-sömürgecilik çerçevesi içine çekmeye çalışmaktadır. Son zamanlarda Botha hükümeti, bu devletlerle «bir topluluk» meydana getirme plânları yapmaktadır.

Güney Afrika Cumhuriyeti ekonomik ve askersel gücünden yararlanarak sözkonusu devletleri emellerine âlet etmek ve bunun yanısıra ülkemizde Afrika Ulusal Kongresi'yle Güney Afrika Komünist Partisi'nin yönettiği devrimci güçlerin dıştan desteklenmesini engellemek amacını gütmektedir. Pretorya'nın bu niyetlerine cephe boyundaki ülkeler olduğu kadar, Afrika'nın güneyindeki diğer devletler de karşı koymuş ve bunlar

(5) «Stern», 4–10 Ekim, 1979, s. 226.

(6) 1980 yılında Amerika Birleşik Devletleri Tayland'a 50 milyon dolar kredi açtı. Pentagon bu ülkeye çok hızlı tempolarla en yeni silâhları sağlama kararındadır. Tayland'ın Kamboç sınırlarında giriştiği kışkırtıcı çatışmalardan (1980 Haziran) sonra ABD Bangkok'a acele silâh yetiştirilmesi işini örgütledi.

Güney Afrika Cumhuriyeti'nin ekonomik ve ulaşma alanındaki bağlarını kısmak için kendi ekonomik gelişmelerini daha sıkı bir biçimde uyumlaştırmışlardır.

Emperyalizm, eskisinden daha sık olarak gelişme halindeki ülkelerde ücretle tutulmuş kimseler aracılığıyla yıkıcı faaliyetlerde bulunmakta, ileri ve demokratik hükümetlere karşı çeşit çeşit kışkırtmalar ve suikastlar düzenlemektedir. Baştan başa yeni bir biçim taşıyan ve «dengesizleştirme» politikası adı verilen bir baltalama sistemi hazırlanmıştır ve Şili ile Afganistan, Angola ile Mozambik, Etyopya, Jamayka ve Salvador ve Asya, Afrika ve Latin Amerika'daki daha birçok ülkelerdeki denemeler bu politikanın günümüzde ne ölçülere ulaştığını ortaya koymuştur. Emperyalizm müdahale gerekçeleri hazırlayabilmek için, birçok ülkelerde kasıtlı olarak dengeyi bozmaktadır.

Yeni-sömürgecilik politikasının askersel-politik eğilimi ABD ile Çin arasındaki işbirliğinin artmasıyla daha belirli bir biçim almaktadır. Bu iki ülkenin birbirine yaklaşması, bir-iki yıllık bir sorun değildir ve her şeyden önce anti-sovyetizm temeline dayanmaktadır. Böyle olsa da, Washington ile Pekin'in tasarılarının daha geniş olduğu kuşkusuzdur. Son yıllarda buna Afrika'da, Angola ve Etyopya'ya karşı, Güney Asya'da ise sosyalist Vietnam'a karşı düzenlenen açık silâhli saldırılar tanıklık etti. Bunu bağımsız Hindistan'a karşı düzenlenen yıkıcı eylemler ve demokratik Afganistan'a karşı savaş ilân edilmeden girişilen saldırılar da ortaya koymaktadır.

Böylelikle yeni-sömürgeciliğin «sert» tutumu emperyalizmin saldırgan niteliğinden kaynaklanan temele dayanmaktadır. Emperyalist çevrelerin en gerici kısmı ve her şeyden önce Amerika Birleşik Devletleri, ulusal ve sosyal kurtuluş güçlerinin büyük başarıları sonucunda dünyada meydana gelen yeni durumla karşı karşıya kalınca korku duymaya başladılar. 70'li ve 80'li yılların sınırında ünlü «kuvvete dayanma» politikasının yeniden hortlamasının, insanlığı yeniden «soğuk savaş» içine sürükleme denemelerini en güvenilir eski ve yeni bağlaşıkların saldırganlık politikası kapsamına alınmasının başlıca nedenleri bunlardır. Bu politika, Pekin ve Batı Avrupa'daki birçok politik kişiler tarafından onaylanmaktadır.

Ne var ki, bugün uluslararası alanda, kuvvet konumundan hareketle, sadece sosyalist devletler değil, işçi hareketi, demokratik ve ulusal kurtuluş hareketleri tarafından da reddedilmekte, emperyalist ülkelerdeki gerçekçi çevreler arasında da değişik tutumlar alınmasına yol açmaktadır. «Soğuk savaş»a dönme ve yeni-sömürgeciliğin askersel-politik yöntemlerinin genişletilerek uygulanması politikası, Washington tarafından ısrarla güdüldüğü halde, kapitalist dünyada kayıtsız şartsız destek görmemektedir. Gerçekçi çevrelerin Sovyetler Birliği tarafından uluslararası du-

rumun kökten iyileştirilmesiyle ilgili olarak SBKP'nin 26. Kongresi'nde dile getirilen önerilere karşı olumlu tutum takınmaları dikkat çekicidir.

Bu gerçekçiliğe Batı Almanya'daki sosyal-demokrat partinin temsilcileri tarafından takınılan tutumda da tanık oluyoruz. Bu temsilciler, savaş ve barış sorunlarına değinirken ve aynı zamanda gelişme halindeki ülkelerin sorunlarından söz ederken bu konulardaki öz görüşlerini dile getirmektedirler. Onlara göre, emperyalist devletlerle yeni kurtulmuş ülkeler arasında çatışmadan kaçınılması, genç devletlerle «diyalog» kurulması, hattâ bunların bazı isteklerinin kabul edilmesi gereklidir. Nesnel olarak bu politika, daha fazla kapitalist sistemin uzun bir gelecekte köklü çıkarlarının güvence altına alınmasına, bu çıkarların kökleşmesine yöneliktir. Bu politikadan yana olanlar ulusal kurtuluş hareketinin güçlenmesi, bilimsel sosyalizm idelerinin etkilerinin artması karşısında korku duymakta, aralarından birçokları, benimsemiş oldukları anti-komünist görüşleri ve peşin yargıları sürdürmektedirler. Bu nedenle de, bu çevrelerin temsilcileri emperyalist ülkelerdeki sağcı politikacıların yürüttükleri serüvenci zor kullanma politikasına ardıcıl olarak karşı koyamamaktadırlar.

Yeni-sömürgeciliğin başlıca amaçlarından biri ulusal ve sosyal kurtuluş güçlerinin anti-emperyalist birliğinde bölünmeler sağlamaktır. Bunun için de ulusal kurtuluş hareketini, başında Sovyetler Birliği'nin yer aldığı sosyalist topluluk ve dünya komünist ve işçi hareketinin oluşturduğu doğal bağlaşıklarından koparmaya çalışmaktadırlar. Bu konuda en saldırgan yeni-sömürgeciler, başka sorunlarda daha gerçekçi olan emperyalist çevrelerine yaklaşmakta ve hatta hangi politikanın daha etkili olduğunu kanıtlamak için ideolojik-politik temelde tartışmaya girişmektedirler.

Birkaç yıldan beri kapitalist ülkelerden Asya, Afrika ve Latin Amerika'ya, eşi görülmemiş ölçülerde anti-komünist, anti-sosyalist ve anti-sovyet propaganda materyalleri gönderiliyor. Emperyalizmin ideolojik alanda saldırıya geçmesinin başlıca nedeni 70'li yıllarda tanık olduğumuz büyük devrimci değişikliklerdir. «Sovyet yayılması» ve «Doğudan gelen tehlike» masallarının yeniden gün yüzüne çıkarılması bundan ileri gelmektedir.

Emperyalist çevreler bu azgınca anti-sovyetizm kampanyasından silâhlanma yarışını bir kez daha kızıştırmak için yararlanmışlardır. Bilindiği gibi NATO tüm silâhların artırılmasıyla ilgili uzun süreli bir program hazırlamış ve daha sonra Batı Avrupa topraklarına orta menzilli Amerikan roketleri yerleştirilmesini kararlaştırmıştır.

Barış için son derece tehlikeli olan bu eylemlerin yanısıra Asya, Afrika ve Latin Amerika'nın birçok bölgelerinde gerginlik artırılmıştır. Örneğin 1979 yılının yaz aylarında bağlantısız ülkelerin Havana toplantısından önce ABD sosyalist Küba ile Sovyetler Birliği'ne karşı bir karalama kampanyası örgütledi. O sırada Washington'un, bağlantısız ülkeler arasın-

daki birliği bozmak, onları anti-emperyalist konumlardan saptırmak, bu hareketle sosyalist topluluk arasına bir duvar çekmek için büyük bir politik ve ideolojik manevra çevirdiği apaçıktı. Sosyalist Küba'nın önderi Fidel Castro'nun belirttiğine göre Amerika Birleşik Devletleri konferanstan önce 40 kadar ülke ile temasa geçerek bunlara çeşitli yollardan baskı yapmıştır.

Emperyalist cephe, devrimci Afganistan'da ve halkçı Kamboç'da ve Pekin'in saldırısının püskürtülmesinden sonra Vietnam'da dengeyi bozmak için yeni bir anti-komünizm, anti-sovyetizm kampanyasına başvurdu. Emperyalizm Angola veya Mozambik'te, Etyopya veya Benin'de, Suriye veya Demokratik Yemen'de, Nikaragua veya Grenada'da uğradığı başarısızlıkları dünyadaki genel durum açısından ele almaktadır. Son on yıldan beri ise, olaylar onun yararına gelişmediği için tedirgin olmakta, savaşçı tavırlar takınmakta, uluslararası ilişkilerde zora başvurma eğilimini daha açık olarak ortaya koymaktadır. Yeni Reagan yönetimi de, Salvador olayları ve Nikaragua devrimi dolayısıyla bu tehlikeli sınıra gelip dayanmıştır.

Emperyalizmin saldırgan politikasının yarattığı tehlikeler karşısında yeryüzünde ilericilik ve demokrasi için savaşan herkesin birlikten yana olması son derece büyük önem taşımaktadır. Günümüzde sosyalist, kapitalist ve gelişme halindeki ülkeler halklarının ortak ödevleri büyük ölçüler almıştır. Barışın savunulması, hegemonya ve yayılma hareketlerine karşı konması, tekellerin ve yeni-sömürgeciliğin egemenliğine direniş bir-birine sımsıkı bağlı savaşımalar oluşturmaktadır. Bütün bu sorunların gerek ayrı ayrı, gerekse toptan çözüme bağlanması anti-emperyalist cephenin her bölümünde uyumlu eylemler gerektirmektedir.

Güney Afrika Cumhuriyeti'ndeki yığınların Afrika Ulusal Kongresi ile Güney Afrika Komünist Partisi'nin yönetimi altındaki devrimci hareketi yeryüzünde ırkçılığa ve faşizme karşı olan bütün güçlerin çok yanlı desteğine, politik, tinsel, diplomatik dayanışmasına, maddesel yardımına her zamandan fazla gereksinim duymaktadır. Güney Afrika'daki ırkçı rejimi, uluslararası yaşamın bütün alanlarında yalıtılma yolundaki savaşımın yeni bir düzeye ulaşması gereklidir.

Bugün emperyalizmle çatışmalarda elde edilen başarılar, reel sosyalizmin artan gücünün, sosyalist topluluğun ardıcıl barışçı politikasının, uluslararası komünist ve işçi hareketinin birlik halinde yürüttükleri eylemlerin, kurtuluşa kavuşmuş olan devletlerin anti-emperyalist tutumlarının sonucudur. Bütün bu güçlerin geniş ölçüde işbirliği yapmaları ve ortak eylemlerde bulunmaları, devrimci kurtuluş savaşımının büyük başarılarının önümüzdeki on yılda daha da sağlanacağına güvenesidir.

Arjantin'de politik seçenek

Athos Fava

Arjantin Komünist Partisi Genel Sekreteri

Arjantin'de beş yıldır egemen olan askersel hükümeti, birbiriyle anlaşamayan, sık sık çatışan gruplar oluşturmaktadır. Her ne kadar Pinoçetçi adı verilen faşist akımın temsilcileri önemli yerleri ele geçirmiş olsalar da, hükümette tam bir dikta kuramıyorlar.

1980 yılı Eylül ayında cunta içinde önemli çatışmalar olduktan sonra, cumhurbaşkanlığına, atama yoluyla general Roberto Eduardo Viola getirildi. (!) Böylelikle halkın iradesini dile getirme hakkı bir kez daha çiğnendi.

Bu arada ülkedeki durumda önemli değişiklikler oldu. Derinleşmekte olan toplumsal-ekonomik ve politik bunalım koşulları içinde toplumsal yaşamda yenilikler meydana geldi. Bu yeni aşamanın başlıca eğilimlerini, hükümette şu veya bu kişinin, ya da grupların etkisinden fazla, başta işçi sınıfı olmak üzere Arjantin halkının demokratik ve yurtsever güçlerinin öncü rol oynama, öz güçlerini birleştirme, seferber etme ve uyumlaştırma nitelikleri saptamaktadır.

Ülke için çetin olan son yılların olayları, Arjantin Komünist Partisi'nin 1976 yılının Mart ayında kabul ettiği (?) aktif birlik doğrultusunun doğruluğunu gösterdi. Bu doğrultunun temel öğeleri, ülkedeki demokratik ve anti-emperyalist çevreler tarafından desteklendi. Yiğınlar arasında birliğin sağlanmasına ve güçlerin toparlanmasına yönelik olan bu doğrultunun uygulanması, silahların başlıca düşman olan Pinochet türü faşizme karşı yöneltilmesine, erki ele geçiren ordu mensupları sıralarında ayırma-laşmanın artmasına yardım etme olanağını sağladı. Bilindiği gibi, hükümette yer alanların arasında sadece Pinochetçiler, emperyalist tekellerin ve büyük toprak sahipleriyle finans oligarşisinin ajanları bulunuyor, aynı zamanda liberal-tutucu ve halkçı-milliyetçi akımların, askerlik mesleğinin ve aynı zamanda büyümekte olan ulusal endüstri potansiyelinin temsilcileri sayabileceğimiz ılımlı kimseler de yer almaktadır.

Komünistlerin saptadıkları taktik doğrultu, partinin demokratik, anti-emperyalist nitelikli, büyük toprak sahiplerine karşı sosyalist perspektifli devrimci değişimlere yönelik stratejisine aykırı değildir. Tam tersine, bu

(!) R. E. Viola, bu yılın Mart ayı sonunda general Videla'yı cumhurbaşkanlığından uzaklaştırarak yerini aldı.

(?) Burada, komünistlerin 24 Mart 1976 darbesinden hemen sonra takındıkları tutum söz konusudur.

doğrultu, ülkede egemen çevrelerin sağa doğru yaptıkları keskin dönüş dolayısıyla meydana gelen gerçek durum (ki bunun başlangıcı 1975 yılının ortalarına rastlar) ve yeni güçler dengesi nedeniyle sözkonusu stratejinin bölünmez bir parçası olmuştur.

1976'daki hükümet darbesine yol açan büyük sarsıntılar dönemindeki politik çalışmalarla ilgili koşulları anlayabilmemiz için, o zamanlardaki demokratik ve anti-emperyalist güçleri ve özellikle işçi hareketini gereği gibi değerlendirmemiz, yığınlara egemen olan düş kırıklığını, birlik sağlama olanaklarını, halkın savaşıma hazırlık derecesini gözönünde bulundurmamız gerekir.

1973-1975 dönemindeki demokratikleşme sürecinin (2) başarısızlığı, halkın moralini bozacak ve örgütlülüğünü sarsacak korkunç bir yenilgiye yol açabilirdi. Böyle bir şeye meydan verilmemesi gerekliydi. Arjantin Komünist Partisi'nin 1975 yılı Kasım ayında yapılan VII. Konferansında söz alan Geronimo Arnedo Alvares (3) Peroncuların (4) 1973 yılında ilan ettikleri reformlar programından vazgeçmenin nelere yol açabileceğini açıkça ortaya koymuştu. Alvares, emperyalizm ve oligarşinin hizmetindeki politikanın ve CIA'nın faaliyetlerinin tehlikeli sonuçları üzerinde uyarılarda bulunuyor, hükümetin ekonomik baltalamalar ve politik terör karşısındaki umursamazlığını ortaya koyuyordu. Peroncu hükümete faşist elemanların sızması ve işçi hareketiyle halk eylemlerini ezmek için, terörizmle savaşım altında, açıktan açığa darbe ve askersel operasyonlar hazırlıkları yapılması ciddi bir tehlike oluşturmuştu. Buna, «Arjantin Anti-Komünist Birliği»nin caniyane eylemleri ve goşist serüvencilerin kışkırtıcı eylemleri de eklendi. Pinochetçilerin saldırılarını önlemek için tüm legal ve elverişli araçların kullanılması, yığınların «tabandan» harekete geçme olanaklarının araştırılması, gerçek demokratik gelişme koşullarının yaratılması gerekiyor.

Partinin elindeki güçleri başlıca yönesürme alanındaki deneyini ve Leninizm'e bağlılığı bizi volontarizmden ve öznelcilikten korudu. Unutmayalım ki, Lenin, birçok kez: «politika bilim ve sanattır» (5) diye vurgulamıştır. Bilim denince iç mantığını, kişilerin ve partilerin çıkarlarına bağımlı olmayan bir nesnellikte kavramak, sanat denince, güçler arasındaki dengenin ve somut anın istemlerinin en büyük titizlikle saptamak gerekiyor.

Biz, işçi sınıfına ve tüm Arjantinlilere (özellikle Peronculuğa bağlı

(2) Burada, Juan Domingo Peron tarafından yönetilen Arjantin Adayat partisinin erkete bulunduğu dönemde ülkede yapılan demokratik nitelikli değişiklikler sözkonusudur.

(3) G. A. Alvarez-Arjantin Komünist Partisi'nin 1938'den, ölüm yılı olan 1980'e kadar Genel Sekreterliğini yapmıştır.

(4) J. D. Peron'un yandaşları.

(5) V. İ. Lenin, Tüm Yapıtlar, c. 41, s. 65.

gruplara) ülkedeki kronik sosyal-politik kararsızlığın ve demokratik hareketin yinelenen başarısızlıklarının nedenini anlamaları için yardımda bulunmayı bir ödev saydık ve sayıyoruz. Bu dev, yaşam deneyimlerine bas vurularak, ideolojik çalışmaları arttırarak yerine getirilebilir. Böylelikle yığınlar, burjuva milliyetçilerinin değişim sürecini çıkmaz-sokağa sürüklediklerini, halkın utkuya ancak proletaryanın yönetimi altında ulaşabileceğini daha kolay anlayabilirler.

Son beş yıl içinde ülkede demokratik harekete ve özellikle işçilere ve gençlere karşı yönelik ağır darbeler, baskılar ve kovuşturmalar birbirini izledi. Fakat, gericilik onları kendi çıkarları için kullanamadıktan başka, eylemlerini felce uğratmayı bile başaramadı. Başvurulan bütün yasaklama ve sınırlama önlemlerine karşı, demokratik parti ve örgütler, bir gün olsun savaşımına ara vermediler. 80'li yılların başlarında ise, eylemleri daha da canlandı.

Gericilik yığınlar arasında destek bulamadı, kendi partisini kuramadı ve hatta derlenip toparlanmaya elverişli bir hava bile bulamadı. Pinochetçiler, birbiriyle çatışmakta olan grupçuklardan oluşan hükümette iradelerini dayatamadılar. Amaçları birbirine uymayan bu grupçuklardan her biri, kendi yönetim biçim ve yöntemlerini dayatmaya çalışmaktadır.

Hükümet içindeki bu çelişkiler dış politikada da kendini göstermektedir. Örneğin, emperyalizmin ve ona sıkı sıkıya bağlı bulunan yerli gericilerin bütün baskılarına karşı Arjantin, Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkelerle ilişkilerini güçlendirmeyi sürdüyor. Nitekim, Arjantin hükümeti ABD'nin Sovyetler Birliği'ne uyguladığı «tahıl» boykotuna yanaşmadı ve SSCB'ne yiyecek maddeleri gönderilmesi için beş yıl süreli yeni bir sözleşme imzaladı. Yapılan bütün baskı ve şantajlara karşı koyan Arjantin, bağılantısızlar hareketinin üyesi olarak kalmaktadır. En serüvenci, şovenist elemanlar, şili ile kardeşi kardeşe kırdıracak bir savaş çıkarmayı başaramadılar. Bu arada, emperyalistlerin bir gerginlik ocağı haline getirmek istedikleri stratejik bir bölgede saldırgan Güney Atlantik blokunun tezgahlanmasıyla ilgili planlar başarısızlığa uğradı. Böyle olsa da, her iki sorunun da tehlikeli olmaktan çıktığı söylenemez.

Şimdi Washington'daki harpçi çevreler, Arjantin'deki sağcı güçler aracılığıyla baskılarını gitgide arttırmakta ve ülkenin gerici, uluslararası alanda ise saldırgan bir yol tutmasını, sosyalist toplulukla ve bağılantısızlar hareketiyle ilişkilerini koparmasını dayatmaya çalışmaktadırlar. Bu çevreler, Arjantin'in Latin Amerika'daki kardeş halkların kurtuluş savaşımını ezmeye katılmasını, bu savaşımın en yüksek düzeylere vardığı ülkelere (önceleri Nikaragua ve Bolivya'da, Şimdi ise, Salvador'da) gericiliği desteklemesini istemekte, ülkemize sığınmış olan politik göçmenlere karşı kovuşturmalar uygulanması için etkide bulunmaktadır.

Şimdi, işçi sınıfının ve tüm Arjantin halkının önünde iki büyük engel

durmaktadır: Demokratik hakların yokluğu ve ekonomi alanında halka karşı, uluslararası tutum. Bu etmenlerden her ikisi de toplumsal yaşamın tüm alanlarını, yani ekonomiyi, politikayı, öğretimi kapsayan bunalımı derinleştiren şimdiki rejimin karakteristik çizgileridir. Şu da var ki, konjonktür nitelikli bunalım, iç sosyal-ekonomik yapısal bunalımla ve kapitalizmin genel bunalımıyla kaynaşmaktadır. Bu durumda Arjantin halkının soyulmakta olan kısmının hoşnutsuzluğu gitgide göze çarpar bir ölçü almaktadır. Bu insanlar, sıkıyönetimin kaldırılmasını, siyasi tutukluların serbest bırakılmasını, iz bırakmadan kaybolan yüzbinlerce insanın durumunun aydınlatılmasını, sendikaların eyleminin demokratik temeller üzerinde normalleşmesini, partileri yasaklama kararının kaldırılmasını, ülkenin anayasal düzene dönmelerini ve ekonomik doğrultunun kökten değişmesini istemektedirler.

Şimdi gündemde, yığınsal protesto eylemlerinde örgütlülük ve uyum düzeyinin yükseltilmesi, tüm demokratik, yurtsever ve ilerici güçlerin istemlerinin belirlenmesi sorunu yer almaktadır. Bütün bunlar, işçi sınıfının baş rolü oynayacağı geniş bir harekette birleşmelidir. Hiç kuşku yok ki, bu amaca varmada pasif davranmak tamamiyle yersizdir. Bugün, tıpkı dün olduğu gibi, bizler, Pinochetçilerin provokasyonlarına bütün araçlarla karşı koymak, gericiğe karşı cesaretle savaşım yürütmek, demokratların birleşmelerinin gereksinimini açıklamak, zararlı görüşlerin içyüzünü ortaya koymak, işçi sınıfının ve komünistler partisinin rolünün artması için çabalar harcamak zorundayız.

Yığınlara dayanırsak herşeye ulaşabiliriz; onların yardımı olmaksızın güvenilir ve uzun süreli herhangi bir sonuç elde edilemez. Bu görüşün doğruluğunu bütün tarihsel deneyimler ortaya koymaktadır. Şunu yinelemekten hiçbir zaman vazgeçmiyeceğiz: «Yığınlara karşı girişilen her hareket, karşı-devrim bataklığında sonuçlanır.» Bu nedenledir ki, işçi ve halk hareketine karşı girişilen bütün saldırılara karşı komünistler yığınların politik yaşama en aktif biçimde katılmalarından, birlik kurmalarından ve örgütlenmelerinden yanadırlar.

Geçen beş yıl içinde binlerce parti üyesi hâpsilere atıldı, aralarından 30'u öldürüldü, 105'i de, iz bırakmadan kaybolanlar listesinde yer aldı. Fakat biz, birlik sağlamak, örgütsel yapımızı ulusal ölçüde baştan aşağı korumak ve sağlamlaştırmak partinin ve Komünist Gençlik Federasyonu'nun nicel ve ideolojik-politik büyümesini sağlayarak savaşımı sürdürdük ve sürdürüyoruz.

Bütün bu yıllar boyunca yığınların (basın tarafından ve özellikle demokratik basın tarafından aydınlatılan savaşımı bir yükseliş çizgisi izlemiş, ekonomik ve politik istemlerin kapsamı genişlemiş, protesto hareketlerinin biçimleri çeşitlenmiştir. Burada «kısmi» grevler, «üstünkörü» iş görme, iş saati dışında çalışmaya yanaşmama, köylerde grev yapma, imza

toplama kampanyaları, gazetelerde eleştiri yazıları yayınlama, kışlalara, askersel ve sivil kurumlara heyetler gönderme ve elbette büyük grevler, sokak gösterileri, kurumların işgali gibi hareketler sözkonusudur. Bu gibi hareketler, bütün ülkede destek görmektedir.

Bugünkü aşamanın en belirgin çizgisi, proletaryanın en çok yoğunlaştığı bölgelerin savaşımın merkezi haline gelmesidir. Bu savaşımları, temel sendikalar birlikler, yani metal işçileri, demiryolu işçileri, makine yapımı ve tekstil işçileri, liman ve ulaşım işçileri, tarım ve petrol işçileri, enerji işçileri ve devlet memurları sendikaları yürütmektedir.

Kırsal bölgelerde rejimin ekonomik politikasına karşı direniş hareketi güçlenmektedir. Bu harekete Arjantin Tarım Federasyonu, çeşitli kooperatif birlikleri gibi büyük örgütler katılmakta, tarım işçileri greve gitmekte, köylüler yığınsal toplantılar düzenlemektedirler. Her yerde savaşım alanının genişletilmesine yatkın eğilimler görülmekte, bu, çoğu kez, vergilerin ödenmemesi, yolların kapatılması vb. eylemler biçimini almaktadır.

Uluslararası Para Fonu ile Dünya Bankası'nın etkisiyle askersel cunta tarafından yürütülen ekonomik politika büyük toprak sahiplerinin değişmez sistemi olarak kalmakta, bu ise, köyde sınıfsal kutuplaşmayı güçlendirmektedir. Bu politikanın en büyük zararını tarım işçileriyle fakir ve orta halli köylüler çekmektedir. Bundan kazançlı çıkanlar, ancak yerli mali çevrelere ve emperyalist tekellere sıkı sıkıya bağlı olan bir avuç büyük toprak sahibi ile büyük burjuvazidir. Cuntanın tuttuğu yol, küçük ve orta halli üreticilerin varlığı için büyük bir tehlike oluşturmaktadır.

1973 yılında Peroncu hükümette yer alan ulusal burjuvazinin reformcu grubunun temsilcileri şimdi, büyük kapitalistler ve büyük toprak sahipleri tarafından erkten uzaklaştırılmış durumdadır. Gerek bu gruplar, gerekse Arjantin burjuvazisinin ve orta katmanlarının büyük bir kısmı oligarşinin ve emperyalizmin 1973–1975 döneminde yarattıkları kaosun sonucu olan sarsıntının içinden uzun süre çıkamamışlardır. Şimdi bu çevreler de ekonomik politikada değişimler yapılmasını ve demokrasiye dönüşünü istemektedirler.

Arjantin'deki yığınsal hareketlerin özelliğini Peronizmin milliyetçi-burjuva ideolojisi oluşturmaktadır ve bu, 35 yıldır işçi sınıfının ve ülke emekçilerinin büyük bir kısmını etkilemektedir. Böyle olsa da, son yıllarda, politik aydınlanma alanında karmaşık bir süreç göze çarpmaktadır. Yaşamın deneyimlerinden dersler çıkaran, Peroncu yığınlara Arjantin Komünist Partisi'nin ideolojisi ve propagandası etkide bulunmaktadır. Bunun sonucunda Arjantin emekçilerinin önemli bir kısmını oluşturan Peroncular gitgide daha geniş ölçüde solcu konumlarda yer almaktadırlar. Şimdi onlar, komünistlerle işbirliği yaparak ortak çıkarlar uğrundaki savaşımlara katılmaktadırlar. Sıradan Peronistler ve onların bazı yöneticileri ikircimli bir biçimde olsa da, proletarya ideolojisine yaklaşmakla, en önemli

şeyin değişimler uğrunda enerjik bir savaşım yürütmek olduğunu, devrimci sürece engel olmanın gericiliğe hizmet anlamına geldiğini kavramaktadırlar.

Birlik, çağımızın yasal bir gereksinimi olduğu için, oligarşiye ve emperyalizme karşı koyacak geniş bir halk cephesi kurulmadan ülkemizde demokratik hareket diye bir şey düşünülemez. Birliğin, Arjantin proletaryasının yürütmekte olduğu sınıfsal savaşımın bir parçası olduğu da apaçaktır.

Ülkemizdeki güçlü sendikal hareket (bu hareket Arjantin'de geçen yılın sonlarında doğmuş ve güçlenmiştir) politik yaşama çok büyük etkide bulunmakta ve bu etki, gerici çevrelerde tedirginlik uyandırmaktadır. Bundan dolayı sınıf düşmanı, hareketi bölmeye, yansızlaştırmaya, parçalamaya ve daha sonra ezmeye niyetlenmektedir. Düşman, sendikaların sınıfsal özünü yok etmek, onları halkı birleştirme yeteneğinden yoksun bırakmak amacını gütmektedir. Bu nedenle sağcılar, birçok tehlikeli eylemlere başvurdular (onların ısrarıyla işkolu federasyonları ve ulusal çapta sendikal merkezler kurulmasını yasaklayan bir buyruğu yayımlandı). Fakat, proletaryanın sendikal birlik uğrunda savaşımı yavaşlamadı. Biz, en yakın gelecekteki ödevimizin, yığınların eylemlerinin ve en önemli gereksinimlerin karşılanması olanaklarını genişletmek, bugünkü sorunlara ulusal-demokratik bir anlayış çerçevesi içinde politik çözüm sağlamak olduğu kanısındayız. İlerici demokratik değişimlerden yana olan bütün politik ve toplumsal hareketlerin ortak istemleri, ulusun birleşmesinin başatıdır.

Ne yazık ki, yığınların birleşmesi, sefeber edilmesi ve hareketlerinin uyumlaştırılması süreci gerekli hızla gelişmiyor. Hem de bu duruma, ülkede ötekilerine bağlı olmadan, tek başına savaşım yürüten hiç bir politik gücün, ulusun karşı karşıya bulunduğu sorunları çözemeyeceğinin gitgide daha açık bir biçimde görüldüğü koşullar içinde tanık oluyoruz. Oysa, büyük çapta ilerici değişiklikler perspektifleri genişlemektedir, çünkü demokratların konumları birbirine gitgide daha fazla uymakta, dolayısıyla, birliğin örgütsel temellerinin kurulması olanakları ortaya çıkmaktadır. Bugünkü durum, daha geniş çaplı, daha etkili ve kesin eylemler gerektirmektedir. Ne var ki, buna demokratik akımlarda bazan düşmanlık derecesine varan bölünmeler engel olmaktadır.

Ama geçen beş yılın güçlüklerinden sonra yine de, güçlerin yeniden gruplaşması ve politik, toplumsal ve kültürel alanların tümünde ulaşılan deneyimler birikiminin ilk sonuçları ortaya çıkmaya başlamıştır. Elbette ki bu süreç, şimdilik sona ermekten uzaktır. Daha bazı demokratik grupların yeterli ölçüde hazır olmalarının, burjuva ve küçük burjuva çevrelerinin sorunları yığınlar katılmadan da çözüm yolu bulunabileceği umutlarına bağlı olan birçok engellerin yenilmesi gerekecektir. Önümüz-

de anti-komünist peşin yargılara, sınıfsal işbirliğiyle ilgili burjuva milliyetçiliği anlayışı etkilerine, işçi sınıfı içindeki sınıfsal barış hareketine karşı savaşım yürütmemiz gereklidir.

Politik yaşamın canlanmasının somut sonuçları nelerdir? Burada, Arjantin'deki başlıca politik güçlerin (Peroncular, radikaller, komünistler, uzlaşmazcılar, desarolistler (?), halkçılar ve hiristiyan-demokratlar) temsilcileri arasında yapılan birçok görüşmeleri anımsatmak gerekiyor. Bu görüşmelerde, ayrı ayrı veya ortak olmak üzere birçok önemli bildirimler kaleme alındı, geniş ölçüde görüş değişiminde bulunuldu, transnasyonal korporasyonların etkilerine karşı alınacak önlemler saptandı ve devletin hukuksal temellerinin yenilenmesiyle ilgili olarak atılması gereken somut adımlar üzerinde duruldu. Bu görüşmelere geniş faaliyet alanları kapsayan akımların temsilcileri olan kadın ve gençlik örgütleri de katıldı.

Demokrasi ve birliğin güçlendirilmesiyle ilgili savaşım, 1980 yılının sonlarında iki önemli olayla sonuçlandı. Bunlardan birincisi politik alandı: Ülke egemenliğinin, demokrasinin ve ulusal zenginliklerinin savunulmasını yükümlenen bir forum düzenlendi ve buna politik, dinsel ve toplumsal örgütlerin temsilcileri katıldı. İkincisi ise sendikal hareketle ilgiliydi ve başta işçi sınıfının ilerici kanadının çabalarıyla, kısmen canlanan İşçi Sendikaları Konfederasyonu (ISK) olmak üzere, çeşitli sendikal birlikler temsilcilerinin bir araya gelmesiydi. Bu toplantıya katılanlar ülkedeki tüm ulusal güçlere «savaşım yeteneklerini artırmak için düğüm noktası sayılan sorunlarda anlaşmaya varmalarını» öneriyor ve «ulusa, Arjantinlilerin emellerine yanıt verecek öneriler» sunmalarını istiyorlardı. Her iki olay da Peroncular, radikaller, desarolistler, komünistler vb. gibi politik örgütler tarafından olduğu kadar ISK üyesi örgütler tarafından da yüksek ölçüde değerlendirildi.

Arjantilli demokratlar Nikaragua, Bolivya ve Salvador halklarının savaşımının yanında kesinlikle yer aldılar ve zaman geçirmeden, ve daha da önemlisi, Paraguay Komünist Partisi Birinci Sekreteri Antonia Majdana ile PKP MK üyelerinden işçi lideri (Emilo Roa'nın Buenos-Ayres'ten kaçırılmaları gibi tüm ülkede nefret uyandıran yüzkızcırtıcı eylemi beraberce protesto ettiler.

Halk yığınlarının örgütlenmesi düzeyinin çok yüksek olduğu Arjantin'de, geleneksel olarak, hukukçular, doktorlar, mühendisler, mimarlar, ressamlar, yazarlar örgütleri, kültür ve spor dernekleri, komşular topluluğu örgütleri vb. önemli bir rol oynamaktadırlar. Nitekim kültür ve sanat adamlarının oluşturduğu birliklerden beşi sansürün kaldırılmasıyla ilgili güçlü bir kampanya açtılar. Bu arada, iki yüzden fazla öğrenci komite ve derneğini kapsayan Arjantin üniversiteliler Federasyonu örgütsel bakım-

(?) Reformist-burjuva yöntemleriyle ekonomik gelişmenin hızlandırılmasından yana olanlar.

dan yeniden düzenlendi. Transnasyonal Korporasyonların ekonomik planlarına karşı yürütülen savaşım sürecinde Üstenciler Ulusal Kongresi kuruldu. Kuruluş toplantısına örgüte ülkenin 22 eyaleti ile Ateş Ülkesi⁽⁸⁾ ve federal başkentten köy ekonomisi, endüstri ve ticaret alanlarında çalışma yapan 450 üstencilik işleri örgütü katıldı. Kilisenin, Şili ile Arjantin arasında çıkan sınır anlaşmazlığındaki tutumu, sorunun diplomatik yoldan çözüme bağlanması için binlerce kişinin katıldığı miting ve yürüyüşler düzenlenmesine yardımda bulundu, Arjantin'deki barış örgütünün, sınırın iki tarafındaki pasifist ve demokratik hareketlerin girişimlerini kolaylaştırdı. Otuz yılı aşkın bir zamandır faaliyet yürüten Arjantin İnsan Hakları Birliği Ekumenik örgüt⁽⁹⁾ ve 1976 darbesinden önce kurulan İnsan Hakları Sürekli Asamblesi gibi örgütler eylemlerini artırdılar. Bütün bu örgütlerin çalışmalarına toplumun geniş çevreleri, sendika, kültür ve kilise temsilcileri katılmaktadır.

Yığınsal demokratik hareketin diğer birçok Latin Amerika ülkelerinde olduğu gibi, bizde de, gerçek egemenliği elinde bulunduran ve ülkenin sosyal-ekonomik sorunların çözülmesine katılan güce, yani orduya etkiye bulunmaması düşünülemez. Bizim bu konudaki görüşümüz, ordunun «yan-sız» olduğu anlayışını reddetme ve ordu mensupları arasında çeşitli akımları gözönünde bulundurma temeline dayanmaktadır.⁽¹⁰⁾

Düşünmeye alışmış er ve subayları halkın demokrasi uğrundaki savaşımına, ulusal egemenliğin savunulmasına çekmemiz büyük bir önem taşımaktadır. Bunun yanısıra biz, birbirleriyle çelişen birçok etmeni gözönünde bulunduruyoruz. Burada sözkonusu olan, orduya, emperyalizminin bir dayanağı haline gelebilmesi için, aşılınmış olan gerici görüşler, demokratik çevrelerdeki yanlışlıklar ve aldanmalar, aşırı solcuların ve halkla silahlı güçler arasındaki yabancılaşmayı korumak ve pekiştirmek amacını güden gericilerin eylemlerini kolaylaştıran bayağı anti-emperyalizmin kışkırtmalarıdır.

Arjantin'in en sancılı ve karmaşık sorunlarından biri (ki birbirini izleyen darbelerden ilkenin yapıldığı 1930 yılından bu yana sürmektedir) politik istikrarın ve demokratik yönetimin sağlanmasıdır. Buna ulaşmak için, her zaman emekçilerin hep birlikte yürüttükleri eylemlere dayanmak koşuluyla, çeşitli savaşım biçimlerinden yararlanılabilir.

Şimdi Arjantin'lilerin tümü oybirliğiyle şu kaniya varmışlardır: Silahlı güçlerin 1976'dan bu yana baş rolü oynadıkları politik süreç sona ermiştir ve bundan çıkışının yollarını aramak gereklidir. Ordunun gerici çevrele-

(8) Ateş Ülkesi, federal yapıya bağlı başına buyruk bir bölgedir.

(9) Kiliseler örgütü.

(10) Bu karmaşık konunun incelenmesi, yazımızın olanak ve amaçları çerçevesi dışında kalmakta, ayrı bir yazıda ele alınmayı gerektirmektedir.

rinde ve askersel hükümette statükonun korunmasından yana olanlar az değildir. Rizikoyu göze almayan bu gibi kimseler, her türlü değişmeye karşıdır ve sağcı sivil politikacıların o onayıyla yabancı tekellerin ve büyük toprak sahipleriyle büyük burjuvazinin çıkarlarına yanıt verecek seçkinlerden oluşmuş otokratik bir rejim kurmayı tasarlamaktadırlar. Bunun yanı sıra hükümette, orduda ve onların dışında durumun çıkmaza girdiğini kabul edenler bulunuyor. Bu gibi kimseler değişiklikler zamanının geldiğini anlıyorlar, fakat bu işi kendi anlayışları göre yapmak yani yığınlar arasında birlik sağlamadan, saflarını yeniden düzenlemeden ve tüm devrimci potansiyellerini gerçekleştirilmeden yapmak istiyorlar.

Pinochetçiler de halk hareketini, yeniden toplanmadan ve geniş ölçüler almadan ezmek istiyorlar. Bu yönde eylemlerini sürdürmekte ve caniyane planlarını, hükümet darbesi dahil gerçekleştirme denemeleri yapmaktadırlar. Gericiliğin niyeti, bunalımdan kurtulmanın politik yolunu tıkamak, ya da son derece darlaştırmaktır. Bu amaçla, aşırı sağcılar, komünistlere, Marksizmden ve demokrasiden yana olanların tümüne karşı kuduzca bir kampanya açmıştır.

Arjantin'in politik çıkmazdan kurtulmasını engelleyen başlıca nedenler, ülkedeki sosyal-ekonomik yapının bunalımından kaynaklanmaktadır. Bu görüşten yola çıkan partimiz, ülkenin geçmişin zincirlerinden, ilerici bir yol tutmasını engelleyen her şeyden, gerek darbe yoluyla kurulan askersel ve askersel-sivil rejimlerin gerekse anayasal açıdan kusurlu «doğmuş» rejimlerin kısır döngüsünden kurtulmasını sağlayacak bir seçenek ortaya atmıştır. Böyle bir seçenek, sadece bir politik partinin, toplumsal gücün, veya kendisini ne kadar güçlü sayarsa sayısın, yalnız ordunun gerçekleştireceği bir şey değildir. Bu, ekonomi, toplumsal yaşam ve politika alanlarında açık oyla onaylanabilecek bir asgari program temelinde, ancak anayasal normlara uygun olarak hazırlanan ve karşılıklı yükümlülükleri içeren *bir ulusal demokratik anlaşma* temelinde gerçekleşebilir.

Bu temele dayanıldığı takdirde geniş halk yığınları ve demokratik hareket tarafından desteklenecek bir askersel-sivil hükümet kurulabilir. Böyle bir hükümet, politik sorunların çözülmesine sadakatle bağlı olmalı, erkete kalacağı süreyi belirlemeli, seçimlerin zamanını ve usulünü saptamalı, erkin teslimi ile ilgili usul ve koşulları kararlaştırmalıdır.

Ancak böyle açık bir programa, demokratik ve yurtsever ilkelere dayanılırsa, bir askersel-sivil uzlaşmaya varmak ve darbelere son vermek olanakları sağlanabilir.

70'li yıllarda emperyalizm Latin Amerika'daki saldırısını artırmış olsa da, Küba devrimiyle yakılan meşaleyi söndürmeye gücü yetmemiştir. Bu meşale, Latin Amerika'da güçlerini toparlamakta olan kurtuluş savaşlarını, anti-emperyalist ve demokratik hareketleri esinlemeye devam edi-

yor. Ülkelerimiz 80'li yıllar Nikaragua'daki halk utkusıyla, Sandinistlerin, yığınların savaşıma katması ve en geniş uluslararası dayanışmanın sağlanması sonucunda elde ettikleri utkuyla girdi. Bugün ise kahraman Salvador halkıyla dayanışma alanında güçlü bir kampanya yürütülmektedir.

Partimiz ve Arjantin'deki diğer bütün emekçi örgütleri, bütün demokratik ve anti-emperyalist güçler 80'li yıllara, önlerinde yeni perspektiflerin açıldığı koşullar içinde girdiler. Gelişmekte olan halk hareketinin özünü, Latin Amerika'nın güneyinde demokrasi uğrunda yürütülen savaşımla, yeni yeni gerginlik ve savaş ocaklarının alevlendirilmesine karşı yürütülen savaşım arasındaki karşılıklı bağların anlaşılması bulunması oluşturmaktadır.

Emperyalizm, barıştan, demokrasiden, ulusal bağımsızlıktan ve toplumsal ilerlemeden yana olan güçleri bölmeye çalışıyor. Bunun yanısıra, tek devrimci akımda birleşen hareketleri içinden yıpratmayı, reel sosyalizmin, uluslararası proletaryanın sınıfsal savaşımını, ulusal kurtuluş hareketinin etkisini zayıflatmayı, onlar arasında çatışmalar çıkarmayı ve böylelikle de dünya ölçüsündeki olumlu değişikliklerin sonuçlarını etkisizleştirmeyi deniyor. Biz Arjantin'li komünistler, ülkemizde en geniş demokrasiyi ve bağımsızlığı gerçekleştirmek için emperyalizme karşı savaşım yürütmekle, Latin Amerika ve tüm dünya halklarına karşı enternasyonalizm ödevimizi yerine getiriyor, onların utkularını candan kutluyor, özverili savaşımalarıyla dayanışmamızı dile getiriyoruz.

Yarınlara uzanan aydınlık çizgi

Barış, halkların güvenliği, silahsızlanma, uluslararası gerginliğin azaltılması, sorunları, uluslararası ilişkilerin bugünkü durumundan ötürü endişe içinde olan kamuoyunun geniş katmanlarını yakından ilgilendiriyor. Emperyalizmin en saldırgan çevrelerinin dış politika alanındaki serüveni tutumu, halkları «sınırlı» bir nükleer savaşı – Avrupa ve dünya uygarlığını dönüşsüz olarak yokedebileceğini unutturarak – olası kabul etmeye alıştırmaya çabaları haklı olarak büyük edişeler uyandırıyor. Bu koşullarda, çeşitli sosyal ve politik akımları temsil eden toplumsal güçlerin saflarına nükleer felâket tehlikesine karşı savaşımında kararlı yeni yeni güçler katılıyor. Bu güçler, SBKP'nin 26. Kongresi kürsüsünden yükselen sesi, barışı pekiştirme, güvenlik ve güvenceyi artırma programını onayla karşıladılar ve geniş ölçüde desteklediler. Uluslararası ilişkilerin şu veya bu sorunları üzerinde barış savaşçılarının görüşleri her zaman aynı olmasa da, silahlanma yarışının, ekonomiyi askerselleştirmenin, «soğuk savaş»a dönmenin uluslararası işbirliğini temelinden sarstığı, toplumsal düzenleri ayrı devletler arasında güvensizlik tohumları ektiği ve son çözümde bir nükleer çatışma tehlikesini artırmaya yol açtığı sorununda hepsi aynı görüştedirler.

İşte aşağıdaki yazıda bu sorunlar irdeleniyor.

Savaş tehlikesine karşı savaşımında sol güçlerin sorumluluğu

Ib Nörlund

*Danimarka Komünist Partisi Yürütme Komitesi
ve Sekreteryası üyesi*

Çağdaş uluslararası durumun gelişmesini ayık kafayla değerlendiren herkes, dünyanın çok ciddi ve sorumluluk dolu bir döneme girdiğinden şüphe etmiyor. Öyle ki, gelecek, artık büyük ölçüde, bugünkü olayların alacağı yöne bağlı bulunuyor. İnsanlık sonuç belirleyecek olan bir kavşaktadır: Ya uluslararası havayı çok olumlu biçimde etkileyen yumuşama korunacak ve daha ileri götürülecek, ya da bir dünya çatışması ve nükleer felâket tehlikesi gizliyen «soğuk savaş» a dönülecektir.

Son zamanlarda, yumuşama politikası ciddi sınamalardan geçti. En saldırgan ABD emperyalist çevreleri başta olmak üzere sağlam örgütlü güçler yumuşamaya karşı harekete geçtiler. Bu güçler, uluslararası gerginliği ve militarist hazırlıkları artırıyor, sosyalist ülkeler üzerinde askerşel

üstünlük sağlamaya çalışıyor, sosyalizm dünyasına karşı psikolojik savaşı körüklüyorlar. Bütün bunlar, kendine özgü bir yumuşama düşmanlığı biçiminde beliriyor ve yoğunlaşıyor. ABD Sovyetler Birliği ile anlaşma yükümlerini ve toplumsal düzenleri ayrı devletlerine barış içinde yanyana yaşama ilkelerini, tanıdığı bulunduğu bu ilkeleri kabaca çiğniyor, NATO'lu partnörlerini Helsinki'de imzalanan anlaşmanın hükümlerinden, Avrupa'da iyi komşuluk ilişkilerine temel olabilecek hükümlerden el çektirmeye çalışıyor. Amerikan emperyalizminin sosyalizm ile cepheleşmeyi keskinleştirme, dünyada egemen duruma gelme ve yeryüzünün her bucağında kurtuluş hareketlerini, halkların bağımsızlık ve halklar savaşımını basıkı altına alma çabaları uluslararası ilişkileri bozuyor, genel barış perspektiflerini baltalıyor.

Bu nedenle, bugün, emperyalist çevrelerin tehlikeli politikasına set çekilecek, «soğuk savaş»ın yenilenmesine ve savaş tehlikesinin artmasına engel olabilecek durumdaki barışsever güçlerin birlikte eylemlerine her zamankinden daha fazla gereksinim duyuluyor. Zamanımızda, bu tehlike, bütün ülkeler halklarının büyük çoğunluğunun köklü ve yaşamsal çıkarlarına dokunacak kadar ciddi ve büyüktür. Ve tehlikenin bu niteliği, uluslararası havanın bozulmasından tedirgin olan, yumuşamayı koruma ve pekiştirmede yarar gören çeşitli toplumsal çevrelerin birleşmelerine taban olacak önkoşulları yaratmaktadır.

Komünist ve işçi partilerinin Paris toplantısına katılanlar, Avrupa ülkeleri halklarına yönelttikleri «Barış ve silâhsızlanma» çağrısında, «en geniş temasların ve en geniş diyalogun gerçekleşmesine taban olabilecek» bütün girişimleri selâmladılar. Bu belgede, komünistlerin, barış ve silâhsızlanma savaşımı sözkonusu oldukça, hertürlü birlikte eylemlere hazır oldukları belirtiliyor. Ve özetle şöyle deniliyor: «Biz tüm barışsever güçlerin bu amaca ulaşmak için birleşmelerini istiyoruz. Bizler, ulusal ilişkinliğimiz, inanç ve yaşam tarzımız ne olursa olsun, hepimize – komünistlere, sosyalistlere, sosyal-demokratlara, hıristiyanlara ve diğer inanç sahiplerine – sesleniyoruz: ‚Barış hepimizin ortak edimidir.‘» Yumuşamanın derinleşmesinde yararı olan tüm toplumsal güçlerin işbirliği yapması çağrısı SBKP'nin 26. Kongresinde bir kez daha yüksek sesle haykırıldı. L. İ. Brejnev yoldaş şöyle dedi: «Şimdiki karmaşılaşan uluslararası durumda savaş tehlikesini önleme, barışı güçlendirme sorunlarında sosyal-demokratlarla, sendikalarla, dinsel çevrelerle, tüm demokratik ve barışsever güçlerle işbirliği yapmak bizce çok önemlidir.»

Doğal olarak, savaş tehlikesine karşı direnen güçlerin hep aynı koşullar altında çalıştıkları söylenemez. Bu güçler, ayrı sosyal katmanlardan ve politik akımlardan olup, uluslararası ilişkilerin şu veya bu sorunu konusunda birbirinden farklı görüşlere sahip olabilirler. Ulusal politik yarımdan kaynaklanan çok çeşitli etkenler, ideolojik görüşlerde ayrılıklar

ve kökleri – Batı Avrupa ülkelerini dikkate alacak olursak – burjuva toplumunun sınıfsal çelişkilerine kadar uzanan görüş farkları bu güçlerin konumlarını etkilemektedir. Bununla beraber, kuşku yok ki, barış, yumuşama ve uluslararası durumu sağlığa kavuşturma uğrunda savaşımların geniş çevreleri temsilcilerini bir savaş aleyhtarlığı çerçevesinde birleştirebilir. Bu olanak, bir askerel çatışmayı önleme, kıtamızda barışçıl gelişmeyi sürdürme konusuna halk yığınlarının gösterdiği büyük ilgiden, bunda yarar görmelerinden ileri geliyor. Bir nükleer savaşın patlak verdiği takdirde, felâketin de ötesinde sonuçlar doğurabileceğini, bütün ülkelerde insanlar gitgide daha iyi kavıyorlar. İşte, örneğin, Pentagon'un, «sınırlı» bir nükleer savaşı olası kabul eden ve ettirmek isteyen plânları, Batı Avrupa'ya yeni nükleer roketler yerleştirme niyetleri bundan ötürü alabildiğine tedirginlik yaratmış bulunuyor.

Ne var ki, uluslararası durumun sertleşmesinin ve gerginliğin artmasının gizlediği tehlike bir yana, dünyanın bir nükleer savaş uçurumuna sürüklenmesini önlemek üzere etkin eylemlere geçilmesi gerektiğini herkesin anlamakta olduğu henüz söylenemez. Son aylarda, birçok kapitalist ülkede, güya «felâketlere açık» etkenlerin bağdaşması sonucu olarak oluşan bir nükleer çatışmanın kaçınılmazlığı düşüncesiyle ilgili tedirginlik ve karamsarlığın artmakta olmasını görmezlikten gelemeyiz. Danimarka da içinde olmak üzere, birçok ülkede yapılan kamuoyu yoklamaları sonuç olarak böyle bir psikolojinin yaygınlığına tanıklık ediyor. Besbelli ki, böyle bir yazgıcılık, bundan kendi amaçları yönünde yararlanma fırsatı kollayan yumuşama düşmanlarının ellerini çözmektedir.

Bu nedenle, komünistler, savaş tehlikesine karşı yürüttükleri savaşımında, her şeyden önce, toplumsal güçlerin olayların gelişmesine yön verme, parlâmentoların ve hükümetlerin dış politikasını etkileme, barış ve uluslararası işbirliği perspektiflerinin belirginleşmesine yardım etme reel olanacağını göstermeye çalışıyorlar. Biz, bu cümleden olarak, savaş tehlikesinin artmasına yol açan politikaya karşı açılan savaşımın sağduyu sahibi her insanın katılmasının ne denli önemli olduğunu belirtiyoruz. Gerçek odur ki, bu etki, kamuoyunun aksiyonlarının genişliği ve yığınsallığı ölçüsünde güçlü ve edimsel olacaktır.

Savaş tehlikesine karşı aksiyonları açındırmada, birinci derecede rol oynamak, sol güçlere, emekçiler adına eylemle yükümlü politik ve toplumsal örgütlere düşüyor. Bu güçlerin ve örgütlerin, sosyal-politik sorunlar üzerinde ne gibi görüş ayrılıkları olursa olsun, savaşı önleme, bir savaş tehlikesini giderme sorunu herkes için ön plânda yer alıyor, çünkü bu tehlikeyi ortadan kaldıramadığımız ve korktuğumuz başımıza geldiği zaman, artık görüşme konusu olabilecek başkaca hiç bir sorun kalmıyacaktır. Çağdaş bir savaşın ateşleri içinde tümüyle nice ülkelerin ve halkların yanıp gideceği söz götürmez.

Komünistler, diğer sol güçleri, savaş tehlikesine karşı, silâhlanma yarışına karşı, toplumsal yaşamın askerselleştirilmesine karşı eylembirliğine veya paralel eylemlere çağırırken, kendi açılarından her hangi bir özel erek, özel amaç gütmüyorlar. Söz yok, bu tehlikenin kaynakları konusunda onların da kendi görüşleri, tehlikenin giderilmesi ve barışın güçlendirilmesi için ne yapılması gerektiği konusunda kendilerine göre düşünceleri vardır. Ama komünistler, uluslararası güvenliğin pekiştirilmesini, yumuşama sürecinin korunmasını ve daha ileri götürülmesini amaçlayan diğer her düşünceyi, her öneriyi dinlemeye hazır bulunuyorlar. Zaten, tüm emekçilerin çıkarlarına ve isteklerine uygun olacak, savaşa karşı yürütülen savaşımların ortak plâtfomuna dönüşebilecek birlik konumlarına, ancak böyle bir diyalogla, çeşitli görüş ve düşünceleri karşılaştırma ve bağdaştırma ile ulaşılabılır.

Ne yazık ki, bazan, böyle bir diyaloga, birlikte veya uyumlu eylemler için anlaşmaya, şu veya bu sol örgütler temsilcilerinin yanasmak istemediklerini görüyoruz. Kapitalist ülkelerde, sağcı güçler, burjuva propaganda organları, yönetici sınıfın yığınları ideolojik bakımdan etkilemekte kullandığı tüm iletişim araçları, harıl harıl anti-komünizm tohumları saçıyor, anti-komünist önyargı ve kör inançlar yayıyor ve besliyorlar. Bunların, politik yaşamın sol kanadında yer alan, emekçilerin düşünce ve isteklerini dile getirdiklerini savlayan akımların konumları üzerinde bile etki yapabildiği haller az değildir.

Anti-komünizm halk yığınlarının çıkarlarına büyük zararlar veriyor, tekelci sermayeye karşı duran güçlerin saflarına kama sokuyor ve aralarında bölünmeler yaratıyor, bir bütün olarak sol güçleri zayıflatıyor. Anti-komünizm politikası, gerici emperyalist çevrelerin işlerini, bir yere kadar da militarist dış politikayı uygulama alanındaki manevralarını kolaylaştırıyor.

Anti-komünizme karşı direniş, anti-komünist efsane ve önyargıları olanca içyüzüyle açığa vurma, sol güçlerin birliği için, emekçilerin birliği için, hem dolaysız çıkarlarının savunulması, hem de daha geniş sorunların çözümünü yolunda alabildiğine gerekli olan bu birlik için savaşımın en önemli doğrultularından biridir. Bu dediğimiz, elbette ki, bir yandan da sözkonusu ülkelerde uluslararası politika doğrultuları üzerinde etki yapılması, bunların halklar arasında barışçı işbirliği çığırına girmesinin sağlanması anlamına gelmektedir.

Yumuşamanın sürdürülmesi, yumuşama düşmanlarıyla savaşım konusunda ilerici kamuoyunun büyük ilgi ve duyarlılığından söz edilirken, yumuşamanın kapitalist ülkelerde politik iklim üzerindeki etkisi gibi birinci derecede önemi olan bir gerçeği de belirtmeden geçmemeliyiz. Görülüyor ki, uluslararası durumun sertleşmesi, bu ülkelerde, sağcı güçlerin, yani kendi konumlarını güçlendirmek, demokratik özgürlükleri ve emek-

çilerin kazanımlarını çığnemek ve politikada cepheleştikleri hasımlarını alt etmek için şovenist duyguların ve savaş psikozunun körüklenmesinde çıkarıcı olan sağcı güçlerin işine yarıyor. Kaldı ki, bu sağcı güçlerin üstün gelenekleri halinde, emekçilerin yararına çalışan demokratik gelişme yolları yandaşlarının hiç biri gericiliğın saldırsından kurtulamıyacaklardır.

Demek ki, yumuşama savaşımında demokratik güçlerin ve hareketin bölünmesi, son çözümde, harekete katılanlardan her birinin zararına ve gerici çevrelerin yararına oluyor. Ve tersine, uluslararası iklimi sağlığa kavuşturma, gerginliği azaltma amaçlı birlikte eylemler yolunda elde edilen başarılar, ülkelerimizde demokrasinin derinleşmesi, ilerici örgütlerin sıralarının güçlenmesi için önkoşullar yaratıyor.

Bundan ötürü, barışı sağlamlaştırmak ve yumuşamayı sürdürme savaşımı, sol güçlerin politik amaçları uğrunda, demokrasi ve ilerici toplumsal gelişme uğrundaki savaşımından ayrılamaz. Bu güçler, ancak gericilere ve yumuşama düşmanlarına karşı elbirliğiyle savaşım yürüterek amaçlarına ulaşacaklarına güvenebilirler.

V. İ. Lenin'in «savaş ve barış sorununda demokrasi en belirgin biçimde ortaya çıkar» (!) biçimindeki sözü zamanımız için özellikle güncel bir nitelik taşıyor. Bununla ilgili olarak, bugün, şu veya bu politik akımın gerçek özünü anlamaya, halkın isteklerine ne derece yakın veya uzak olduğunu, gerçek demokrasi fikirlerine ne kadar bağlı bulunduğunu belirlemeye olanak veren, barışın yazgısı konusunda aldığı tavırdan daha güvenilir bir «denektaş» olmadığı söylenebilir. Ve emekçilerin karşısında yükümlendikleri sorumluluğu bilinçle kavrayan, kendileri için «demokrasi» sözcüğü boş bir kalıptan ibaret olmıyan sol güçler, uluslararası yaşamda barışçı ilkeleri yerleştirme ve gerçekleştirme, savaş kısırtıcılarını dizginleme ortak savaşımının dışında kalamazlar.

Yumuşamanın Avrupa durumuna özellikle çok açık bir biçimde yansıyan olumlu sonuçları, «soğuk savaş»a dönme çabalarına karşı savaşımında birlik kurulmasına yardım ediyor. Yumuşama, yalnız savaş tehlikesinin bertaraf edilmesine ve Avrupa halklarının barışçı gelecek ümitlerinin artmasına olanak vermekle kalmadı, aynı zamanda kıta devletleri arasında, toplumsal düzenlerine bakılmaksızın, ekonomik, bilimsel-teknik, kültürel, sportif ve diğer ilişkilerin genişletilmesiyle bağlı dolaysız ve dolaylı yararlar sağladı. Örneğin, sosyalist ülkelerle ticaretin, yumuşama koşullarında yoğun genişleme gösteren gelişmesi, kapitalist dünyadaki ekonomik bunalımın emekçiler açısından, çalışma alanı bulunması açısından ve halk yığınlarının yaşama düzeyi açısından zararlı sonuçlarının hafifletilmesine yardım etti.

Bunun içindir ki, gerici emperyalist güçlerin, bu ilişkileri koparma, sos-

(!) V. İ. Lenin, Tüm c. 40, s. 92.

yalist devletlere karşı ekonomik savaşın ablukalar gibi, boykot ve benzeri gibi türlü oyunlarına başvurma denemeleri, emekçiler için elverişli nice kaynakları kurutuyor. Bunalım ve şiddetli rekabet koşullarında, iş ve alış-veriş ilişkilerini geliştirmek için olanaklar aramak zorunda kalan Avrupa burjuvazisinin önemli bir bölümü de böyle bir politika izlenmesine ilgi göstermiyor. Ve ABD hükümetinin, NATO içindeki partnerlerinin Sovyetler Birliği ile ticaret ilişkilerini kesmelerini isteyen çağrılarının başarısızlığa uğraması da rastgele değildir.

Danimarka için, Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkelerle ticaret ilişkileri, «Ortak Pazar»ın ekonomi politikasının olumsuz sonuçlarını hafifletebilecek bir etken düzeyine çıkarılabilir. Koskoca sanayi ve tarım kollarının satışa çıkarıldığı veya eylemine son verdiği (örneğin «Burmeister og Wein» konserni kuruluşlarının FAC tüccarları tarafından satın alınması gibi), yüzölçümüyle nispeten küçük ülkemizde işsizliğin boyuna arttığı ve 160 bini bulduğu koşullarda, sosyalist devletlerle ekonomik ilişkiler olağanüstü bir değer kazanıyor. Bu nedenle, Danimarkalılar, bu ilişkilerin korunmasında ve genişletilmesinde, yumuşamanın emperyalist düşmanlarının örgütledikleri birtakım abluka ve boykotlara katılmaktan Danimarka'nın çekinmesinde ısrar ediyorlar. Ve bu tutum yalnız ticaret ilişkilerini değil, diğer uluslararası ilişkileri de kapsıyor.

Sol güçlerin barışı koruma adına birlikte ve dayanışmalı olmalarını amaçlayan savaşım, soyut bir nitelik taşıyor; olayların gelişmesinin ön plâna çıkardığı somut sorunların çözüme kavuşturulması düşüncesine dayanıyor. Ve işte bu günlük sorunlar üzerinde tartışma ve görüşmeler alıp yürüyor, savaşım alevleniyor, politik bağlaşımların meydana getirilebileceği bir ortam oluşuyor.

İlerici kamuoyunun dikkat merkezinde yer almakta olan silâhlanma yarışına son verilmesi sorunu da, kuşkusuz, bu sorunlar arasındadır. Sorun, yalnızca, bu yarışın barışçıl gelişme perspektiflerini baltaladığı, geleceğin ufuklarını kararttığı ve tüm halkların varlığını tehlikeye düşürdüğü bir ortamda, artık halk yığınlarını yaşamını iyileştirmek ve haklarını savunmak için savaşım olanağının da yitirilmesinden ibaret değildir. Bugün bir savaş hazırlığının maddesel yükünün olanca ağırlığıyla emekçilerin sırtına sarılmakta olduğu gözle görülür bir gerçektir.

Uluslararası gerginlik koşullarında gitgide arttığı görülen savaş hazırlıklarının vardığı boyutlar ve bunların kendi yönünden devletler-arası ilişkileri o nispette sertleştirmesi, birçok ülkenin ekonomik durumu üzerinde de yıkıcı etkiler yapıyor. Bu hazırlıklar, kanser yuvası ular gibi, ulusların yaşamsal gücünü sömürüp yutuyor, halkın yaşam düzeyinin yükseltmesine engel oluyor. Kapitalist ülkelerde genel ekonomik konjonktürün iyice karmaşıklaşması, türlü türlü bunalım olgularının katmerleşmesi böyle bir yükü büsbütün çekilmez hale getiriyor.

Bundan ötürü, askersel bütçelerin ölçüleri sorunu, politik yaşamda en çetin sorunlardan biri haline geldi. İşte, sol ve sağ güçler arasında, yığınların çıkarlarını dikkate alan ve savunanlar ile askersel-sanayi korporasyonlarının bencil ve doymak bilmez çıkarlarını gözetenler arasındaki ayırım çizgisi çoğu kez bu sorundan geçiyor. Gerçek emekçilerin dolaysız sosyal-ekonomik isteklerinin karşılanması için, gerekse yumuşama politikasının sürdürülmesi ve uluslararası ilişkilerin barışçıl gelişmesi için yürütülen savaşımда başarı, büyük ölçüde, buna, yani bu uğurda ilerici kamuoyunun ne derece birlik olduğuna, yeni yeni savaş hazırlıklarına karşı ne kadar ardıcıl ve kesin bir savaşım yürüttüğüne bağlıdır. Çağdaş koşullarda bu iki savaşım yönü arasında sıkı bir bağlantı vardır.

Örneğin Danimarka'da, diğer birçok NATO üyesi devletlerde olduğu gibi, NATO Konseyi'nin 1978 yılı Mayısında aldığı kararın, yani askersel harcamaların her yıl % 3 artırılması kararının yerine getirilmesi sorunu çok çetin ve gergin bir durum yaratıyor. Bu isteğin gerçekleştirilmesi, ciddi ekonomik sarsıntılar geçirmekte ve döviz sıkıntıları çekmekte olan ülkemiz için ek güçlükler doğuruyor. Danimarka'da enflasyon hızı % 10'u geçiyor, ödeme dengesi açığı alabildiğine büyük, dışarıya olan borçlar da gayrisafi ulusal gelirin % 20'sini oluşturuyor. Son yıllarda emek üretkenliği nispeten artmış olsa da, işçinin eline geçen paranın satınalma gücü, son beş yılda, resmi verilere göre % 8, sendikaların verilerine göre bundan da fazla azalmış bulunuyor. Hükümet, uyguladığı ekonomi politikasında, 1981 yılında Danimarka yurttaşlarından çoğunun gelirlerinin yeniden azalacağı, işsizliğin de tüm emekçilerin % 6,9'unu kapsıyacağı düşüncesinden hareket ediyor.

Hükümet yetkilileri, ekonomik bunalım koşullarında sosyal ve kültürel gereksinimler harcamalarını kısıtlıyorlar. Öte yandan, NATO yanlısı çevreler askersel bütçenin artırılmasını istiyorlar. Ama bu istekler, kamuoyunun gitgide artan direnişiyle, bir yere kadar da sosyal-demokratların ve giderek bazı merkezci burjuva partileri çevrelerinin direnişiyle karşılaşılıyor. Bu yüzden, hükümetin, NATO tarafından dayatılan kararı, yani askersel ödeneklerin her yıl yüzde 3 artırılması isteğini yerine getirebilecek durumda olmadığını açıklamak zorunda kaldığı biliniyor. Hükümet, bir yandan da, enflasyonu bahane ederek, kendi savlarına göre eski düzey ölçülerini koruma düşüncesiyle, askersel harcamalar toplamını bir hayli artırıyor.

Danimarka Komünist Partisi, askersel harcamaların artırılmasına karşı, bunların kısıtlanmasından yana olduğunu kesinlikle açıklıyor. Hükümet yetkililerinin sosyal gereksinimler yardımlarını kısıtladıkları, eğitim, konut yapıcılığı ve sağlık ödeneklerini budayarak tasarruf yapmaya kalktıkları, yapıcılığı artık tamamlanmış olan nice hastanelerin işletmeye açılmasını ödenek yetersizliği bahanesiyle erteledikleri koşullarda, askersel bütçeyi

artırmaya kalkışmak hiç de göz yumulmaz bir israf olur. Böyle bir davranış, dış politika açısından olumsuz sonuçları bir yana, gerçekten çilginlik sayılır.

Doğal olarak, Danimarka'da sol güçlerin barış uğrunda savaşımlarının *odak noktasında* yalnız askersel bütçe sorununun yer aldığı söylenemez. Şimdi, savaş aleyhtarı aksiyonlar, çözümünü ülkenin yazgısını ve geleceğini belirleyecek olan yaşamsal önemli diğer birçok sorun üzerinde açındırılıyor. Örneğin, NATO'nun ve Washington'un baskısı altında atılması öngörülen ve Danimarka topraklarında ağır silâh ve donatım depoları kurulmasını, topraklarımızda üslenen Amerikan uçakları sayısının artırılmasını amaçlayan adımlar alabildiğine sert ve geniş protestolara yol açıyor. NATO'nun tehlikeli plânları çerçevesi içinde Danimarka'nın da çekilmesi, ülkenin kendi girişimleriyle kabul edip açıkladığı hareket hattından, yani barış zamanında kendi topraklarında yabancı silâhlı birlikler ve askersel üsler bulundurmaktan kaçınma kararından vazgeçmeye zorlanması gibi diğer denemeler de büyük endişeler uyandırıyor.

Bugün, yumuşamayı ve barışı savunma yolunda yığınsal bir halk hareketi oluşturma ve açındırmanın bütün gerekli önkoşulları ortadadır. Geçen yılın yazında Oslo'da toplanan dört Kuzey Avrupa ülkesi komünist partileri temsilcileri bu gerçekten hareket ederek soruna eğildiler. Komünist ve İşçi Partilerinin Paris Toplantısına bu partilerin hepsi katılmamış olsalar da, her biri, Paris Toplantısının yayımladığı çağırının içerdiği somut önerileri gerçekleştirmenin halkların selâmetine ve çıkarlarına uygun olduğu kanısını paylaştığını açıklamış bulunuyor. Oslo'da bir «Yumuşama, silâhsızlanma ve barış» bildirisi kabul edilmiş ve bu bildiri «her ülkede barış dâvası için bir halk hareketi» oluşturulması gerektiği belirtilmişti. Bildiride, daha öteye, şöyle bir uyarı vardı: «İskandinavya'ya, NATO'nun, askersel harcamaların artırılmasını, Danimarka ve Norveç'e, aynı zamanda Norveç kıyıları boyunca büyük gemilere ağır silâhlar ve donatım yerleştirilmesini öngören istekleriyle baskı yapılıyor. Bu, ABD'nin uyguladığı askersel-stratejik kuvvet politikasına bir bölümüyle İskandinavya'nın da çekilmesi denemesinden başka bir şey değildir.»

Oslo toplantısına katılanlar, barış, yumuşama ve silâhsızlanma savaşımı alanında ne gibi önlemler alınması gerektiği sorunu üzerinde kardeş partilerimiz arasında geniş bir görüş birliği olduğunu memnuniyetle kaydettiler ve İskandinavya ülkeleri halklarını bu savaşımında tek bayrak altında toplanmaya çağırdılar.

İskandinavya komünistlerinin, bütün demokratlara, bütün sol güçlere ve bütün barış yandaşlarına yönelttikleri bu çağrı geniş yankılar uyandırdı. Bölgemizde, NATO'nun tehlikeli politikasını suçlayan demeçlerin sayısı arttı. En değişik çevreler temsilcilerinin katıldıkları «Atom silâhi istemiyenler komitesi», silâhlanma yarışının gizlediği tehlike konusunda uya-

rılarda bulunan dolgun belgeler yayımladı. Tanınmış sosyal-demokratlar, Danimarka topraklarına NATO askersel depoları yerleştirilmesi fikrine karşı çıktılar. Topraklarımızda yabancı savaş üsleri meydana getirilmesi plânlarıyla ilgili olarak, bütün ülkede nice ortak protesto gösterileri yapıldı. «Kadınlar barış istiyor!» kampanyası sırasında, 500 binden fazla İskandinavlı kadın, barış ve silâhsızlanma çağrısını imzaladılar.

Savaş aleyhtarı hareketin daha öte yükselmesi ve başarılar elde etmesi, büyük ölçüde, sol güçlerin ortak eylemleri, halkın geniş yığınlarının çıkarları adına, halkların barışçıl geleceği adına ortak eylemlere hazırlık derecesine bağlı olacaktır.

Bolivar'ın gerçek ve sahte kalıçları

DOMİNİK'Lİ BİR GENERALİN AÇIKLAMALARI ÜSTÜNE

Felix Dixon

Panama Halk Partisi MK üyesi, PHP'nin dergimizdeki temsilcisi

Dominik Cumhuriyeti Kara Kuvvetleri Komutanı tuğgeneral Ramiro Matos Gonzalez'e ABD'nin harp okulunda (Panama Kanalı'nın eski işgal bölgesinde) komünizmin entrikaları konulu bir konferans verme, bir konuşma yapma gibi şerefli bir ödev verildi. (!) Amerika'nın bu en ünlü okulunda Şili'li Pinochet, Nikaragua'lı Somoza, Guatemala'lı Lucas Garcia Bolivya'lı Garcia Meaz vb. gibileri yetiştirmiştir. Burası, «yüce kuzeyli komşunun yüce ordusu» subaylarının Latin Amerika'lı «küçük kardeşlerine» ders verdiği okuldur.

Dominik Cumhuriyeti silâhlı güçler bakanı, bu çok şanlı olayın değerlendirilmesi için sözkonusu konuşmanın «tüm kıtalarda dinlenmesini ve bütün ülkede yaygınlaştırılmasını» temin etmiştir.

Bu teorisyen general başkaldırmaları ezmeyle görevli meslektaşlarına neler söyledi? O, Latin Amerika için kutsal olan egemenlik ve sosyal barışın «uluslararası komünizmin» tehdidi altında bulunduğunu, «bu tehlikenin Amerika'nın kurtarıcıları olan askerlerin yasal kalıçları durumundaki bizleri halklarımızın kutsal güvenliğini koruma olanağından yoksun bırakmaya kararlı» olduğunu söyledi. O, komünizm «mızrağının», «komünizmin emellerinin gerçekleştirilmesi yolunda, yani geleneklerimizin ve yurtseverliğimizin kalbi olan askersel kurumların yok edilmesi emellerinin gerçekleştirilmesi yolunda başlıca engel olan silâhlı güçlere kahpece yönetildiğini söyledi. İşte bu nedenle ABD'nin yiğit askersel güçlerinin düzeyine ulaşarak komünizme karşı ideolojik taaruzu güçlendirmeli, «kıtalararası istihbarat servisleri ağını genişletmeli, Latin Amerika'daki ayaklanma hareketlerini engellemekle görevli tek stratejinin hazırlanmasına ciddiyetle başlamalıyız». Kısacası «unuttuğumuz ünlü kılıçlarımızı ve tüfeklerimizi anımsamamızın» zamanıdır! General Matos, ordu çevrelerinde, belki de haklı olarak, Latin Amerika'da kara kuvvetlerinin en yetişkin komutanı olarak tanınmaktadır. Onun açıklamalarında, V. İ. Lenin'in toplu yapıtlarına dayanılarak zaman zaman bazı alıntılara «aslında serbestçe yorumlamalara» rastlanmakta, Şili ve Sovyet kaynaklı kitaplardan, «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisinden (o yılı aşkın eski sayılarından!) söz edilmektedir. General, Amerika'nın «bilimsel» programlarını övmekte, Amerikan ordusunun «seçkin simalarını» örnek göstermektedir.

(!) El Nacional, 28 Ağustos 1980. (Bundan sonraki alıntılar sözkonusu konferansın gazetede çıkan metninden alınmıştır.)

Korkarım ki okurlar, derginin Matos'un reklamını yaptığı kuşkusuna kapılacaklardır. Burada, karşılıklı övmeler akla gelebilir. Aslına bakılırsa konuşmanın metni, bu yeni türeme peygamberle tartışmaya pek elverişli değil. Fakat, bu konuşmanın yayınlanması bile yeterli ölçüde anlamlıdır. Bunun ardında, «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisinin belirttiği gibi, Amerikan Devletleri Örgütü üyesi ülkelerin silahlı güçleri başkomutanlarının 1979 yılı Kasım ayında Bogota'da yaptıkları XIII. toplantı hakkında Latin Amerika ölçüsünde sorunlar yer almaktadır. (2)

Burada, her şeyden önce, bütün akımlara bağlı gericiilerin, halk ayaklanmaları karşısında silahlı güçleri koruma denemeleri sözkonusudur (generalin kanısınca «uluslararası koşullar yeraltı eylemleriyle birleşince anarşist güçlerin başarısına yardım etmektedir»). Latin Amerika'da, yeni yeni Küba'lar, Nikaragua'lar hayaleti dolaşmaktadır. İkinci olarak, kış-laların kapıları sadece anti-komünizme ve bağınaz akımlara açık bırakılmalıdır. Üçüncüsü, daha uyumlu çalışılmalı, dünya ölçüsünde anti-komünist bağlaşıklıklar, tezgahlanmalıdır. Dördüncüsü, ABD'nin açtığı, sosyalist devletler ve «uluslararası terörizm» arasında (sağcı güçler artık Washington'un örneğine uyarak halkların kurtuluş savaşlarına bu adı vermektedir) «bağlar kurulması» kampanyası desteklenmelidir.

Bütün bunlar, biz komünistlerin daha çok tetikte bulunmamızı ve daha çok dikkatli olmamızı gerektirmektedir. Son yıllar ve aylar içinde Brezilya, Şili, Uruguay, Arjantin, Boliviya, Salvador ve Guatemala'da geçen olaylar, ordunun rolünün ve eylemlerinin devrimin, demokrasinin ve bağımsızlığın yazgısını saptamada çözümleyici etmen olabileceğini yeniden gözler önüne sermiştir. Ordu, her durumda halkların kurtarılması için gerekli olan bedeli, dökülen kanı ve verilen kurbanları saptayan etmen olmaktadır. Bu ise, devrimciler için olağanüstü önem taşıyan bir sorundur.

Bu nedenledir ki, biz, belki yüzüncü, belki de bininci kez olarak halklara ve kendilerini halkın bir parçası sayan ordu mensuplarına silahlı güçlerle ilgili tutumumuzu yeniden açıklamak zorunluğunu duyuyoruz. Devrimcilerin, silahlı güçlerin gerçek rolünü kabul etmeleri hiç bir biçimde ordu karşısında boyun eğme veya yaranmaya kalkışma anlamını taşımaz. Karl Marks ve Friedrich Engels» komünistler görüşlerini ve niyetlerini gizlemeyi kendilerine yakıştırmazlar» (3) diye yazmışlardır. Gerici burjuva rejimlerinin askersel – baskı aygıtını sürdürmeleri, devrimin amaçlarına, halkların genlik ve özgürlüklerine aykırıdır. Bilindiği gibi, bilimsel sosyalizmin kurucuları militarizmi sömürünün ve ezginin sürdürülmesinde başlıca araç olarak, (generalin deyiimiyle sömürü ve ezgi» toplumumuzun doğal farklılıkları»dır), oligarşinin başlıca darbe gücü olarak nitelmişlerdir. Lenin'in dediği gibi «çağdaş militarizm, kapitalizmin sonucudur.

(2) Bak: Barış ve Sosyalizm Sorunları», Sayı 2, 11, 1980.

(3) K. Marks ve F. Engels, Yapıtlar, c. 4, s. 459.

Her iki biçiminde de militarizm, kapitalizmin «yaşamsal belirtisidir»: Kapitalist devletlerin dış çarpışmalarda (Almanların deyimiyle «Militarismus nach aussen») baş vurdukları askersel güç ve egemen sınıfların elinde *proletaryanın* çeşitli (ekonomik ve politik) hareketlerini («Militarismus nach innen») bastırmak için ezgi aracıdır. (1) Böylelikle burjuva egemenliği için önemli olan ordunun görevleri, genellikle o ordu mensuplarının özel tutumlarına bağlı değildir, yana eylemleri yurda hizmet mi, yoksa kuzeydeki metropole maşalık mı olduğuna belirli bir rütbeden sonra yerli halkla birlikte hediye edilen toprak sahibi (Guatemala'da olduğu gibi) olup olmadıklarına, ya da, aldıkları maaşla namusluca yaşayıp yaşamadıklarına bağlı değildir.

Fakat günümüzde, belki de, önemli olan bu da değildir. Burada sadece nesnel görev sözkonusu olan Latin Amerika'nın birçok ülkelerinde ordunun yüksek kademelerinin bilinçli olarak benimsedikleri roldür. Dominikli general'in bir yandan «körü körüne zora başvurmalardan ve kurbanlardan», öte yandan ise, «soylu ve kutsal ilkelerden», «Halklarımızın doğal hristiyan ideolojisinden», «insan ve yaşam hakkındaki batı ve hristiyan anlayışlarından» söz etmesine bilmem gerek var mıydı? Sırça köşkte yaşıyanların taş kullanmaması gereklidir.

Şili nehirleri Pasifik Okyanusu'na, eline hiçbir zaman silah almamış yüzlerce insanın cesetini taşımaktadır. Tutuklanan, pislik içinde boğdurulan, burju makinesi ve oksijenle işkence edilen, naylon çuvallarda havasızlıktan boğulan, helikopterlerle denize, ya da yanardağların kraterlerine atılanlar, («yok olanlar, ebediyen yok olmuş sayılmalıdır»). Onbinlerce insanın elleri ve ayakları bileklerinden kesilmiş, gözleri çıkarılmış ve dilleri koparılmıştır. Evlatlarına gözleri önünde elektrik ceryanı verilen, cam kırıkları üzerine yatırılan çocuklarının vücuduna basarak («yoksa kafalarını keseriz») tehdidiyle yürümeye zarlanan analar. Aileninin bütün yetişkin üyeleri öldürüldükten ve vücutları dinamitle parçalandıktan, kuyulara atıldıktan sonra kimsesiz kalan ve yabancı ülkelere satılan bebekler. İşkenceler yüzünden çıldıran binlerce insan. Evlerinde alev makineleriyle yakılan aileler, asker süngüleriyle göğüsleri parçalanarak kalpleri çıkarılan öğrenciler. Havaya atılarak aşağıya düşerken süngüye saplanan çocuklar.

İşte yaşamda uygulanan «soylu ve kutsal ilkeler»!

Bütün bu sayılan olgular, ki bazıları belirli ülkelerde (bazıları da birçoklarında) görülmüştür, tümü batı ülkelerindeki komünist olmayan gazetelerde yer almıştır. Ve bütün bunları yapanlar da ordu mensuplarıdır.

Latin Amerika'da dereler dolusu kan akmıştır ve akmaktadır. Bütün bunlar, o kültürlü generale az gelmektedir. Çünkü, devrim yaşamakta ve

(1) V. İ. Lenin, Tüm Yapıtlar, c. 17, s. 187.

Latin Amerika ülkelerinin kapısını yeniden çalacak durumdadır. «Kollarımızı sıvamanın, ikericimli duruma son vermemizin zamanıdır. Her ne pahasına olursa olsun kurumlarımızı savunmalı, Amerika kıtasının «sağlığını» korumalıyız.

«Size rica ediyorum, yalvarıyorum, ısrar ediyorum subaylarınızın emirlerini dinlemeyiniz, halkı öldürmekten vazgeçiniz» bu sözleri söyleyen bir komünist değil, Salvador'daki katolik kilisesinin yöneticisi Başpiskopos Oscar Arnulfo Romera'dur. Bu sözler, Romero'nun öldürülmesinden iki gün önceki vaazında yer almıştı. (Allende hükümeti tarafından hiç bir ordu mensubunun tutuklanmadığını, Küba ve Nikaragua'da çete savaşları sırasında esir edilen askerlerden ve subaylardan hiç birinin ölüm cezasına çarptırılmadığını anımsatmaya bilmem gerek var mı?). Yüz binlerce Latin Amerika'lı ordu mensubunun – bazı ülkelerde ise büyük çoğunluğunun – insan öldürmedikleri ve işkence yapmadıkları doğrudur. Birçok ileri subayın kendi silah arkadaşları tarafından öldürüldükleri de doğrudur. Komuta kademelerinde gerçek vatanseverlerin, ulusal bağımsızlık ve halklarının daha iyi bir geleceği uğrunda savaşım yürütenlerin hiç te az olmadığı da bir gaz değildir. Fakat bu, ezgici burjuva aleminin orduyu halk hareketinin bastırılmasında başlıca araç saydığı gerçeğini değiştiriyor.

Böyle olsa da, silahlı güçlerin başka bir görevi daha vardır. General Matos, komünistlerin orduya karşı savaşmalarının sadece «suç değil, Latin Amerika'nın bağımsızlığının ordu sayesinde sağlanması nedeniyle, günah olduğunu resmen ilan ediyor. Ordu «halklarımızın kutsal güvenliğini» korumaktadır; onun görevi en adil savaş olan bağımsızlık savaşında şan ve şerefe kavuşan silah arkadaşlarımızın bize bıraktıkları bayrağı ve kutsal anıları gelecek kuşaklara teslim etmektir.» Güzel sözler! Fakat acaba *generalin*, bu sözleri söylerken Dominik Cumhuriyeti'nin ceza yasasında cezalandırılması gereken bir suç işlediğini, yani yabancı mirasını yasaya aykırı olarak benimsediğini görmemek olanağı var mı? Hatta bugünkü yüksek komutanların askerleri halkın üzerine sürmeleriyle ilgili «faaliyetlerin» sıralanması bile, bu gibi kimselerin kurtuluş savaşımının geleneklerine ne kadar yabancı olduklarını kanıtlamaya yeterlidir.

Bugün örneğin, Şili veya Guatemala hapishanelerinde: «Devrim artık gerçekleşen bir olgudur, onu kimse durduramaz . . . Biz kurtuluşumuzu devrim yoluyla, ancak bu yolla arayabiliriz», diyecek birine karşı nasıl davranılacağını hepimiz gözönüne getirebiliriz. Yukarıdaki sözleri, çağdaşlarımız söyleyebilirler, fakat bu sözler, ölümünün 150. yıldönümü geçen yıl sivil ve asker tüm ilerci insanlar tarafından anılmış olan Latin Amerika halklarının kurtuluş savaşlarının unutulmaz kahramanı Simon Bolivar tarafından söylenmiştir.

Burada çok önemli olan başka bir nokta da vardır. Bugün Latin Ame-

rika'daki birçok ordular ulusal kölelik aracı haline gelmişlerdir, aslında bunlar halklarımızın bağımsızlığının gerçek düşmanı olan ABD emperyalizminin birer ve bazen işgal ordusu durumundadırlar. Acaba yüksek rütbeli subaylar bunu bilmiyorlar mı? Başkaları bir yana, «Amerika okulunda» yetişmiş olanlar bu durumu çok iyi biliyorlar. Öte yandan, Matos'un konuşması da Pentagon'u kölece yüceltmenin bir örneğidir ve «şanlı silah arkadaşlarımız» sözlerinden çok daha içtenlidir.

Bolivar, San-Martin, O'Higgins, Maseo, Miranda, Luperon ve Tomas Herrera ⁽⁵⁾ gibi kahramanların kalıtları, kurtarıcıların kutsal isimlerinin lekelenmesine ve inci yapığı gibi kullanılmasına karşı savaşım yürütenlerin başında yer almaktadır. İşte halk bunu böyle görmektedir. Bu durumda Matos, arkasında yer alanların geniş ölçüde uyguladıkları yığınsal anketlere başvurup halkın bu konudaki düşüncesini niçin araştırmıyor? Acaba halk, Bolivar'ın devamcısı diye Pinocheti mi, yoksa Karlos Prats'ı mı; Somoza'yı mı, yoksa Sandinistleri mi? Remon'u mu, Yoksa Omar Torrijosu'u mu kabul ediyor? Acaba Dominik Cumhuriyetinde sıradan insanlar Luperon'un devamcısı olarak Caamano'yu mu, yoksa Wessin'i mi kabul ediyorlar? ⁽⁶⁾ Bu liste daha da uzatılabilir, ama yanıtı şimdiden bellidir.

Halkın genliğı de, hümanist değerler de, yurtseverlik gelenekleri de, ulusal bağımsızlığın çıkarları da bütün gerçek yurtseverlerden eylem beklemektedir, çünkü sürüp gitmekte olan askersel – baskı aygıtı bu idealere aykırı düşmektedir. 1944–1954 yılında Guatemala'da tanık olduğumuz demokratik devrim, ordu mensuplarının çıkarlarına zerre kadar dokunmadığı halde komuta kademesinde yer alanların büyük çoğunluğu bu devrime ihanet ettiler. Şili'deki devrimci süreç, silahlı güçlerin iç yapısına dokunmamış, halk hükümeti subayların bütün isteklerini yerine getirmiş, maddesel bakımdan kendilerini daha önceki rejimden daha fazla kollamış olduğu halde, ordu, faşist subayların yönetimi altında (ilk önce kendi saflarındaki demokratları temizleyerek) devrimi ezmiştir. Bolivya'daki sivil hükümet, sağcı subaylar tarafından ileri sürülen bütün koşulları kabul ettiği halde, bu subaylar tarafından ezilmiştir ... Elbette ki insan, hayvanlardan farklı olarak ayağını bir taş a ancak iki kez çarpabilir. Ama aynı şey sürüp gitmez!

Böyle olsa da, buraya bir nokta koymak politik bakımdan doğru olmaz. Çünkü, silahlı güçlerin yapısını değiştirme zorunluğu ortadır.

⁽⁵⁾ Latin Amerika'da bağımsızlık savaşımalarının kahramanları (Not. Red.).

⁽⁶⁾ 1965 yılının Nisan ayında Dominik Cumhuriyeti'nde albay Francisco Caamano'nun yönetimi altında bir halk ayaklanması başgösterdi. General Wessin y Wessin Amerikan işgal ordularının yardımıyla Caamano hükümetini devirdi. General Gregorio Luperon Dominik Cumhuriyeti'nin bağımsızlık savaşı kahramanlarından biridir ve 1879 yılında geçici olarak cumhurbaşkanlığı yapmıştır. (Not. Red.).

İşte bunu tarihsel gelişmenin nesnel istemlerini tersine çevirerek yapmaya-hem de başarıyla-karşı-devrimdir. Ve bunu, «karşılıklı kefalet ilkesine» dayanarak bütün silahlı güçleri ayaklanan halka, demokrasiye, bağımsızlığa karşı yönelterek gerçekleştirmektedir. Bu gibi yöntemlerin ilkel bir örneğini, 1973'te Şili'de görüldüğü gibi, solcuların güya bütün subayları öldürme («kazma kürek yardımıyla»?!) planları hazırladıkları konusundaki sahtecilik ve benzeri uydurmalar oluşturmaktadır. Son zamanlarda sık sık başvuru daha incelenmiş bir yöntem de, devrimcilerin anarşi ve uyuşal nihilizmin fanatik birer taraftarı olarak, askersel kurumların ve yurdun korunması geleneklerinin ilkesel birer düşmanı olarak gösterilmeleridir.

Oysa, devrimciler hiçbir zaman ordu aygıtının kadrolarını yoketme amacını gütmeyiz. Biraz önce Küba ve Nikaragua devrimlerinin bu alandaki yüce gönüllülüğünü gördük. Yine bununla ilgili olarak kukla Güney Vietnam ordusundaki subayların yazgısını, Sovyet egemenliğine karşı koyan Beyaz Rus generallerinin namus sözü üstüne (ki bunu çığnemişlerdir) serbest bırakılmaları ve diğer birçok örnekleri sıralayabiliriz.

Doğal olarak, bu subayların daha sonraki yazgıları birbirinden farklı olmuştur. Somoza'nın «Dünyanın en büyük muhafız birliği»ne bağlı ulusal muhafız kıtasındaki subayların Saraya bağlı olma nitelikleri bunların Nikaragua'daki silahlı devrimcilerin arasında yer almalarını engellemiştir. Fakat, Küba'da aynı durumda olan, Batista'nın emrinde olsalarda ellerini kana bulaştırmayan birçok namuslu subaylar ayaklananların saflarında yer almışlardır. Devrim Rusya'sında ise, hepimizin bildiği gibi, eski çarlık ordusunun birçok genç veya kıdemli subayları Kızıl Ordu'da komutanlık görevi almışlardır. Burada Lenin'in birçok kez yinelediği sözleri anımsamak elde değildir: «onların katkısı olmasaydı parlak utku lar elde eden Kızıl Ordu kurulamazdı ...» (?)

Yukarıda verilen örneklerin her birinde, subayların tutumlarında çözümlenici rolü, ülkenin gerçek bağımsızlığının devrimle ve onun yarattığı halk ordusuyla sağlanabileceği, her yurtsever subay için bu bağımsızlığı korumanın başta gelen ödev olduğu düşüncesi oynamıştır. Fakat içtenlikle konuşursak, Latin Amerika'da birçok namuslu, demokratik anlayışlı subaylar gerek bu deneyimler gerekse bunlara dayanan çağrılar karşısında kanılarını değiştirmiyorlar. Çünkü onlar, devrimci orduyu başka bir ordu saymaktadırlar. Onlara göre devrim, silahlı güçleri kurum ve gelenek olarak, ulusun simgesi olarak ortadan kaldırmaktadır. Ve dolaşısıyla, hiç olmazsa «yollarımız burada ayrılıyor» kanısıyla yaşamaktadırlar.

Sorunun bu açıdan ele alınmasına ne diyebiliriz. Lenin «Militarizm, ordunun bir bölümünün ... diğer bölümüne karşı yürüteceği başarılı sa-

(?) V. İ. Lenin, Tüm Yapıtlar, c. 39, s. 56.

vaşım olmadan hiçbir biçimde yenilemez ve ortadan kaldırılamaz» ...⁽⁸⁾ demektedir. Başka sözlerle söyleyecek olursak, Lenin, ilkesel bakımdan ordunun önemli bir bölümünün devrimden yana geçmesini ve ayaklanan halka birleşmesini sadece kabul etmekle kalmıyor, bunun gerçekleşeceğini gözönünde bulunduruyordu.

Ordunun demokratik ve yurtsever bölümünün devrimci halkla kaynaşmasına Dominik Cumhuriyeti'nin 1965 yılının ilkyazında «Santo Domingo Komünü»nün gerici ordu birliklerine ve Amerikan işgalcilerine karşı yürüttükleri savaşın alevleri içinde tanık olduk. Bu savaşta albay Francisco Caamano «öteki ordu»nun simgesi oldu. Ve eğer işe ABD karışmasaydı, bugün tarihçiler ve politikacılar, emperyalizmden yana diktatörlüğün ortadan kaldırılmasında rol oynayan silahlı güçlere örnek olarak bu orduyu göstereceklerdi. Bu yeni eğilime, Portekiz'de silahlı güçlerdeki devrimci ve demokratik elemanların, yirminci yüzyılda ilk kez olarak, faşizmin baskı aygıtının ezilmesinde baş rolü oynamaları nedeniyle tanık olduk ... Ordu kurumlarının devrimden korunması perspektiflerine 70'li yılların Latin Amerika ülkelerinde (özellikle Peru ve Ekvador'da) de tanık olabilirdik. Ne var ki, askersel reform yapanlar, burjuvazinin politik egemenliğinin temellerine dokunmaktan çekinerek yolun ancak yarısına kadar gidebildiler. Bununla ilgili olarak, Panama'da önemli bir süreçle karşı karşıya kaldık. Şimdiden bu sürecin olumlu olduğu kadar, olumsuz sonuçlarını da toplamak olanağı yoktur. Fakat, şurası açıktır ki, bu ülkedeki ulusal muhafız kıtası, tarihin belirli anlarında «oligarşinin silahlı eli» olmaktan vazgeçerek halkın yanında yer alma niteliğine sahip bir güç olduğunu ortaya koymuştur.

Zaman Latin Amerika'nın şu veya bu ülkesinde ordunun toplumdaki yeni rolünün yarın reel bir öge haline gelip gelmeyeceğini gösterecektir. Latin Amerika'daki tüm komünist partilerinin programlarında faşizme, diktatörlüklere ve emperyalist saldırılara karşı yurtsever ve demokratik subaylarla birlikte ortak eylemler yürütme görüşü açıkça dile getirilmektedir. Bu tutum, bugün Latin Amerika'da devrimci savaşımının en kızışik duruma geldiği Salvador'da oluşan askersel-politik Birleşmiş Devrimci Yönetim'in bildirgesinde büyük bir güç, içtenlik ve inandırıcılıkla dile getirilmiştir.

Bu belgede şunlar belirtiliyor: «Amerikan emperyalistleri ve onların komuta katlarındaki adamları orduyu jenosit kampanyasına daha çok ortak etmektedirler. Fakat biz, bu ordunun saflarında jenositi kınayan, ABD'nin müdahalesini onaylamayan ve Salvador halkının kurtuluş uğrunda savaşına yardımda bulunmayı isteyen yurtsever, doğru düşünen ve ilerici konumlarda yer alan elemanlar bulunduğunu biliyoruz.

İşte biz, onlara sesleniyoruz: Oç alma düşünceleri zihnimizi bulandır-

(8) V. İ. Lenin. Tüm Yapıtlar, c. 30, s. 319.

mıyor, iyi ile kötüyü ayırabiliyoruz ve size, demokratik güçlerin yanında yer alma olanağını açık bırakıyoruz. Biz sizi, demokratik kişiler sayıyoruz. Bizim size karşı tutumumuz, tüm demokratik güçlere karşı aldığımız ve pratikte kanıtladığımız tutumdan farksızdır. Biz, bütün demokratik güçlerin birliğinden, karşılıklı anlayışa varmalarından ve ortak amacımız saydığımız halkımızın kurtuluşu uğrunda davada devrimci güçlerle birlik kurmalarından yanayız . . . »

«Ordu ve devrim» sorunu böyle çözüme bağlanıyor ve bağlanması gerekiyor. Ne kadar fazla er, subay, askersel birlik demokrasinin ve bağımsızlığın, ayaklanan halkın yanında yer alırsa, halkın büyük çoğunluğu yararına yapılacak kökten değişimler sırasında verilen kurbanların sayısı o kadar az olacaktır. Ordu, ancak halkı ezme görevinden vazgeçtiği takdirde geçmişle gelecek arasındaki bağlarını koruyabilir, yeni toplumda şerefli bir yer alabilir ve bağımsızlık savaşı kahramanlarının gerçek kaliteleriyle yazgı birliği sağlayabilir.

Sahtecilik kime gereklidir

Arap ülkelerindeki komünist partileri çok uzun yıllar boyunca sürüp giden özverili devrimci savaşlarıyla geniş halk yığınları arasında büyük bir saygınlık kazanmışlardır. Bu partilerin tümü herkesçe bilinen birer politik güç haline gelmişlerdir, İsrail saldırısının sonuçlarının ortadan kaldırılmasından yanadırlar, Yakın Doğu sorunlarının çözüme bağlanmasına yönelik teslimiyetçi uzlaşmalara, emperyalizmin bu bölgedeki planlarına karşıdırlar ve bölge halklarının gerçek ulusal ve sosyal kurtuluşa kavuşmalarını istemektedirler.

Uluslararası emperyalizm ile yerli gerici güçlerin Arap ulusal kurtuluş hareketini bölme ve güçten düşürme denemelerinde, silahlarını her şeyden önce komünist partilerine çevirmeleri rastgele değildir. Arap ülkelerindeki komünistler koğuşturmalara uğramakta, işkencelere katlanmaktadır. Gericiler onları karalamaya, ulusal ve yurtsever güçlere karşımlar gibi göstermeye çalışmaktadırlar.

Günümüzde Irak'ta yığınsal iletişim araçlarının yardımıyla partimize, Arap ülkelerindeki diğer komünist partilerine ve tüm komünist harekete karşı, CIA'nin, faşistlerin ve Maocuların reçetelerine uyularak ve sahteciliğe de başvurularak, en iğrenç bir karalama kampanyası yürütmektedir.

Bu kampanyanın son örneklerinden biri, Irak Komünist Partisi'nin onurlu tarihini lekelemeye, partinin tüm tarihi boyunca ulusal ve enternasyonal konumlardaki hizmetlerini tersine çevirmeye yönelik bir kitaptır. «Irak'taki Komünist Hareket, 1934–1979» başlığını taşıyan bu kitap beş ciltten oluşmaktadır. Dış ve iç gericilik bu kitabın Irak'ta ve diğer Arap ülkelerinde geniş ölçüde yayılması için çaba ve para harcamaktan çekinmiyorlar. Irak'taki resmi kurumlar bu kitabın hazırlanmasına katıldıklarını gizlemek için sahteciliğe başvurmuşlardır. Kitabın yazarı Samir Abdel Karim ve önsözü yazan Salâh Muhammed uydurma isimlerdir. Ayrıca kitabın kapağında yer alan «Dar al Mirsat» yayınevi de uydurmadır. Ciltlerin hiçbirinde yayın tarihi yer almadığı gibi, «Ulusal Bibliografi» ye kayıt için gerekli numara da yoktur.

Bu kitabın içeriği hakkında ne söylenebilir? Dikkatle okununca kitap için başlıca kaynağı, milli güvenlik servisinin «komünizmle savaşım» şubesinin arşivlerinin oluşturduğu görülür. Bunlar daha krallık zamanında hazırlanmaya başlanmıştır ve hükümetin elindedir. Kitabın ciltlerindeki birçok bölümleri, diktatör Aref'in erkte bulunduğu 60'lı yıllarda güvenlik servisi ajanlarına okunan komünizmle savaşım konusundaki dersler oluşturuyor.

Kitapta Irak Komünist Partisi'nin birçok yayınlarından aktarılmış alıntılar var. Ve metnin güvenilir olduğunu göstermek amacıyla bu alıntılar tırnak içinde verilmektedir. Kitabı okuyanlar, partinin kendisini kötüleyen «alıntılar» ile karşı karşıya kalınca şaşırıyorlar. Bu alıntılar incelenince, bazılarının uydurma olduğu, bir kısmının gerçek metinden bölünüp alındığı, ya da sahtecilik olduğu görülmektedir. Bu arada Göbels propagandasına özgü bir biçimde yalanı birçok kez yineleme yönteminden yararlanmış, böylelikle deneyim sahibi olmayan okuyucuların uydurmaları gerçek diye kabul etmelerini sağlama amacı güdülmüştür.

Kitabı hazırlayanlar Komünist Partisi'nin, sınıfsal ve ulusal kurtuluş savaşımının gelişmesinin sonucu değil de Irak toplumu için yabancı bir varlık olduğunu kanıtlamaya çalışıyorlar. Fakat baskı aracı olan kurumların, erke katılmayan bir partiye karşı seferber edilmeleri, bunun tam tersini gösteriyor, yani komünistler ve onların savunduğu ideler Irak gerçeğinin kopmaz bir parçası olmuştur. Bu olgu, partimizin «17-30 Temmuz 1968'de Arap Sosyalist Uyanış Partisi'(BAAS)nin yönetimi altında yapılan devrime kadar, politik açıdan yalıtılmış durumda bulunduğu yığınlar arasındaki bu yalıtılmadan ve saygınlığını büsbütün yitirmesine-yolaçan iç güçlüklerden kurtarılmasını BAAS'a borçlu olduğu» (cilt 5, sayfa 233) savını da yalanlamaktadır.

1967 yılında öğrenci örgütleri seçimlerinde, bütün teröre karşın, komünistler ve yandaşlarının oyların yüzde 80'nini aldıkları bilinirken nasıl bir yalıtılmadan söz edilebilir! Burada BAAS Partisi'nin, sadece üyeleri arasında dağıtılan gazetesinden bir parça aktaralım. Şöyle deniyor: «Diğer partilere kıyasla Komünist Partisi özel bir ağırlığa sahiptir.» (!) Ayrıca İngiliz gazetelerinden «Times»in 8 Şubat 1963'teki faşist darbeden bir ay sonra, darbenin yöneticilerine, elde ettikleri başarıyla yetinmeleri gerektiği, çünkü Komünist Partisi'nin iyi örgütlendiği ve Irak toplumunda geniş etkiye sahip olduğu uyarısında bulunduğunu da anımsatabiliriz.

Karalama ve düzmecelele dolu olan bu kitabı hazırlayanlar, Irak Komünist Partisi'nin tarihinden hangi aşamayı ele alırlarsa alsınlar, partinin hep yanlış bir yolda olduğunu kanıtlamaya çalışmaktadırlar. Örneğin, partinin İkinci Dünya Savaşı dönemindeki politikası üzerinde durularak, komünistlerin dünya ölçüsündeki anti-faşist cepheyi desteklemeleri ve Irak'ın Hitler Almanyasına savaş ilan etmesi uğrunda eylem yürütmeleri . . . Britanya sömürgeciliğiyle uzlaşma (c. 1, bölüm 2) diye nitelenmektedir. Bu savlar, uydurma kitabı yazarlarla öncülerinin anti-komünizm temeline tinsel ve ideolojik yakınlığını göstermiyor mu? Apaçaktır ki, geçmişte kalan anti-faşist, demokratik cepheye karşı saldırıların amacı, Irak'ı

(!) «As-Saura al-Arabiya» sayı 6, 1978.

doğal bağlaşıklarından, her şeyden önce faşizmin ezilmesinde temel güç olan Sovyetler Birliği'nden yalıtılmaktır.

Beş ciltlik kitabı hazırlayanlar, Irak Komünist Partisi'ni ulusal birlik ilkelerini ardıcıl olarak uygulaması nedeniyle eleştiriyorlar. Bu ilkeler şöyle sıralanabilir: Ulusal cepheye katılan tüm partiler bağımsız ve ideolojik, politik ve örgütsel açıdan olduğu kadar savaşım yöntemlerini seçmede de özgürdürler; her partinin diğerlerini eleştirmeye hakkı vardır. Irak Komünist Partisi bu ilkelere ulusal birlik temelinden yaklaşmakta ve titizlikle bağlı kalmaktadır. Ama kitabı hazırlayanlar kulislerdeki efendilerinin görüşlerini yansıtarak, cepheye katılan partilerin bağımsız olma niteliklerini yitirdiklerini, artık bir tartışma kulübü üyesi, veya en iyi durumda, «yönetici» bir partinin danışmanı haline geldiklerini söylüyorlar.

Kitapta, komünistler, Kürt halkının kendi yazgısını özgürce belirlemesi hakkını destekledikleri için de saldırıya uğruyorlar. Kitabı hazırlayanlar, Irak Komünist Partisi'nin «Araplarla Kürtleri Irak'ta emperyalizme ve destekçilerine karşı ortak bir savaşımında birleştirme» çabalarını suskunlukla geçiştiriyorlar. Komünistlerce ortaya atılan ve yığınlar tarafından geniş ölçüde desteklenen «Araplarla Kürtlerin kardeşliği, emperyalizmin suikastlerinin tuzla buz olacağı kayadır», «Irak Cumhuriyeti çerçevesinde Irak'a demokrasi ve Kürdistan'a özerklik» belgelerinin sözü bile edilmiyor. Komünist Partisi ayrıca, azınlıkların ulusal ve kültürel haklarını savunduğu, dinsel ve ulusal sorunlarda ayırımı karşı savaşım yürüttüğü için de suçlanmaktadır. Böylelikle kitabı hazırlayanlar, bu sorunlar karşısındaki şovenist tutumlarını göstermekte ve farkında olmadan Irak'ta Kürtlere, diğer azınlıklara, mezheplere karşı uygulanan ezginin ideolojik temellerini ortaya koymaktadır.

Irak Komünist Partisi'nin tarihi, sanki sadece yönetimde değişmeler ve lider olma savaşımından oluşuyormuş gibi gösteriliyor. Irak halkı, Nuri Sait rejiminin 1949'da partimizin yöneticileri olan Fahet, Hazem ve Sarem yoldaşların öldürüldüğü ve komünistlere karşı kanlı bir yığınsal kampanyaya girişildiği zaman ulusal kurtuluş hareketine indirilen darbeyi unutmamıştır. Ardsız arasız tutuklamalar nedeniyle Merkez Komitesi'nin birkaç kez değişmesi ve parti yönetimin ancak 1955'te toparlanabilmesi hiç te şaşılacak bir şey değildir. Bütün bunlar, partinin kendisine yakıştırılan iç bunalımları değil, terör ve kovuşturmalar koşulları içindeki direnişini ve kahramanlığını ortaya koymaktadır.

Kitabı hazırlayanlar, bütün çabalarına karşın, parti içinde savaşım konusu olan gerçek sorunları gizlemeyi başaramamışlardır. Demokratik sentralizm ilkeleri temelinde yürütülen ideolojik savaşım, partinin yaşama yeteneğini ve sürekli gelişmesini kanıtlar. Bu öyle bir savaşımdır ki, devam ettiği süre içinde oportünist ve revizyonist öğeler temizlenir, doğru, ilkesel görüşler, yanlış ve kojonktürün yarattığı görüşler karşısında üstün-

lük sağlar. Ne var ki, kitapta, tam da bölücülerin eylemleri abartılmakta ve övülmektedir. Beş ciltlik kitabı hazırlayanlar, partinin yönetimini ve birçok kahraman evladını lekelemek için provokatörler, hainler, parti saf-larından kaçanlar, işkencelere dayanamayanlar tarafından yapılan mek-tuplardan çıkarılan altıntılara dayanıyorlar. Sahteciler böyle davranırken şunu iyi biliyorlar: Bölücüler, partinin sıradan üyeleri ve militan kadro tarafından kınanmıştır ve kınanmaktadır, çünkü her Iraklı komünistin gurur duyduğu ve uğrunda savaşım yürüttüğü en değerli şey, partide ideolojik, politik ve örgütsel birliğin sağlanmasıdır.

Kitabı hazırlayanlar, komünistlerin kırallık, faşist rejim ve birbirini izleyen diktatörlükler dönemlerinde uğradıkları kovuşturmalardan söz ederken hoşnutluklarını gizliyemiyorlar. Komünistler kovuşturmalara, tutuklamalara ve korkunç işkencelere göğüs germişler, halkın sınıfsal ve ulusal kurtuluş savaşımında canlarını vermişlerdir. Bu nedenle her yurtsever, gerçekten yurtsever olan bu hareket sözkonusu edilince komünistler akla gelir. Bu kovuşturmalardan, tutuklamalardan, işkencelerden söz ederken hoşnutluk duymak, Irak halkının en iyi evlatlarının parlak anısına hakarettir.

Beş ciltlik kitabın yazarları, özellikle partinin enternasyonalist tutumuna ve proletarya enternasyonalizmi görüşüne acımasızca saldırıyorlar. Partimizin politikasına, «Uluslararası komünist hareketin etkisi» diye değer biçiyor ve bu etkinin uluslararası komünist forumlarında, Arap komünist partilerinin danışma toplantılarında, ikili görüşmelerde, Irak Komünist Partisi'nin temsilcilerini gönderdiği kardeş partiler kongrelerinde, partimiz temsilcilerinin «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisinin çalışmalarında hazır bulunmaları (c. 4, s. 154) sırasında aşılandığı ileri sürülüyor.

Örneğin, Irak Komünist Partisi'nin Maoculuğa karşı çıkması, SBKP'nin etkisi diye gösteriliyor. Ne var ki, kitabı tezgahlayanların içyüzü çok geçmeden Maoculara karşı sempatilerini ortaya koymalarıyla hemen sırtıyor. Örneğin, şu görüş ileri sürülüyor: «Irak Komünist Partisi'nin bu kez Çin'e karşı kesin bir tutum almasının nedenlerinden biri, karşı çıktığı 8 Şubat 1963 devriminin (yani darbenin – N. D.) Çin partisi ve hükümeti tarafından desteklenmesidir (c. 4, s. 37). Oysa, herkesin bildiği gibi, 8 Şubat «devrimi» Endonezya ve Şili'deki gericiliğin eylemlerinden farklı olmuştur. Irak Komünist Partisi'nin bunu kınamaması olanaklı mıydı? Kitabın başka bir yerinde partimize, Mısır Arap Cumhuriyeti'nin Cemal Nasır dönemindeki politikasına olumlu değer biçmesi eleştiriliyor ve bu da SBKP'ne «bağımlılık» sayılıyor (c. 4, s. 157).

Uydurma tarihçiler, tüm komünist hareketin siyonizmle işbirliği yaptığını ileri sürüyorlar. Oysa bu kitabı yazarlar çok iyi biliyorlar ki, daha V. İ. Lenin, kesin olarak siyonizme karşı çıkmış ve dünya sosyalist topluluğu ülkeleri ve hepsinden önce Sovyetler Birliği, siyonizmin ırkçı niteli-

ğini ortaya koymuş ve Arap halklarının siyonizme karşı savaşımını her zaman desteklemiştir. Kitapta «komünistlerin, siyonistlerin, Amerikalıların ve İngilizlerin görüşleri ayıdır ve birbiriyle kaynaşmaktadır» denilmekte, bunların «dördünün ve İsrail'in savunulması ve desteklenmesi konusunda aynı görüşte oldukları» ileri sürülmektedir (c. 1, s. 8). Bu uydurmalara en iyi yanıtı Filistinliler vermektedir. Filistin Kurtuluş Örgütü'ne bağlı Enformasyon ve Kültür Şubesi'nin hazırladığı «Siyonizme karşı Savaşımımız» başlıklı kitabın önsözünde şöyle denilmektedir: «Komünistlerle (topraklarımızda savaş yürütenler kadar, çeşitli ülkelerde yaşayan ve bağlaşıklarımız olanlar) düşmanlarımız arasına, emperyalistler ve siyonistler arasına, ezgi ye sömürüye karşı savaşımın ideolojisi olan Marksizm-Leninizm ile şovenizmin, ırkçılığın ideolojisi olan siyonizm arasına eşit işareti koyan gerici görüşler hâlâ ortaya atılmaktadır.»⁽²⁾

Uydurma tarihçiler şöyle bir sav daha ortaya atıyorlar: «Irak Komünist Partisi'nin her sözünde, her satırında siyonist etkisi olduğu izlenimi uyandırmaktadır» (c. 1, s. 5). Burada, yine Filistin Kurtuluş Örgütü'nün temsilcilerine başvuracağız. Yukarıda sözü edilen kitapta şöyle deniyor: «Biz, bu belgeleri yayınlamakla geçmişte olduğu gibi, bugün de, ulusal kurtuluş savaşında ter ve kan döken ve Arap devriminde en önde gelen yerlerden birini alan Irak Komünist Partisi'nin siyonizm (ideoloji ve uygulama olarak) karşısındaki bilimsel ve pratik tutumunun aydınlatılmasına katkıda bulunuyoruz.»⁽³⁾

Irak'ta bugünkü anti-komünist kampanyanın esinleyicileri iki yaşamsal soruna, yani Filistinlilerin ve Arapların birliğine özel bir yer ayırıyorlar. Böyle olsa da komünistlerin tutumunu ters göstermek, bu sorunların çözüme bağlanması, savaşımındaki rolünü küçültmek ve Filistin Arap halkını kendi yazgısını belirleme ve kendi bağımsız devletini kurma hakkını komünistlerin kesinlikle desteklediklerini gizlemek için her çareye başvuruyorlar.

Irak Komünist Partisi'nin Arap birliği konusundaki tutumu da ilkeseldir ve emperyalizme, şovenizme ve milliyetçiliğe karşıdır. Komünistlerin kanısınca, Arap ulusunun birliği, tarihsel etmenlerin ve halk yığınlarının rolü hesaba katılmadan, yüzeyle kalan formel birleşmelerle değil, ancak nesnel tarihsel sürecin ve belirli ekonomik, sosyal ve politik önlemlerin sonucu olarak gerçekleştirilebilecektir. Demokrasiye karşı baskı uygulanır ve anti-komünizm ve anti-sovyetizm politikası yürütülürken böyle bir birliğin sağlanması düşünülemez.

Irak'ta bugünkü anti-komünist kampanyayı örgütleyenlerin partimizi

(2) Bak: «Siyonizme Karşı Savaşımımız» kitabının Abdar-Razaka as-Safi tarafından yazılan önsöz. Filistin Kurtuluş Örgütü «Belgeler» serisi, sayı 2, 1979.

(3) Agy.

kötüleme ve lekeleme, saygınlığını sarsma ve halktan yalıtılma denemeleri boşunadır. Irak Komünist Partisi yığınlar arasında derin kökler salmıştır ve sınıfsal, ulusal ve tüm Arap dünyasında oynadığı rol büyüktür. İlkeleri, programı ve politikası herkesçe bilinmektedir. Halkın çıkarı uğrunda canını veren kahramanları halkımız saygıyla anmaktadır. Emperyalizmin ve gericiliğin değirmenine su taşıyan sahteciler buna hiçbir zaman engel olamazlar.

Naziha Duleymi
Irak Komünist Partisi MK üyesi

İyi komşuluk girişimleri karşısında düşmanca tutum

Sovyetler Birliği'nin Çin ile ilişkilerinin iyileştirilmesi Konusundaki Girişimlerinin Yazgısı Üstüne

Dergimize Hollanda'dan Y. Andrianson, Filipinler'den D. Pocho vb. gibi okurlardan gelen mektuplarda Sovyetler Birliği'nin Çin ile ilişkilerini normalleştirme yolundaki önerileriyle ilgili bilgi verilmesi istenmektedir. Aşağıda, derginin Bilimsel Enformasyon ve Dökümantasyon Şubesi'nce hazırlanan bir materyali yayınlıyoruz.

Bilindiği gibi, SBKP'nin 26. Kongresi partinin Çin ile ilgili politikasının ardıcılığını vurguladı. Bu politikanın özünü Sovyetler Birliği'nin yıllardan beri iki ülke arasında güven ve iyikomşuluk havası yaratılması amacıyla birçok kez başvurduğu girişimler oluşturmaktadır. Bu girişimler nelerdir ve yazgıları nedir?

İlişkilerin iyileştirilmesi Konusundaki Girişimler

ÇHC ile devletsel ilişkilerin iyikomşuluk temeli üzerinde iyileştirilmesiyle ilgili girişimler SBKP ile SSCB hükümetinin resmi belgeleride ve Sovyet yöneticilerinin demeçlerinde dile getirilmiştir. SSCB Sendikaları'nın 1972 yılı Mart ayında yapılan 15. Kongresinde konuşan L. İ. Brejnev şunları belirtmiştir: «Çin'in resmi temsilcileri bize, SSCB ile ÇHC arasındaki ilişkilerin barış içinde yanyana yaşama ilkeleri temeline dayandırılması gerektiğini söylüyorlar. Mademki Pekin'de sosyalist bir devletle ilişkilerde başka yoldan bir sonuç alınamayacağı düşünülüyor, öyleyse biz artık Sovyet-Çin ilişkilerini bu temel üzerinde de kurmaya hazırız.» (1)

Bu sözler daha sonraları somut girişimlerle de desteklenmiştir. SSCB Yüksek Sovyet Prezidyumu 24 Şubat 1978'de, Çin Halk Meclisi Daimi Komitesi'ne SSCB ile ÇHC arasındaki ilişkilerle ilgili ilkelerin ortak bir girişiminde, tarafların karşılıklı ilişkileri barış içinde yanyana yaşama, hak eşitliği, egemenlik ve toprak bütünlüğü alanlarında karşılıklı saygı, birbirlerinin işlerine karışmama ve güce başvurmama ilkeleri temelinde düzenlemelerinin, bu ilişkilerin normalleşmesini daha da geliştirebileceği belirtiliyordu. Taraflarca kabul edilebilecek metnin saptanması için de Moskova ya da Pekin'de iki ülkenin gerekli düzeydeki temsilcilerinin bir araya gelmesi öneriliyordu.

(1) L. İ. Brejnev, Lenin'in yolunda, Söylev ve yazıları, c. 3, Moskova, 1972, s. 495.

Çin tarafı bu öneriyi benimsemedi, her egemen devletin böyle ön koşullar ileri sürülmesini kabul etmeyeceğini söyledi. Bir yıl sonra ise Pekin bir adım geri attı: 3 Nisan 1979'da Çin Halk Meclisi Daimi Komitesi SSCB ile ÇHC arasında 14 Şubat 1950'de imzalanan Dostluk, Bağışıklık ve Karşılıklı Yardım Antlaşmasının geçerlilik süresini uzatmayacağını ilân etti.

1979 yılının güz aylarında Moskova'da, Sovyetler Birliği'nin ardıcıl çabaları sonucunda SSCB ile ÇHC arasındaki devletsel ilişkiler sorunlarıyla ilgili görüşmeler yapıldı. Görüşmelerde Sovyet heyeti iki ülke arasındaki karşılıklı ilişkilerle ilgili ilkeler konusunda bir deklarasyon taslağı önerdi. Bu belgede barış içinde yanyana yaşamaya karşılıklı saygı gösterileceğinin saptanması isteniyordu. Deklarasyon taslağında güce başvurmaktan ve güce başvurulması tehdidinden kaçınılması, hiçbir tüm özel haktan ve hegemonyadan sözedilmemesi, nereden gelirse gelsin her çeşit hegemonya savlarına karşı konulması öneriliyordu. Bunun yanısıra karşılıklı ilişkilerde saygı ve güven havasının sağlanması ve aynı zamanda danışmalar için gerekli bir aygıtın meydana getirilmesi öneriliyordu. Öneriler arasında tarafların ticaret-ekonomi, bilimsel-teknik, kültür vb. ilişkilerinin genişletilmesine hazır olduklarını dile getirmeleri de yer alıyordu.

Çin tarafı bu yapıcı önerilere de öyle isteklerle yanıt verdi ki, bunlar sadece SSCB'nin çıkarlarına aykırı olmakla kalmıyor, aynı zamanda Sovyetler Birliği'nin Moğolistan Halk Cumhuriyeti ve Vietnam Sosyalist Cumhuriyeti'yle imzaladığı antlaşmalara gölge düşürüyordu. Sovyet heyeti, doğal olarak, Çinli'lerin SSCB'nin diğer egemen devletlerle ilişkilerine karışma denemelerine karşı çıktı.

Çin tarafının girişimleri sonucunda görüşmeler kesildi ve taraflar arasında, Pekin'de yapılması gereken ikinci tur görüşmeler zamanının diplomatik yollarla saptanması konusunda anlaşmaya varıldı. 21 Ocak 1980'de Çin gazeteleri, ÇHC Dışişleri Bakanlığı'nın bir temsilcisinin «Çin-Sovyet görüşmelerinin ikinci turunun düzenlenmesinin şimdilik uygun olmadığını» belirleyen demecini yayınladılar. Bu duruma göre bu görüşmelerin sürdürülüp sürdürülmeyeceği Çin'e bağlı bulunmaktadır.

Sınır Sorunlarıyla İlgili Görüşmeler

1969 yılının Eylül ayında SSCB ve ÇHC'nin başbakanları bazı sınır sorunlarının düzenlenmesi için görüşmeler yapılmasında anlaşmaya vardılarsa da, Çin tarafının tutumu bu alanda da ilerlemeler sağlanmasına olanak vermedi.

Aynı yılın Ekim ayında başlayan görüşmelerde, Sovyet delegasyonu ele alınan sorunların başlıca ödeve, yani daha önceden iki tarafın çıkar-

larına uygun olarak imzalanan sınır anlaşmaları temeline bağlı olarak görüşülmesini istemiştir. Buna karşılık Çin'in temsilcileri derhal ultimatoma nitelikli istekler ortaya atmışlardır ki, bunların özünü SSCB'ne karşı toprak isteklerini içeren «tartışmalı bölgeler» anlayışı oluşturmaktaydı.

Sovyetler Birliği'nin Çin'den herhangi bir toprak isteği yoktur. L. İ. Brejnev 26 Kasım 1974'te Ulan Bator'da yaptığı konuşmada: «... biz Çin ile ilişkilerin normalleşmesi konusunda hiçbir ön koşul ileri sürmüyoruz, Çin tarafına çoktandır yapıcı ve somut görüşmelere başlanmasını öneriyoruz. Bizim yabancı topraklar üzerinde hiçbir isteğimiz yoktur ve dolayısıyla bizim için «tartışmalı bölgeler» de yoktur demıştır.

Görüşmelerin Çin heyetinin tutumu yüzünden girdiği çıkmazdan kurtarılması için, Sovyet tarafı 6 Mart 1973'te sınır çizgisinin doğu kesimiyle ilgili bir anlaşma tasarısı önerdi. Bu belgede 1964 yılında çalışma grupları düzeyinde yapılan Sovyet-Çin görüşmeleri gözönüne alınıyordu. Bunun yanısıra sınırın bu kesimindeki çizgi konusunda peşinen anlaşmaya varılmıştı. 1973'teki Sovyet tasarısında Amur, Usuri vb. gibi nehirlerde sınır çizgisinin başlıca seyir koridoru'ndan ya da nehrin ortasından geçmesi öngörülmüyordu. Bu öneri 4.300 kilometreyi aşkın bir kesimde tüm sınır sorunlarının çözümüne bağlanmasına ve her iki ülkenin yurtaşlarının ekonomik eylemlerinin normalleşmesine olanak sağlamaktaydı.

Böyle olsa da Çin delegasyonu, SSCB topraklarında «tartışmalı bölgeler» bulunduğu görüşünün benimsenmesinde ısrar ediyor, böyle yapılmadığı takdirde sınır çizgisinin saptanması sorununu incelemeyeceğini ve gerekli anlaşmayı imzalamayacağını ileri sürüyordu. Sovyet delegasyonu, doğal olarak, bu ultimatoma nitelikli koşulları kabul etmedi.

Sovyet tarafı, ÇHC ile ilişkilerin iyileştirilmesi amacıyla 1977 yılının Temmuz ayında Habarovsk yakınlarında suların azaldığı dönemlerde Çin gemilerinin Sovyet iç sularından yararlanmasına izin verdi ve Çin tarafı bundan yararlandı. Böyle olsa da nehir yatağının her iki tarafın gemilerinin yararlanmasına olanak sağlanması amacıyla derinleştirilmesiyle ilgili Sovyet önerisini reddetti. Ve 1978 yılı Haziran ayından sonra sınır sorunlarıyla ilgili Sovyet-Çin görüşmeleri yenilenmedi.

Kuvvete ve Saldırıya Başvurmama İle İlgili Anlaşmalar Sorunu

15 Ocak 1971'de Sovyet hükümeti ÇHC hükümetine her ne biçimde olursa olsun kuvvete başvurmama ve kuvvete başvurma tehdidinde bulunmama konusunda zaman geçirilmeden bir anlaşma imzalanmasını önerdi ve bununla ilgili bir tasarı hazırladı. Tasarıda şunlar belirtiliyordu: «Taraflar karşılıklı ilişkilerinde uzlaşmazlık sorunlarının çözülmesi konu-

sunda her hangi bir biçimde kuvvete başvurmama ve kuvvete başvurma tehdidinde bulunmama yükümlülüğünü üstlenirler. Aynı zamanda aralarındaki tüm tartışmaları yalnız ve yalnız barışçı yollarla, görüşmeler ve danışmalar yoluyla çözmeyi de üstlenirler . . . » (2)

Pekin'deki yöneticiler bu öneriyi benimsemediler. Onların bu tutumunu ele alan L. İ. Brejnev «Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği'nin Ellinci Yıldönümü» başlıklı raporunda şunları belirtti: «Çin'li yöneticiler sözde SSCB'nin bir saldırısından korktuklarını ileri sürüyorlar. Eğer bu demeçler ikiye bölünmüş niteliği taşımıyorsa, bizim 1969'dan beri, tarafların birbirine *saldırma olasılığını ortadan kaldıracak açık, kesin ve sürekli yükümlülük altına girmeleriyle ilgili olarak defalarca yaptığımız önerilere Çin'in niçin yanıt vermediğini anlamak olanâğı yoktur. Mademki Pekin'de Çin'in güvenliği için endişe duyuluyor, öyleyse ÇHC yöneticileri kuvvete başvurulmamasıyla ilgili olarak Çin'e 15 Ocak 1971'de sunulan özel antlaşmayı imzalamaya niçin yanaşmıyorlar? Söz konusu antlaşma tasarısında aşağıda işaret edeceğim aynen belirtiliyor: «Taraflar birbirine karşı a) konvansiyonel, b) roket, c) nükleer silâhlar taşıyan silâhlı güçlerden yararlanmayacaklardır.» Hayır Çin'li yöneticilerin hayali «Sovyet tehdidi» yakınmalarında kuşku uyandıracak bir yan olduğu apaçaktır.» (3)*

1970 yılı Temmuz ayında Sovyet hükümeti ÇHC hükümetine, iki devlet arasında saldırıya, savaş propagandası ve savaş hazırlığına başvurmama konularında bir anlaşma imzalanması için görüşmelere başlanması ve bir tasarı hazırlanması önerisinde bulundu, Çin hükümeti, bu girişime yanıt vermedi.

14 Haziran 1973'te SSCB, iki ülke arasında bir saldırımsızlık anlaşması imzalanması önerisiyle, aynı yönde bir adım daha atmış oldu. Çin tarafına verilen antlaşma tasarısında, tarafların birbirine karşı karada, denizde ve havada silâh kullanarak saldırmamaları ve böyle saldırılar tehdidinde bulunmamalarını içeren yükümlülükler yer almıştı. Çin'li yöneticiler bu öneriyi de kabul etmediler.

Sovyetler Birliği iki ülke arasında devletsel ilişkilerin iyileştirilmesiyle ilgili olarak diğer birçok girişimlerde daha bulundu. Örneğin 1973 yılının Mart ayında, SSCB Sağlık Bakanlığı sağlık alanındaki işbirliğinin sürdürülmesi için Çin'e öneride bulundu. 1977 yılının Aralık ayında bilimsel-teknik bağların yenilenmesi alanında aynı girişimde bulunuldu. Uzun süreli bir ticaret anlaşmasının imzalanması ve sınır boyu ticaret ilişkilerinin yenilenmesi, dostluk dernekleri, bilim akademileri vb. arasındaki ilişkilerin ve işbirliğinin yeniden kurulması önerileri de yapıldı. Çin tarafı bütün bunları reddetti veya yanıtsız bıraktı.

(2) O. B. Borisov, B. T. Koloskov, Sovyet-Çin ilişkileri, 1945–1980, Moskova 1980, s. 467.

(3) L. İ. Brejnev, Lenin'in yolunda, c. 4, Moskova, 1974, s. 70–71.

İşte Sovyetler Birliği Komünist Partisi MK Genel Sekreteri'nin 26. Kongrede'de aşağıdaki sözleri söylemesine olanak sağlayan olgular bunlardır: «Eğer Sovyet-Çin ilişkilerinde durgunluk sürüp gidiyorsa, buna bizim tutumumuz neden olmuyor. Sovyetler Birliği, Çin Halk Cumhuriyeti'yle hiç bir zaman çatışmayı istememiştir ve istememektedir. Biz, SBKP'nin 24. ve 25. Kongrelerince saptanan yolda yürümeyi sürdürüyoruz ve Çin'le bağlarımızı iyi komşuluk temelinde dayandırmayı istiyoruz.» (1)

Sovyetler Birliği'nin tutumu açık ve kesindir, ama SSCB ile ÇHC arasındaki ilişkilerin normalleşmesi ve iyileşmesi için Çin'li yöneticilerin de bu yönde çaba harcamaları gereklidir.

(1) «Pravda», 24 şubat 1981.

Uluslararası ilişkilerin güçlenmesinde ticaretin rolü

Değişik toplumsal sistemlere bağlı devletler arasındaki ticari-ekonomik ilişkilerin nesnel gereksinimini dünya ölçüsündeki gelişmelerin çapı ve dinamizmi, uluslararası emek bölüşümü ve bilimsel-teknik ilerleme saptamaktadır. Bu bağların önemi, maddesel değerlerin değişiminin çerçevesini aşmaktadır. Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin 26. Kongresinde belirtildiği gibi, Batı ile ticari-ekonomik ilişkilerin geliştirilmesi, uluslararası ilişkilerin istikrara kavuşması etmenlerinden biridir. (!)

Günümüzde sosyalist ve kapitalist ülkeler arasındaki ticaretin düzeyi nedir? Yararları nelerdir? SSCB Bilimler Akademisi Dünya Sosyalist Sistemi Ekonomisi Enstitüsü tarafından hazırlanan aşağıdaki yazı bu soruları yanıtlamaktadır.

Sosyalist ve kapitalist ülkeler arasındaki ticari-ekonomik bağların gelişmesi uzun bir süre emperyalist çevrelerin yapay olarak başvurdıkları engellerle kösteklendi. Dış ticaret hacminin gerçekten genişletilmesi olanaklarına ancak 70'li yıllarda kavuşuldu. O sıralarda dünyadaki güçler dengesi sosyalizmden yana değişmiş, sosyalist topluluk devletlerinin uluslararası gerginliğin azaltılmasıyla ilgili ardıcıl politikaları ürünlerini vermeye bağlamış, sosyalist topluluğun sadece kendi gereksinimlerini karşılamaya değil, aynı zamanda uluslararası emek bölüşümüne çok yanlı katılma olanaklarının artmasına yol açan gelişmiş endüstriye sahip olması nedeniyle saygınlığı artmıştır.

Doğu ile Batı arasında ticari ilişkilerin genişletilmesiyle ilgili olarak 70'li yıllarda devlet yönetmenlerinin görüşmeler yapması, ticaretle ilgili olarak hükümetlerarası komisyonlar kurulması, karma ticaret-sanayi odalarının ortak eylemler yürütmesi vb. çok olumlu bir rol oynadı. Bu arada 1975 yılında Helsinki'de toplanan ve Sonuç Belgesinde ticaretlerini «olanaklı olduğu ölçüde geniş çapta geliştirmeye» hazır olduklarını belirten Avrupa devletleri konferansının rolü de büyük oldu.

70'li yılların ikinci yarısında, sosyalist ve endüstriye gelişmiş kapitalist ülkeler arasında ekonomi, endüstri ve bilimsel-teknik gelişme alanlarında uzun süreli ve büyük çaplı birçok işbirliği anlaşmaları (bunlardan 30'u Sovyetler Birliği'ne aittir) imzalandı. Ekonomik Yardımlaşma Konseyi üyesi devletlerin yalnız Finlandiya ile imzaladığı bu gibi anlaşmaların sayısı 29'u buldu.

Sosyalist devletlerin ekonomik ve bilimsel-teknik potansiyeli durmadan artmaktadır ve dünya ölçüsündeki ulusal gelir üretiminin üçte biri ve endüstri üretiminin yüzde 40'ından fazlası sosyalist topluluk üyesi ülkelere

(!) «Pravda», 24 Şubat 1981.

düştüğü için kapitalist dünyanın iş çevrelerinin ilgisini çekmektedir. Bu çevreler için çekici olan nedir? Her şeyden önce demir-çelik ve renkli metaller üretimi, enerji makineleri ve elektronik makineler, makine yapımı, enerji üretimi alanlarındaki büyük başarılar sayılabilir. Ayrıca, üretilmesinde yerli ve yabancı araştırmalar sonuçlarının uygulanmasıyla elde edilen madenler de ilgi çekmektedir. Buna bir de sosyalist ülkelerdeki dış ticaret örgütlerinin kazandıkları ün yükümlülüklerin yerine getirilmesinde devletin kefil olmasını da eklemek gereklidir.

Sosyalist ülkelerle ticaretin geliştirilmesi kapitalist ülkelere ekonomik konjonktürün sarsıldığı, enerji bunalımının derinleştiği, rekabet savaşının arttığı, pazar bulma güçlüklerinin fazlalaştığı, sürekli işsizliğin yaygınlaştığı, üretim kapasitesinin *tamamıyla kullanılmaması koşulları* içinde pazarları doyurma ve üretim düzeyini sürdürme olanakları sağlamaktadır. Yalnız Sovyet siparişleri, örneğin, 300-500 bin Batı Alman ve 100-120 bin Finlandiyalı işçiye işyeri sağlamaktadır. Doğu ile Batı arasındaki ekonomik ilişkiler, kapitalist devletlerin işletmelerinde 2 milyon kişiye işyeri sağlanmasına yol açmaktadır.

Ekonomik Yardımlaşma Konseyi üyesi ülkelere yapılan dış satımlar, kapitalist dünyanın çeşitli endüstri kollarında özendirici rol oynamaktadır. Örneğin, Batı Almanya'da üretilen büyük çaplı boruların üçte biri sosyalist pazarda alıcı bulmaktadır. Federal Almanya'daki makine yapımı endüstrisi üretiminin yaklaşık yüzde 20'sini Sovyetler Birliği'ne satmaktadır.

Japonya'nın metal işleme donatımları dış satımının yüzde 10'u, hadde-den geçirilmiş çelik mamulleri dışsatımının yüzde 13'ü sosyalist ülkelere yapılmaktadır.

Elbette ki burada karşılıklı yarara dayanan ticari ilişkiler sözkonusudur. Dışalım sosyalist ülkeler için halk ekonomisindeki çeşitli kolların maddesel-tekniik temellerinin modernleştirilmesi, teknolojik sürecin yetkinleştirilmesi ve yapım sürelerinin kısaltılması bakımından önem taşımaktadır. Yiyecek maddeleri ve tüketim malları dışalımını ise halkın gereksinimlerini daha kolay karşılamasını sağlamaktadır.

Birçok kapitalist ülke için sosyalist devletlerle ticaret yapmak, yalnız dışsatım hacmini artırma sorunu değildir. Bu gibi ülkeleri yakıt-enerji üretimi ve imalat endüstrisinin çeşitli malları ilgilendirmektedir. Örneğin, bugün Batı ülkelerinin doğal gaz gereksinimlerinin yüzde 20'sini Sovyetler Birliği karşılamaktadır. Avusturya, Büyük Britanya, Finlandiya, Japonya gibi ülkeler orman ürünleri, demir-çelik ve renkli metaller, kimyasal hammaddeler vb. nin önemli bir kısmını sosyalist ülkelere sağlanmaktadır. Bulgaristan, Macaristan, Romanya ve Yugoslavya Batı ülkelerine büyük çapta tarım ürünleri satmaktadır.

Sosyalist ülkeler hazır mamul dışsatımını da durmadan artırmaktadırlar. Dünya pazarlarında Sovyetler Birliği'nin ürettiği metal kesme makineleri, tarım makineleri, saat, elektrik araçları vb., Bulgar yapımı elektrikli arabalar ve elektrik motorları, Polonya'da yapılan gemiler ve yol yapımı makineleri, Romen petrol mamulleri, Çekoslovakya ve Demokratik Almanya Cumhuriyeti yapımı konfeksiyon ve metal kesme makineleri ve sosyalist ülkeler markasını taşıyan diğer mamuller gitgide daha fazla aranmaktadır.

Uluslararası gerginliğin azalması koşulları içinde karşılıklı yararlı ekonomik ilişkiler ticaret alanında değiş-tokuşun önemli ölçüde genişlemesini sağlamıştır. 1970 yılında EYK'ne üye devletlerin Batı ile ticaretlerinin hacmi 13 milyar ruble iken 1975'te 37,9 milyar rubleyi, 1979'da da 57 milyar rubleyi bulmuştur. SBKP'nin 26. Kongresinde belirtildiği gibi son beş yıllık plan döneminde Sovyetler Birliği'nin Fransa ile ticaretinde üç kat, Federal Almanya ile ticaretinde ise yaklaşık iki kat artış olmuştur.

Bugün kapitalist ülkeler pazarlarına Macaristan ile Sovyetler Birliği'nin dışsatım mallarının üçte biri, Demokratik Almanya Cumhuriyeti ile Çekoslovakya'nın dışsatım mallarının dörtte biri gitmektedir. 1979 yılında bu oran EYK üyesi ülkeler için yüzde 30. Yugoslavya için ise yüzde 55 olmuştur.

Kapitalist devletler sosyalist ülkeler pazarlarına başta makine ve donatılar olmak üzere, genellikle hazır mamul göndermektedirler. 70'li yıllarda sosyalist topluluk ülkelerinin dışalımının üçte biri kapitalist ülkelere sağlanıyordu. Bunun yanı sıra kimyasal maddeler, haddeden geçirilmiş demir ve tüketim endüstrisi ürünleri dışalımını 70'li yılların sonlarına doğru yüzde 40 dolaylarındaydı.

Sosyalist ülkelere teknik araçlar satan Batı Avrupa ülkeleri aynı zamanda başta gelen ticari partnerlerdir. 70'li yılların ortalarına doğru EYK üyesi ülkelerin makine yapımı alanlarındaki dışalımının yüzde 80'nini bu ülkeler sağlamış, Batı Almanya, Fransa, İtalya, İsviçre, Danimarka ve İsveç makine yapımı endüstrisi ürünlerinin yüzde 9-12'sini sosyalist ülkeler pazarlarına göndermişlerdir. Bu oran Avusturya için yaklaşık yüzde 25, Finlandiya için ise yüzde 33 olmuş, tüm endüstrice gelişmiş kapitalist ülkeler için ortalama yüzde 7-8'i bulmuştur.

Sosyalist topluluk ülkelerinin 1971-1979 döneminde kapitalist ülkelere yaptıkları dışsatım yaklaşık 4,4 kat artış göstermiştir, hazır mamuller satışı dışsatımın beşte birini oluşturmuştur. Bu oran sosyalist endüstrinin dışsatım gücünün altındadır. (70'li yılların sonlarında Ekonomik Yardımlaşma Konseyi (EYK) üyesi ülkelerin Batı'ya yaptıkları dışsatımda makine yapımı endüstrisinin payı yüzde 10'u aşmıştır.)

Doğu ile Batı arasındaki ticari ilişkilerin gelişmesine koşut olarak bu

ilişkilerin örgütsel-ekonomik biçimlerinde yetkinleşmeler başgösterdi. Ürünle ödeme temeline dayanan ve yapılan sözleşmelerin değerinin ortalama yüzde 25–30'unu kapsayan anlaşmalara bağlı kalma ilkesinin uygulanmasıyla EYK üyesi birçok ülkede yatırımlara gidilebildi. En büyük ürünle ödeme anlaşmalarını Sovyetler Birliği imzaladı ve bağlanan yüzü aşkın anlaşma sonucu olarak 70'li yılların sonlarında SSCB'nde gaz, kimya, petro-kimya, kömür çıkarma, selüloz-kağıt endüstrisi, demir-çelik ve renkli metaller üretimi alanlarını kapsayan 60'tan fazla büyük işletme kuruldu. Bu tür işbirliğinin karşılıklı yarar sağladığını Sovyetler Birliği ile Federal Almanya Cumhuriyeti, Fransa, Avusturya ve İtalya arasında doğal gaz karşılığında büyük çaplı demir borular vb. üretilmesi alanında anlaşmalar imzalanması da gösteriyor. Ürünle ödeme temelindeki anlaşmalar aracılığıyla Fransız firmalarından 900 milyon ruble değerinde kimya, selüloz-kağıt ve diğer endüstriler için gerekli makine ve donatılar alındı. Sovyetler Birliği 2.000 yılına kadar Fransa'ya 90 milyar, Federal Almanya'ya ise 200 milyar metre küp doğal gaz sağlayacaktır. Son beş yıl içinde İtalya Sovyetler Birliği'ne 2,5 milyon ton büyük çaplı demir boru vermiş, karşılığında 12 milyon ton demir-çelik mamulü almıştır.

Ticari-ekonomik işbirliği alanında perspektifi olan bir biçim de endüstride kooperasyondur. Bu alanda EYK üyesi ülkelerle kapitalist ülkelerdeki firmalar arasında iki binden fazla anlaşma imzalanmıştır. Sosyalist ülkelerle endüstrice gelişmiş kapitalist devletler arasındaki ticaret değiş-tokuşunun gelişme temposuna kıyasla kooperasyonun dinamiği 2–3 kat fazladır. Kooperasyon ilişkilerinin çeşitleri (komple işletmeler teslimi, lisans alım satımı vb.) arasında en büyük gelişmeye üretimde uzmanlaşma ile ilgili işbirliğinde tanık oluyoruz. Örneğin, 1975 yılında kapitalist ülkeler firmalarıyla ilişkilerde bu işbirliğinin görece payı EYK çerçevesi içinde kooperasyon anlaşmalarının tümünün üçte birini oluşturduğu halde, 70'li yılların sonlarında yarısını oluşturmaya başlamıştır.

Kuşkusuz Doğu-Batı ticaret ilişkileri daha da büyük ölçüler alabilirdi. Ama bunu emperyalist güçler ve hepsinden önce ABD engellemiştir. SBKP'nin 26. Kongresinde L. İ. Brejnev bu konuda şunları söyledi: «... Kapitalist ülkelerin politikasını da gözönünde bulunduramaz gereklidir. Bu ülkeler çoğu kez bizimle olan ekonomik ilişkilerden baskı aracı olarak yararlanmaya kalkıyorlar. Şu veya bu sosyalist ülke ile ticarete başvuru yasaklamalar ve ayırıcı sınırlamalar bunu kanıtlamıyor mu?»⁽²⁾

Bununla ilgili olarak son zamanlarda alınan önlemlere 1980 yılında Sovyetler Birliği'ne gönderilmesi gereken yemlik tahıla konan ambargoyu örnek gösterebiliriz. Kapitalist ülkeler sosyalist devletlere petrol çıkarma, elektronik, enerji, kimya endüstrisi alanları için gerekli makine ve dona-

(2) «Pravda», 5 Mart 1981.

tımların satılmasıyla ilgili anlaşmaları ve sözleşmeleri birçok kez çiğne-
mişlerdir. Ortak Pazar'ın Ekonomik Yardımlaşma Konseyi üyesi devlet-
lere sattığı malarda sınırlama oranı yüzde 40'ı bulduğundan başka, EYK
üyesi ülkelere karşı yüksek gümrük vergileri uygulanmaktadır.

Bu tutum sosyalist ülkelerin dış ticaret örgütleriyle büyük çaplı söz-
leşmeler imzalayan kapitalist şirketlere zarar vermektedir. Örneğin, Ame-
rikan firmalarının, ayırımı önlemlerin uygulanması sonucunda uğradıkları
zararlar, iş çevrelerinin hesaplarına göre, 7-8 milyar doları bulmuş-
tur. Federal Almanya'daki şirketlerin, sosyalist ülkelere dışsatımın yasak-
lanması sonucunda uğradıkları yıllık zarar 16 milyar markı bulmuş, Ka-
nada, Japonya, İtalya vb. firmalarının da büyük kayıplara uğradıkları
hesaplanmıştır.

Sosyalist ülkeler, gerici çevrelerin bu yıkıcı politikasına uluslararası
ticaret bağlarının ayırımlar ve yapay kısıtlamalarla engellenmesinden
kurtularak çok yönlü geliştirilmesi yolundaki ardıcıl politikası ile yanıt
vermektedir. Ekonomik Yardımlaşma Konseyi bundan beş yıl önce Ortak
Pazar'a karşılıklı ticaretin temellerini saptayan bir anlaşma imzalanmasını
önermiştir. Bununla ilgili olarak hazırlanan tasarıda ticaret alanın-
da tarifeli ve tarifersiz engellerin ortadan kaldırılması, en çok öncelik
tanınan ulus statüsünün uygulanması ve başarılı işbirliği için gerekli
diğer koşulların yaratılması öneriliyordu. Tüm bu öneriler bugüne dek
yanıt beklemektedir.

Sosyalist devletler kapitalist ülkelerle ticareti uluslararası havanın iyi-
leştirilmesine katkıda bulunan önemli bir etmen saymakta ve geliştiril-
mesi için yeni yollar önermektedirler. Bununla ilgili olarak SBKP'nin
26. Kongresinde kabul edilen «SSCB'nin 1981-1985 yıllarında ve 1990
yılına kadarki dönemde ekonomik ve sosyal gelişmesinin ana doğrultuları»
başlıklı belgede şunlar belirtiliyor: «Değişik toplumsal sistemlere bağlı
devletlerin barış içinde yanyana yaşama ilkesinden ve uluslararası gergin-
liğin azaltılması gereksiniminden hareketle, Sovyetler Birliği ile işbirli-
ğine ilgi gösteren kapitalist ülkelerle karşılıklı yarara dayalı sürekli tica-
ret-ekonomik ilişkileri kurulmalıdır. Yakıt, metalurji, kimya endüstrisi ve
halk ekonomisinin diğer kollarıyla ilgili büyük tasarıların gerçekleştiril-
mesi için imzalanmış sözleşmelerin yerine getirilmesi ve yeni sözleşmeler
bağlanması çalışmaları sürdürülmelidir. Söz konusu ülkelerle işbirliğinin
geliştirilmesine elverişli başka yollar da aranmalıdır.»⁽³⁾

Sovyetler Birliği'nin, tüm diğer sosyalist devletlerin uluslararası ticaret-
ekonomi ilişkilerinin genişletilmesi ve güçlendirilmesiyle ilgili politikası
ilkeseldir ve barışın, halklar arasında karşılıklı anlayışın pekiştirilmesine
yöneliktir.

(3) «Pravda», 5 Mart 1981.

Bildiri

Faşist MHP'ye karşı dava en sonunda açıldı. Faşist hareketin askersel diktatörlük eliyle yargılanması en başta şunu gösteriyor: Bu dava, işçi sınıfının, halkımızın, tüm ilerici güçlerin, yurtsever subayların yıllar boyu süren çetin savaşlarının bir kazanımıdır. Bu yargılama, aynı zamanda askersel yönetim içinde faşizm yanlılarıyla faşizme karşı olanların arasındaki çelişkiyi yansıtıyor. Ancak, halkımızın faşist MHP'ye karşı nice şehitler pahasına yürüttüğü ardıcıl savaşım olmasaydı, hiç bir güç bu halk düşmanlarını yargı önüne çıkaramazdı.

Ne ki, en gerici çevreler MHP'yi korumak, saldırıyı daha yoğun olarak işçi sınıfına, ilerici güçlere yöneltmek için harekete geçtiler. En saldırgan emperyalist çevrelerin, işbirlikçi tekellerin besleyip ortaya saldırdığı faşist MHP'ye karşı açılan dava, cunta yönetiminin en gerici, en militarist ve işbirlikçi kesiminin, MIT ve polis içindeki azgın halk düşmanlarının, AP yöneticilerinin demokrasi güçlerinden öç alma duygularını kabarttı. Şimdi bu güçler, faşist MHP'ye karşı açılan davayla yedikleri yumruğu savuşturmak istiyorlar. Bu kanlı cinayet çetesini kurtarmak için anti-komünizmin kara bayrağıyla ilerici güçlere karşı saldırıya geçiyorlar. DISK'e, Köy-Koop'a TOB-DER'e karşı açılan davalardan güç alıyorlar, komünistlere, tüm ilerici güçlere karşı provokasyonlar plânlıyorlar.

Böylece, faşistlerin yığınsal yargılanması, ülkemizde ilerici güçlerle gerici güçler, yurtseverlerle işbirlikçiler, halkla halk düşmanları arasında çetin bir savaşımın atbaşı gidiyor. Bu yargılanmanın geleceği işte bu savaşımına bağlı kalıyor. Askersel yönetim içinde, faşist MHP'ye karşı olan çevreler, ilerici güçlere karşı anti-komünist saldırıları onaylamakla, faşizme, terörizme karşı olan güçleri zayıflatmış oluyorlar. Böylece kendi açmış oldukları MHP davasını baltalıyor, MHP'ye kol geren en gerici güçlere boyun eğiyorlar. Faşist terörün kurbanlarına saldırmak, «terörizmin kaynağını kurutma» sözlerine ters düşüyor. ABD yönetiminin, NATO egemen çevrelerinin ülkemiz üstündeki baskılarını yoğunlaştırdıkları bir dönemde, ilerici yurtsever güçlere karşı baskıların artması, ülkemizi emperyalist serüvenlere araç etmek isteyenlerin işine yarıyor, onları güçlendiriyor.

MHP'ye karşı açılan davanın sonucunda faşist elebaşılarının hakettikleri cezaya kendiliğinden çarptırılacağını sananlar yanılıyorlar. Faşistlerin

tüm cinayetlerinin, halk düşmanı plânlarının, MHP'nin emperyalist merkezlerle, işbirlikçi tekellerle, gerici AP çevreleriyle bağının, ordu ve devlet aygıtındaki uzantılarının kendiliğinden ortaya çıkacağını sananlar aldanıyorlar. Onlar uluslararası emperyalist merkezlerle bağlı neo-faşist güçlerin, ordu içindeki ve dışındaki en gerici güçlerin bu yargılamaya karşı artan direncini unutuyorlar. Faşist harekete, gericiliğe karşı indirilen her yumruğu, ilerici güçlere karşı yoğun saldırıların izlediği gerçeğine sırt çeviriyorlar. Demokratik hak ve özgürlüklerinden yoksun edilen emekçi halkımızın sesi kısılırken, gerici basın küstahça kanlı cinayet şebekelerini savunuyor. Faşist ve Maoocu yayın organları serbestçe yayınlıyor.

Bu durumda askersel savcılığın açığa vurduğu gerçekler, halkımıza ancak ilerici güçlerin etkin çabalarıyla duyurulabilir. Ancak tüm demokrasi güçlerinin ordu içindeki ve dışındaki tüm yurtsever güçlerin eylem birliğiyle, MHP davası ülke ölçüsünde halkın aktif katıldığı anti-faşist bir savaşıma dönüşebilir. İlerici güçlere karşı yönelik saldırılara karşı koymadan, demokratik hak ve özgürlükler savunulmadan, DİSK, Köy-Koop, TOB-DER yönetici ve üyeleriyle yığinsal bir dayanışma hareketi yaratılmadan, faşist MHP'ye karşı açılan dava başarıyla sonuçlandırılmaz.

Askersel savcılığın suçlaması, «komünizme karşı savaş» adı altında faşistlerin binlerce insanın canına nasıl kıydıklarını gösteriyor. Anti-komünizme, anti-Sovyetizme karşı koymadan tutarlı bir anti-faşist savaş verilemez. Halkımızın en iyi evlâtlarına komünistlere karşı düşmanlık yalnızca faşistlerin, en gerici güçlerin değirmenine su akıtır. Komünistler, tüm anti-faşist, demokrat ve yurtsever güçler arasındaki savaş arkadaşlığı, daha da pekiştirilmelidir. Bu, günümüzün ertelenmez görevidir.

Faşist MHP'ye karşı açılan davanın küllendirilmesine izin vermeyelim! MHP'nin CIA'yle, emperyalist merkezler, işbirlikçi tekellerle, kontr-gerillaıyla, AP yönetimiyle bağlarını açığa çıkaralım! Faşistlerin bugün de gizli kalan kanlı cinayetlerini, halk düşmanı amaçlarını, demokrasi düşmanlığını sergileyelim! Bu azıllı anti-komünizmin iç yüzünü, kime yaradığını, ülkemiz ve halkımız için nasıl acı sonuçlar doğurduğunu yığınlara duyuralım! Koğuşturulan, tutuklanan, baskı altında olan tüm ilerici güçlerle dayanışmayı daha da yükseltelim!

*Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi*

12 Mayıs 1981

Romanya Komünist Partisi Merkez Komitesi'ne

Değerli yoldaşlar,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi, kardeş Romanya Komünist Partisi'nin 60. kuruluş yıldönümünü candan kutlar.

Romanya Komünist Partisi, yüzyıllık ulusal kurtuluş savaşının gelenekleri, Romanya işçi sınıfının çetin savaşları ve yeni bir çağ açan Büyük Ekim Sosyalist Devrimi'nin etkisiyle kuruldu. Sınıf savaşının en ön sıralarında yer aldı. Hitlerci saldırganlara, Antonescu diktatörlüğüne karşı ulusal cephenin eylemine öncülük etti. 23 Ağustos 1944 anti-faşist ayaklanmasında belirleyici rol oynadı. O günden bu yana Romanya'da çok yanlı gelişmiş sosyalist toplum kuruculuğunu, halkın yaşam düzeyinin sürekli yükseltilmesi ve ülkenin ekonomik potansiyelinin artırılması savaşını yönetiyor.

Değerli yoldaşlar,

TKP, çetin savaş koşullarında emperyalist dayatmalara, ülkenin NATO'ya bağımlılığına karşı, tekellerin amansız sömürsüne karşı cuntanın tüm ilerici güçler üzerindeki baskılarına karşı ulusal bağımsızlık ve demokrasi için emekçilerin hakları için tüm ulusal demokratik güçlerin tek cephesini örmek için savaşım veriyor.

TKP, Türkiye ile Romanya arasındaki ilişkilerin çok yönlü gelişmesini destekliyor. Türkiye Komünist Partisi ile Romanya Komünist Partisi kardeşçe enternasyonalist bağlarla bağlıdır. Romanya Komünist Partisi'nin 60. kuruluş yıldönümünün, barış ve sosyalizm yolunda yeni başarılar yılı olmasını dileriz.

*Komünist selamlarımızla,
Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
İ. Bilen*

8 Mayıs 1981

Çekoslovakya Komünist Partisi Merkez Komitesi'ne

Değerli yoldaşlar,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi, tüm Türkiye komünistleri, ülkemiz işçi sınıfı ve emekçileri adına kardeş Çekoslovakya Komünist Partisi'nin kuruluşunun 60. yıldönümünü candan kutlar, devrimci savaş selamlarını iletiriz.

Çekoslovakya Komünist Partisi, Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi'nin sel yalağında, çetin savaş koşullarında, oportünizme karşı ardıcıl savaşım vere vere kuruldu. Leninist yeni tip parti, geniş işçi yığınlarının desteğinde sert sınıf savaşlarından geçti. Ülkenin ardıcıl yurtsever ve enternasyonalist gücü olan partiniz, Çekoslovakya Cumhuriyetinin kurulmasına omuz verdi. Burjuvazinin vatan satıcılığını geniş emekçi yığınlarına gösterdi. Nazi salgıncılarına karşı savaşta Ulusal Cephe'nin kurulmasına öncülük etti. Ağustos 1944 Slovak ayaklanmasında, Mayıs 1945 Çek ayaklanmasında aktif rol oynadı.

ÇKP Şubat 1948 devriminin utkusundan bu yana Çekoslovakya'da sosyalizm kuruculuğu yönünde atılan adımlara, ülkenin ekonomik, teknik potansiyelinin geliştirilmesine, sosyalist demokrasinin derinleştirilmesine, halkın yaşam düzeyinin sürekli yükseltilmesine öncülük ediyor. Sovyetler Birliği'nin, Varşova Anlaşması ülkelerinin saflarında dünya barışının korunması yolunda ardıcıl bir Leninci dış politika izliyor. Sosyalist ülkeler topluluğunun güçlenmesine önemli katkıda bulunuyor.

TKP, çetin savaş koşullarında, emperyalist dayatmalara karşı, NATO'ya bağımlılığa karşı, tekellerin sömürsüne karşı, askersel diktatörlüğün ilerici güçler üzerindeki baskılarına karşı, barış, ulusal bağımsızlık ve demokrasi için emekçilerin hakları için tüm ulusal demokratik güçlerin tek cephesini örmek yolunda savaşım veriyor. Türkiye ile Çekoslovakya arasındaki ilişkilerin gelişmesini destekliyor, bunların emperyalist dayatmalar ortamında ülkenin ulusal çıkarlarına yarar sağladığını savunuyor.

Türkiye Komünist Partisi, Çekoslovakya Komünist Partisi ile Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi ilkeleri temelinde kardeşçe bağlarla bağlıdır. Çekoslovakya Komünist Partisi'nin 60. kuruluş yılının, XVI. Kongre kararlarını başarıyla yaşama geçirme yılı, barış ve sosyalizm yolunda yeni kazanımlar yılı olmasını dileriz.

*Komünist selamlarımızla,
Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
I. Bilen*

14 Mayıs 1981

Finlandiya Komünist Partisi'nin XIX. Kongresi'ne

Değerli yoldaşlar,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi, tüm Türkiye komünistleri, ülkemiz işçi sınıfı ve emekçileri adına, kardeş Finlandiya Komünist Partisi'nin XIX. Kongresi'ne devrimci savaş selâmlarını iletir.

Finlandiya işçi sınıfının öncü partisi olarak Partiniz, emekçilerin ve halkın çıkarları için, barış, demokrasi ve sosyal ilerleme için savaşımında önemli bir rol oynuyor. Finlandiya komünistlerinin, barışın savunulması ve halklar arası dostluk ilişkilerinin geliştirilmesinde seçkin bir yeri vardır.

12 Eylül 1980'den bu yana askersel diktatörlük koşulları altında çetin bir savaş veren Türkiye Komünist Partisi, emperyalizmin ülkemiz üzerindeki dayatmalarına, tekellerin sömürüsüne son vermek, cunta içinde ve dışındaki en gerici güçlerin konumlarını zayıflatmak ve demokrasiye yönelmek için tüm ulusal demokratik güçlerin tek cephesini örme yolunda çalışıyor. Partimiz, dünyada ve ülkede tüm sorunların çözümünde, emperyalizmin saldırgan ve serüvenci politikasının geriletilmesinin, silâhlanma yarışının gemlenmesinin ve uluslararası güvenliğin korunmasının etkin bir rol oynadığı görüşündedir. Bu nedenle SBKP'nin XXVI. Kongresi kürsüsünden tüm dünyaya yönelen somut barış önerileri yaşamsal bir önem taşıyor.

Türkiye Komünist Partisi ile Finlandiya Komünist Partisi ortak savaşım ülküleri ve enternasyonalist bağlarla birbirine kardeşçe bağlıdır. Türkiye Komünist Partisi, Finlandiya Komünist Partisi'nin XIX. Kongresi'ne büyük başarılar diler.

*Komünist selamlarımızla,
Türkiye Komünist Partisi
MK Genel Sekreteri
İ. Bilen*

22 Mayıs 1981

TKP temsilcisinin Alman Komünist Partisi'nin VI. Kongresi'ni selamlama konuşması

Sevgili yoldaşlar,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi adına, kardeş Alman Komünist Partisi'nin VI. Kongresini yürekten selâmlar, Sizlere Türkiye işçi sınıfının ve tüm emekçilerinin devrimci savaş selâmlarını iletirim.

Günümüzde tüm insanlığın önünde duran birinci görev, barışı korumak, insanlığın geleceğini güvenlik altına almaktır. Amerikan yönetiminin, NATO elebaşlarının yumuşamayla baltalama, sosyalist ülkelerle çatışma, silâhlanmayı olağanüstü boyutlarda tırmandırma politikası, böylesi bir görevi daha da ertelenmez yapıyor. Pentagon, Batı Avrupa'ya yeni Amerikan nükleer roketlerini yerleştirmek, NATO'nun etkinlik alanını Basra Körfezi'ne yönelik olarak genişletmek amacıyla, yoğun bir baskı ve şantaj politikası uyguluyor. TKP, SBKP'nin XXVI. Kongre kürsüsünden tüm dünyaya yönelen somut barış önerilerinin, böylesi bir ortamda, büyük önem taşıdığını savunuyor.

Yoldaşlar,

Alman Komünist Partisi'nin VI. Kongresi, Federal Almanya komünistlerinin Marks, Engels ve Lenin'in öğretisi ışığında 1980'li yılların görevlerinin üstesinden gelmeye hazır olduklarını kanıtıyor.

Alman Komünist Partisi Amerikan roketlerinin yerleştirilmesi plânlarına karşı yükselen halk hareketinin ön saflarında yer alıyor. Çalışma hakkının yaşama geçirilmesi, emekçilere dayatılan düşük ücretlere karşı yükselen emek savaşımının başarısı, gençliğe iş ve eğitim olanaklarının sağlanması, emekçilerin yaşam düzeyinin yükseltilmesi, insanca konutlarda yaşamalarının garanti edilmesi için aktif bir çaba yürütüyor.

Alman Komünist Partisi, egemen güçlerin, gericiliğin yerli ve yabancı işçiler arasına saçmaya çabaladığı düşmanlık tohumlarına karşı yerli-yabancı işçilerin ortak savaşımı belgisini yükseltiyor. DKP'nin bu politikası F. Almanya'da bulunan tüm Türkiyeli ilerici güçler arasındaki eylem birliğini de güçlendiren önemli bir etkidir. F. Almanya'daki yabancı işçilerin eşit haklar uğruna savaşları, yerli işçi sınıfının, demokratik ve sosyal hakları için savaşımıyla ne kadar sıkı bağlı olursa, o kadar başarılı oluyor. TKP, Leninci «Bir ülke, bir sınıf, bir parti» belgisinin ardıcıl savunucusudur.

Yoldaşlar,

Papa II. Paul'e suikast düzenleyen faşist terörist Ağca, daha önce Federal Almanya'da kendisiyle aynı görüşte olanlar tarafından bir süre

saklanmıştır. Bugün de daha binlerce MHP'li faşist terörist F. Almanya'da barınmaktadır. Alman Komünist Partisi'yle birlikte, bu faşist paravana örgütlerinin yasaklanmasını istiyoruz. Federal Almanya makamlarının artık bu konuda önlem almaları zamanının geldiği görüşündeyiz.

Değerli yoldaşlar,

Amerikan yönetimi, NATO elebaşları, askersel diktatörlük koşullarından yararlanıp, Türkiye üzerindeki baskı ve şantajlarını tırmandırıyorlar. Emperyalizm Yakın Doğu'da durumun olağanüstü gerginleştiği şu günlerde Türkiye'den saldırgan politikalarında yararlanmak, ülkemiz ile sosyalist ülkeler arasındaki ilişkileri baltalamak ve ülkenin dış politikasındaki kimi gerçekçi eğilimleri yok etmek için yoğun bir çaba harcıyor. Bu, bizim NATO'dan çıkılması, topraklarımızdaki Amerikan üslerinin kaldırılması ve ABD ile ikili kölelik anlaşmalarının yırtılması istemlerimizin ne kadar doğru olduğunu gösteriyor.

Türkiye'nin iç politik durumunda çelişkiler var. Faşist MHP'nin yöneticileri hakkında dava açıldı ve askersel yönetim, bunların ağır ceza istemleriyle yargılanacaklarını açıkladı. Neki, bunun yanısıra gerçekten Türkiye'de işçi sınıfı, tüm demokrasi güçleri, Kürt ulusal hareketi son derece yoğun baskılar altındadır.

En gerici, en Amerikancı güçler, bir yandan açılan MHP davasını etkilemeye, cuntayı ilerici güçlerin üzerine daha yoğun bir biçimde sürmeye çalışıyorlar, öte yandan da ülkenin emperyalist serüvenlere sürüklenmesi için ortam hazırlamak istiyorlar.

TKP, barış ve güvenliğin korunması için, emperyalistlerin, işbirlikçilerinin ve iç gericiliğin konumlarını zayıflatmak için, tekellere karşı emekçilerin haklarını savunmak için, cuntanın anti-demokratik baskılarına son vermek için, tüm anti-emperyalist, anti-faşist güçleri eylem birliğine çağırıyor.

Türkiye Komünist Partisi, kardeş Alman Komünist Partisi ile sınıksız bağlarla bağlıdır. Bu bağlar Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi ilkeleri temelinde sürekli gelişip pekişiyor. Burada, Sizlere, Federal Almanya'da yürütülen Türkiye demokrasi güçleriyle dayanışma hareketinin en ön saflarında her zaman olduğu gibi aktif olarak yer almanız için, ülkemiz demokrasi güçlerinin teşekkürlerini iletmek istiyorum.

TKP, kardeş Alman Komünist Partisi'nin VI. Kongresi'ne büyük başarılar diler.

Yaşasın Alman Komünist Partisi!

Yaşasın Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi!

Komünist ve işçi partilerinin ortak savaşımını güçlendirelim!

«Yeni Çağ» dan Okurlara

Komünist basının geleneklerini sürdürerek «Barış ve Sosyalizm Sorunları» – «Yeni Çağ» dergisi sürekli olarak okurlara başvuruyor ve derginin daha ilginç, içeriğinin daha zengin olması için önerilerini bildirmelerini rica ediyor.

Aldığımız mektuplardaki tavsiyeler, dilek ve istekler, eleştiriler çalışmalarımızı ayarlamamızda bizlere büyük yardımda bulunuyor.

Sizlere tekrar başvurarak aşağıdaki soruları yanıtlamanızı rica ediyoruz:

– Dergide yayımlanan yazılardan hangileri sizde derin bir iz bıraktı ve niçin?

– Hangi yazıları beğenmediniz ve niçin?

– Dergide hangi konularda yazılar okumak istiyorsunuz?

– Derginin sayfalarında kimlerin yazılarını okumak istiyorsunuz?

– Dergide ne gibi yeni bölümler görmek istiyorsunuz?

– Başka önerileriniz var mı?

Okurlarımızın bu sorularımızı yanıtlamalarını bekliyor, mektuplarını aşağıdaki adrese göndermelerini rica ediyoruz.

Adresimiz: Yeni Çağ – Stredisko pro rozšírování tisku,
Praha 6, Thakurova 3
Czechoslovakia

«Yeni Çağ» dan Okurlara

Federal Almanya'daki okurlarımız «Yeni Çağ» dergisini aşağıdaki kitapçıılardan satın alabilirler:

Adam-Kuckhoff-Buchhandlung

5100 Aachen

Löhegraben 4

Buchhandlung Ludwig Feuerbach

8600 Bamberg

Obere Brücke 3

Wissen und Fortschritt Buchhandlung

5070 Bergisch-Gladbach

Bensberger Straße 128

Wissen und Fortschritt Buchhandlung

4800 Bielefeld

Feilen Straße 10

Progress-Buchhandlung

5300 Bonn

Oxford Straße 17

Wissen und Fortschritt Buchhandlung

3300 Braunschweig

Adolfstraße 1

Dein Buch Volksbuchhandlung

2800 Bremen 1

Richtweg 4

Wissen und Fortschritt Buchhandlung

6100 Darmstadt

Leuteschläger 3

Büchershop Angela Davis

4600 Dortmund

Kampstraße 80

Heinrich-Heine-Buchhandlung

4000 Düsseldorf

Ackerstraße 3

Libresso-Buchzentrum Sabine Weber

8520 Erlangen

Schiffstraße 5

Karl-Liebknecht-Buchhandlung
4300 Essen 1
Viehofer Platz 14
Tat-Buchhandlung «Johanna Kirchner»
6000 Frankfurt/Main
Schumannstraße 56
Buchzentrum in der Goethestraße
6000 Frankfurt/Main
Goethestraße 56
Buchhandlung Walter Herbst
7800 Freiburg
An der Mehlwaage 2
Wissen und Fortschritt Buchhandlung GmbH.
6300 Gießen
Schiffenberger Weg 1
Wissen und Fortschritt Buchhandlung
3400 Göttingen
Burgstraße 24
Internationale Buchhandlung GmbH.
2000 Hamburg 13
Johnsallee 67
Wissen und Fortschritt Buchhandlung
3000 Hannover
Hamburger Allee 37
Buchhandlung kollektiv GmbH.
6900 Heidelberg
Plöck 64a
Wissen und Fortschritt Buchhandlung GmbH.
3500 Kassel
Werner-Hilpert-Straße 5
Kollektiv-Buchhandlung
2300 Kiel 1
Falckstraße 16
Wissen und Fortschritt Buchhandlung
5000 Köln
Fleischmengergasse 31
Buchhandlung Rosa Luxemburg
4150 Krefeld
St.-Anton-Straße 86

Bücherzentrum Süd-West
5500 Mainz
Bilhildisstraße 15
Wissen und Fortschritt Buchhandlung
6800 Mannheim
U 2, 3
Wissen und Fortschritt Buchhandlung GmbH.
3550 Marburg
Am Grün 56
Buchhandlung Libresso
8000 München 40
Türkenstraße 66
Karl-Liebknecht-Buchhandlung
4400 Münster
Steinfurter Straße 15
Libresso-Buchzentrum Sabine Weber
8500 Nürnberg
Weinmarkt 12 a
Dein Buch Volksbuchhandlung
2900 Oldenburg
Am Damm 26
Libresso-Buchzentrum Sabine Weber
8400 Regensburg
Glockengasse 7
Lenchen Demuth-Buchladen
6600 Saarbrücken
Nauwieser Straße 13
Wissen und Fortschritt Buchhandlung
5900 Siegen
Freudenberger Straße 18
Buchhandlung Hornung und Steinbach
7000 Stuttgart
Wilhelmsplatz 1
Buchhandlung W. A. Bastigkeit
5500 Trier
Lindenstraße 10
Friedrich-Engels-Buchhandlung
5600 Wuppertal-Elberfeld
Gathe 55-57

«YENİ ÇAĞ» I

OKU

VE

OKUT!

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
<i>Mihail Suslov</i> SBKP'nin 26. Kongresinin tarihsel önemi	433
<i>Gustav Husak</i> Bizim yolumuz ve çıkardığımız dersler	449
<i>Alvaro Cunhal</i> Portekiz devrimi gericiilerin saldırılarına karşı direniyor	461
<i>Yusuf Dadoo</i> Yeni-sömürgeciliğin stratejisinde askersel-politik eğilimler	473
<i>Athos Fava</i> Arjantin'de politik seçenek	482
<i>ib Nörlund</i> Savaş tehlikesine karşı savaşımda sol güçlerin sorumluluğu	492
<i>Felix Dixon</i> Bolivar'ın gerçek ve sahte kalıçları	501
<i>Naziha Duleymi</i> Sahtecilik kime gereklidir	509
xx: İyi komşuluk girişimleri karşısında düşmanca tutum	515
xx: Uluslararası ilişkilerin güçlenmesinde ticaretin rolü	520
ÖZEL SAYFALAR	
xx: TKP Merkez Komitesinin bildirisi	525
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın RKP Merkez Komitesine mesajı	527
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın ÇKP Merkez Komitesine mesajı	528
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın FKP'nin 19. Kongresine mesajı	529
xx: TKP temsilcisinin AKP'nin 6. Kongresini selamlama konuşması	530